

Kovinarji Jugoslavije so se odzvali pozivu maršala Tita

Sklepi Zveze delavcev in nameščencev kovinske industrije Jugoslavije o prvomajskem tekmovanju

Yugoslavije o prvomajskem tekmovanju

blaga in popravi delovna organizacija.

Držec se okvirnega načrta za prvomajsko tekmovanje glavnega odbora Enotnih sindikatov, poziva ple-

num vse organizacije zveze, vse kovinske delavce in nameščence: da organizirajo šestmesečno prvomajsko tekmovanje, ki naj se prične v kovinski industriji 1. marca t.l.; da med tekmovanjem storijo vse, da s šestmesečnim načrt proizvodnje izvršijo v petih mesecih; da v vseh podjetjih kovinske stroke v času delovnega tekmovanja uvedejo prosto voljno delo pol ure dnevno v korist sklada za obnovo dežele.

V izvajanju gornjih sklepov morajo vse organizacije izpolniti obveznosti, ki jih določa zakon.

1. obdržati in izboljšati morajo kakovost proizvodov pred doseči prihrankov pri materialu in pri pogonski sili (koks, premog, električni tok);
2. zmanjšati stroške proizvodnje s povišanjem obstoječih norm;
3. storiti vse, da bo delovna disciplina na najvišji stopnji z najmanjšim številom izostankov in zakasnitv;
4. doseči najboljši uspeh v organizaciji dela, paziti na stroje in orodje, skrbeti za njihovo polno iz

5. doseči največje število organiziranih in redno plačujočih članov zveze;

6. doseči največji uspeh na prostovoljnem in telesno-vzgojnem področju in pri strokovnem usposabljanju kovinskih delavcev in nameščevalcev.

Da bo mogoče izvršiti gori p...

stavljene naloge prvomajskega tekmovanja, poziva plenum centralne uprave vse organizacije zveze, da uporabijo potrebno delovno silo in finančne sredstva, da zagotovijo za javnim podjetjem in podjetjem, ki imajo važne proizvodne naloge. Plenum zahteva od zveznega ministrstva, da prvenstveno zagotovi material in gorivo (koks) večjim državnim podjetjem in podjetjem, ki imajo važne proizvodne naloge.

Da bi se udarnikom in zaslužnim delavcem v prvomajskem tekmovanju dalo potrebno priznanje, postavlja plenum naslednje naloge:

lja plenum izvršnemu odboru naloga, da ustanovi prehodno zastavljive kovinskih delavcev za najboljši delovni kolektiv v prvomajskem tekmovanju in da uvede pohvalna pisma za najboljše udarnike kovinske industrije.

Ko pristopa plenum k načrtni organizaciji prvomajskega tekmovanja, poziva tudi vse ostale delavce in delavke, zaposlene v delavnici z manj važnimi proizvodnimi nalogami in v malih delavnicah brez proizvodnih nalog, da s prostovoljnimi delom množično pomagajo pri obnovi

nih podjetij in ustanov in da nam
žično pomagajo našim siromašnim
kmetom pri popravilu kmetijske
orodja.

Ko plenum tolmači voljo in želje
kovinskih delavcev in nameščencev
in se odziva pozivu največjega kova-
vinarja in največjega sinu naših na-
rodov tovarisha Tita, izraža prepri-
čanje, da bodo kovinski delavci
nameščenci, mojstri in inženirji
svoj delovni in ustvarjalni zagon
prvomajskem tekmovanju še bo-
dignili, da bodo vložili največji na-
pori in poštenost in da bodo st-

življenje, ker ste nas učili, tovarniški Tito, da je častno stati na branik za prijavljeno stvar.

Objavičemo vam, tovariši Tito, da bomo, če bi bilo potrebno in bi zahtevala to obramba naše domovinske branik in stebel, ki se ne bo nikoli premaknil.

Živel naš učitelj, voditelj v vojni in graditelj v miru, tovariši Tito!

Živel delavski razred vsega sveta s Titom v zmago!

Jugoslovani v Capetovnu maršalu Titu

Beograd, 7. febr. Predsednik vlad FLRJ Josip Broz Tito je prejel Capetovna naslednje brzojavke:

«Člani jugoslovanske kolonije Capetovnu posiljijo s svojega sestaka v prostori generalnega konzulata bratski jugoslovanski in tovariški republikanski pozdrav tvorcima naše bodiške budućnosti, tvorcima republike ljudskemu voditelju maršalu Josipu Broz Titu.»

Uspehi in bodoče naloge kovinarjev

Zasedanje plenuma centralne uprave Zveze delavcev in nameščencev kovinske industrije Jugoslavije na Jesenicah

V nedeljo se je začelo na Jesenicah zasedanje plenuma centralne uprave Zveze delavcev in nameščencev kovinske industrije Jugoslavije, ki ga je vodil predsednik zveze tovariš Josp Cazi. Zasedanju je prisostvoval tudi minister za industrijo in rudarstvo Narodne vlade Slovenije Franc Leskošek. Navzoči so bili tudi delegat zveznega industrijskega ministrstva inž. Živorad Jurič, delegati kovinarjev iz vseh krajev države in udarniki. Tovariši Josp Cazi je ob otvoritvi pozdravil ministra Leskoška in vse ostale delegate, nato pa je pozval vse navzoče, da z enominutnim molkom počastijo spomin na pokojnega tovariša Radoja Dakiča, organizacijskega tajnika Enotnih sindikatov delavcev in nameščencev Jugoslavije.

Uspehi kovinarjev pri obnovi

Tov. Dušan Čorkovič je podal obsežen referat o uspehih in nedostatkih pri delu naših kovinarjev. Naša težka železarska industrija je izpolnila obveznosti, ki jih je prevzela pred štirimi meseci na kongresu kovinarjev v Beogradu in izpolnila delovni načrt, ki ga je postavilo zvezno industrijsko ministrstvo. Železarna na Jesenicah je svojo delovno načrto izvršila 21 dni pred določenim terminom. Železarna v Zenici je prav tako izvršila svojo nalogo, enako »Sardic« v Smederevu, razen v livarni, ki ni mogla naloge izvršiti zaradi pomanjkanja premoga. Železarna v Storažarju zaradi obnove Martinovih peči ni v celoti izvršila načrta, železarna v Guštanju-Ravnah pa je v popolnem obsegu izvršila proizvodno nalogo.

Pri obnovi podjetij je izkazala največji uspeh železarna v Varenju, kjer je bilo do konca lanskega leta s poštovnim delom tehničnega osebja obnovljenih 80% prometnih naprav. Tudi obnova v Zenici je bila zelo uspešna. Obnoviti je treba še elektro strojne naprave, ki pa jih podjetje pričakuje iz inozemstva. V zadnjem lanskem četrtletju so zlasti delavci na Jesenicah pokazali mnogo primerov udarnosti. Delavci v Zenici in v Brodu na Savi so pred določenim terminom dovršili železne konstrukcije za mostove na Lašvi in na Savi. Stavbena družba v Mariboru je obnovila stroje obrate, ki so bili do polovice uničeni in jih dalje širi. Z udarniškim tempom je zgradila most preko Drave. Sodelovala je tudi pri obnovi 15 drugih mostov v Sloveniji. Slajne primere udarnosti so pokazali zagrebški kovinarji, pa tudi beograjski, ljubljanski, sarajevski, zemunski, skopljanski, guštanski in karlovaški kovinski delavci. S svojimi izumi dnevno povečujejo proizvodnjo in zmanjšujejo stroške. Kovinarji v Šibeniku so obnovili tovarno »La Dalmatienne« in tvornico aluminija v Lozovcu. Lepe primere udarnosti so pokazali tudi celjski kovinarji, med katerimi sta bila dva predlagana za odlikovanje. Tvornici vagonov v Smederevski Palanki in Krusevcu sta izpolnili delovni načrt pred dovršenim časom. Sploh so kovinarji pokazali največje število priznanj udarnikov, ki so predlagani za odlikovanje.

O pomanjkljivosti

Navzlic sijajnim uspehom nekatere podružnice niso izvršile svojih nalog, ki jih je postavil kongres pred štirimi meseci. Te pomanjkljivosti se kažejo v nezadostnem sodelovanju pri izpolnitvi proizvodnje in pri izkoristitvi surovin, nezadostno nadzorstvo nad upravnimi podjetji, zlasti zasebnih, na drugi strani pa nezadostna pomoč uprav podjetij, zlasti državnih, pri izvrševanju proizvodnih nalog ter nezadostno prizadevanje za železno disciplino – to so glavne napake naših podjetij. V vseh teh primerih je potrebna večja aktivnost podružničnih uprav in sindikalnih aktivistov. Podružnične uprave morajo posvetiti več pozornosti vzdrževanju strojev in orodja, potrošni goriva in zlasti koks, ki ga nimamo v državi in ga moramo uvažati iz inozemstva. Odnosi nasproti javencem se ponekod niso spremenili v primeru s stare Jugoslavije. Treba je tudi paziti, da se prepreči zloraba in spekulacije.

Nove naloge

V zvezi z novimi nalogami in s potrebo okrepitve industrije zlasti v državnem sektorju je tov. Čorkovič v imenu centralne uprave zveze pozval vse kovinarje, da v naslednjih šestih mesecih prostovoljno delajo pol ure dnevno v korist sklada za obnovo naše države. Tako bo delavski razred pokazal, da ne postavlja svojih osebnih interesov nad običajni ljudskimi interesi. S prostovoljnimi brezplačnimi delom na dan bodo kovinarji dali državi pri sedanjem stanju zaposlitve preko 5 milijonov delovnih ur in preko 70 milijonov dinarjev. Če se bodo pozivu kovinarjev odzvali tudi delavci in nameščenci v drugih industrijskih podjetjih, bomo dosegli 72 milijonov prostovoljnih delovnih ur in nad eno milijardo dinarjev.

Tov. Čorkovič je še poudaril, da ne smemo zapostavljati potreb prometa in proizvodnje kmetijskega orodja na račun manj važnih proizvodov. Povečanje delovnega načrta bomo dosegli z večjo gospodarnostjo v podjetjih, ki mora iti do najmanjših malenkosti, z navdušenjem za delo in z delovno disciplino. Vse vrste

del je treba normirati in norme strogo izvajati. Sindikalne podružnice, delavski zaupniki in vsi člani morajo stremeti za tem, da se doseže povečanje storitve in prihranek pri surovinah in da se znižajo proizvodni stroški. Podružnične uprave morajo skrbeti, da se povečata proizvodnja in gospodarnost podjetja, zato morajo razpravljati o vseh vprašanjih, ki se pojavijo in odkrivati nedostatke.

Govor ministra Leskoška

Po referatu tov. Čorkoviča je pozdravil zbrane delegate minister za industrijo in rudarstvo Narodne vlade Slovenije tov. Franc Leskošek. Centralna uprava Zveze kovinarjev mora razložit vsem kovinskim delavcem, da je za obnovo naše opustošene države potrebno, da se delavci točno držijo delovnega časa, da za obnovo države tudi preko delovnega časa in da ne postavljajo nemogočih zahtev glede plač, kajti čim manjši bodo stroški proizvodnje, tem cenejši bodo proizvodi kovinarjev in vzporedno tudi drugi industrijski izdelki, od česar bodo imeli koristi zopet delavci. Delavci morajo pravilno razumeti težkoto pri oskrbi z živili, obleko in obutvijo. Pomanjkanje teh predmetov ni samo v naši državi, temveč na vsem svetu. Vsi moramo potrpeti, dokler se ne dvigneta kmetijstvo in vsa industrija v naši državi. Na koncu je minister Leskošek še poudaril, da morajo kovinarji, ki so se v vojni borili in dosledno sledili tovarišu Titu, prednjačiti tudi pri obnovi in dvigavanju proizvodnje. V polnem obsegu morajo slediti besedam maršala Tita za povečanje proizvodnje vseh onih predmetov, ki so potrebni za normalizacijo prometa in za kmetijstvo.

Po obširni diskusiji se je oglasil k besedi delegat zveznega kmetijskega ministrstva inž. Djurić, ki je poudaril važnost določanja norm in sodelovanja delavstva pri kontroli proizvodnje in pri razdelitvi proizvodov. Popraviti je treba tudi odnose s strokovnjaki v podjetjih, zlasti z visoko kvalificiranimi strokovnjaki, katerih strokovno znanje mora priti do večjega izraza v proizvodnji.

Prvomajsko tekmovanje

Referat o načrtu za prvomajsko tekmovanje zveze delavcev in nameščencev kovinske industrije je podal tovariš Anton Turk. Tekmovanje bo najvažnejše pri obnovi mostov, pri izdelovanju in popravilnih vagonov in lokomotiv, kmetijskih strojev in orodja. Da bi tekmovanje prineslo čim boljše in pravilne rezultate, predlaga centralna uprava: 1. v tovarnah kovinske industrije, ki izdelujejo več vrst različnih proizvodov, se mora tekmovanje vršiti po vrsti proizvodov; 2. celotno tekmovanje se mora za vsako podjetje načrtovati v naprej razdeliti na vsak mesec, na pol meseca, na vsak teden in vsak dan. Tekmovanje se mora osredotočiti predvsem v onih panogah industrije, kjer se proizvajajo za obnovo najbolj nujno potrebni predmeti. Tekmovanje pa se mora razširiti tudi na politično, kulturno-prosvetno in sindikalno področje, na pravočasno plačevanje članarine organiziranih članov, na strokovno delo in na delovno disciplino. Za pravilno in uspešno vodenje tekmovanja se morajo ustanoviti komisije za tekmovanje, v katerih naj bodo strokovnjaki dotične stroke. Nadalje mora biti tekmovanje organizirano po skupinah, po oddelkih in med podjetji. Posebna tehnična kontrola strokovno in politično zavednih ljudi mora nadzirati kakovost proizvodov. Končno je treba uvesti odlikovanja in nagrade, in sicer: 1. prehodno zastavo glavnega odbora za tovarno, ki bo dosegla največji uspeh v državi; 2. nagradno zastavo centralne uprave za tovarno, ki bo dosegla najboljši uspeh v določeni stroki; 3. nagradno zastavo federalnega odbora za najboljšo tovarno na področju ljudske republike; 4. nagradno zastavo zveznega tajništva za najboljšo tovarno iste stroke v ljudski republiki; 5. odlikovanja za skupine in posameznike (podeljevanje zastav, nazivov udarnika, pohvale, denarne nagrade, plačani dopusti, brezplačne počitnice in sl.)

Strokovni kadri in tarifna vprašanja

Sledil je referat Desimira Jovovića o pomenu vzgoje strokovnih kadrov. Zveze oplati pripravljajo uredbu o strokovnem šolstvu, ki predvideva ustanavljanje triletnih tehniških šol, dveletnih mojstrskih šol, enoletnih industrijskih šol in triletnih splošnih obrtnih šol. Delo strokovnih šol mora izpolniti pomoč sindikalnega pokreta. Naloga zveze je, da prireja v kovinskih industrijah in podjetjih večerne tečaje za najboljše delavce, udarnike in organizatorje novih delovnih metod. Preiskrbi je treba sposobne predavatelje in strokovno literaturo. Zveza mora skrbeti za vprašanje javencev, da se bodo čim boljše usposobili za delo. Na sestankih naj se delavci, tehnik in inženjerji pogovorijo o strokovnih vprašanjih in o izkušnjah pri delu. Pred vsemi delavci podjetja je treba poudariti, da delavci, ki odkrijejo nov, boljši način dela, ali izpopolnijo stroje ali pa omogočijo uporabo določenega materiala.

Poslednji referent tov. Blagore Milinčić je poročal o tarifni politiki. Z uredbo o ureditvi plač in mezd je postavljeno novo in bolj pravilno načelo nagrajevanja za delo. Medse plače se ne smejo določati samo po letih službe, po skupinah in stopnjah, temveč predvsem po sposobnosti, marljivosti in dejanski kvalifi-

kaciji posameznika. Naše ljudske oblasti so izdale vrsto ukrepov z namenom, da se obdrži vrednost mezd in plač. Posamezni delodajalci se hočejo pred delavci izkazati kot dobronamerni in predlagajo povišanje cen izdelkov, da bi mogli »zbojlaštati« gmotno stanje delavcem in nameščencem. Tudi med delavci so taki, ki zastopajo silne teorije in jih hočejo uveljaviti tudi v naših sindikalnih organizacijah v zvezi z zahtevami za povišanje mezd in plač. Taki ljudje so bodisi neobveščeni o tem, kam to vodi, ali pa so agenti reakcije. Jasno je, da bi povišanje mezd dovedlo do povišanja cen življenjskih potrebščin. Zato povišanje mezd in plač ne more biti prava pot za zboljšanje gospodarskega položaja delavcev in nameščencev. Edina prava pot je povečanje proizvodnje, povečanje stoletnosti in zmanjšanje rezije, kar bo imelo za posledico pocenitev proizvodov in s tem povečanje realnih mezd in plač. Zato moramo posvetiti največjo pozornost dobri organizaciji dela, štednji z materialom in surovinami ter praktični uporabi tehničnih sredstev. Oni, ki so sestavljali načrte kolektivnih pogodb, niso dovolj upoštevali posebnosti podjetij in obširnih razmer v gospodarstvu ter so šli s svojimi zahtevami predaleč. Zato je treba te zahteve dovesti v sklad z dejanskimi možnostmi. Da bo vsak delavec plačan po svoji sposobnosti in v svojem delu, je treba uvesti akordni plačilni sistem. Samo ta sistem omogoča pravilno nagrajevanje delavcev. Uprave podjetij ugotavljajo danes v sporazumu z delavci delovne norme. S tem bo delavcem dana možnost, da v akordu prekažejo normo in dosežejo maksimalne plače. Akord omogoča množično udarništvo in povečanje proizvodnje ter zboljšanje samega gospodarskega položaja delavcev. Po končanih referatih je prišlo do živahnega razgovora, pri katerem je sodelovala večina delegatov.

Nadaljevanje in zaključek zasedanja v ponedeljek

Zasedanje plenuma se je nadaljevalo v ponedeljek. Najprej je tov. Božidar Spaček podal referat o prehrani in oskrbi kovinarjev, v katerem je prikazal sedanjost stanje in težkoto. Razumljivo je, da v naši, zaradi vojne opustošeni deželi ni mogoče v tako kratkem času preskrbeti živila, obutev in obleko v takem obsegu, da bi bile krite vse potrebe. To morajo razumeti tudi delavci. Dolžnost sindikalnih podružnic je, da to razložit svojim članom ter jim pomagajo preko nabavljanih zadrug in z ustanavljanjem menz.

Tajnik zveze tov. Čorkovič je podal še referat o okrepitvi organizacije zveze. Opozoril je na napake dela na tem področju. Dvigniti je treba disciplino in sindikalno zavest in opozarjati delavce na njihove večkrat nepravilne nazore. Končno je treba delavstvo izgraditi v političnem in ideološkem duhu nove Jugoslavije.

Med diskusijo se je oglasil k besedi minister za industrijo in rudarstvo NVS tov. Leskošek, ki je poudaril, kakor prejšnji dan, da je napadeno naziranje delavcev, ko zahtevajo izključitev sposobnih strokovnjakov iz podjetij zaradi njihovih predvojnih napak, kakor n. pr. zaradi strogega postopanja. Delavci morajo razumeti, da naša industrija potrebuje te strokovnjake in da jih je treba obdržati, da bodo seveda pod novimi pogoji dali svoje strokovno znanje na razpolago naši novi industriji.

Na popoldanskem zasedanju so delegati sklepali o prvomajskem tekmovanju. Njihove sklepe objavljamo na drugem mestu. Z zasedanja so bile poslano pozdravne »brojavke« maršalu Titu, vzporedno ministru za industrijo Andriji Hebrangu in glavnemu odboru Enotnih sindikatov delavcev in nameščencev.

Tekmovanje usnjarskih delavcev

Beograd, 11. febr. Mladina usnjarskih delavcev v Visokem je pozvala vse usnjarske delavce v Jugoslaviji na tekmo in pravi med drugim:

Pozivamo vas na tekmovanje, ker vemo, da se tudi vi pripravljate za kongres in to: 1. kdo bo po številu delavcev dal več brezplačnih nadur in kdo bo v tem času izdelal več kosa usnja; 2. kdo bo bolj zboljšal kakovost kože in kdo bo prihranil več materiala; 3. kje bo več mladincev (v odstotkih) napravilo več strokovnih tečajev in kdo bo pri tem pokazal boljšo uspehe; 4. kdo bo bolj delal na kulturno-prosvetnem polju in kdo bo imel več predavanj in izdal več stenških časopisov; 5. čigava knjižnica bo večja in boljša; 6. kdo bo bolj preiskoval vasi s knjigami; 7. kdo bo napravil več raznih tečajev.

Protifašisti kanalskega okraja maršalu Titu

Trst, 10. februarja

Z okrajne konferencie Slovansko-italijanske antifašistične unije kanalskega okraja so poslali maršahu Titu ob njegovem ponovnem imenovanju za predsednika vlade FLRJ naslednje pozdravno pismo:

»Z okrajne konferencie SIAU Vam pošiljamo borbeno pozdravo in iskrene čestitke k izrazu zaupanja, ki so ga Vam ponovno izrekli narodi Jugoslavije po svojih poslancih, ki so Vam dali mandat za ponovno sestavo vlade. Preko Vas pozdravljamo novo jugoslovansko vladu in njen proglas, ki naglašja, da bo vlada stila vse, da se naša Primorska s Trstom in Slovensko Benečijo priključi k FLRJ.«

Pozdrav predsedniku Narodne vlade Slovenije Borisu Kidriču iz Kanade

Timmins, 11. februarja

Dragi tovariš predsednik!

Svet južnih Slovanov v Timminsu (Ontario, Canada), zbran na redni seji, Vam pošilja tople bratake pozdrave in preko Vas vsemu južnoslovanu narodu nove Ljudske republike Slovenije in okviru Federativne ljudske republike Jugoslavije.

Mi Vam čestitamo, dragi bratje in sestre, k priborjenim zmagam v štiriletni borbi proti fašističnim okupatorjem in domačim izdajalcem. Naše misli in naše dobre želje so bile vedno na Vaši strani tudi takrat, ko so nam bivši protiljudski elementi z lažljivimi izjavami skušali zasenčiti resnico o borbi narodov Jugosla-

vije pod neustrašenim vodstvom pri-ljubljenskega maršala Tita.

Tu v Timminsu delamo Slovenci, Hrvati in Srbi skupno in smo po svojih najboljših močeh pomagali Vaši borbi moralno in tudi materialno. Pomagati Vam hočemo tudi v bodoče, kolikor nam bo mogoče.

Na zaključku kličemo: Naj živi narodni voditelj maršal Tito! Naj živi prva Narodna vlada Slovenije in njen predsednik Boris Kidrič! Naj živi Federativna ljudska republika Jugoslavija!

Sprejmite še enkrat naše tople bratake pozdrave.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!
Marjeta Slak s.r.
tajnica

Italijanska reakcija ustvarja v Julijski krajini načrtno incidente

Pod naslovom »Zadnji argument reakcije« piše »Primorski dnevnik«:

Vprašanje državne pripadnosti Julijske krajine se bliža svojemu usodnemu zaključku. K rešitvi tega vprašanja, h kateri je naše ljudstvo prispevalo vse, kar je imelo najboljšega, najdragocenejšega in najlepše, menitejšega, je italijanska reakcijska klika, prispevala le pogrebe ostanke klavne italijanske imperializma. Ker ji primanjkuje stvarnih argumentov, ki bi jih mogla črpati iz te zemlje, se v svojem obupu oprijemlje najbolj zastarelih trikov diplomatske igre. Lokalni reakcijski tisk ne zamudi nobene prilike, da ne bi izlival sovraštva nad narodi, ki so tudi italijanskemu narodu s svojo borbo pokazali pot k napredku in svobodi. Vsa ta kampanja pa je na drugi strani znak nemoči, ker se reakcija dobro zaveda, da mlati prazno slamo. Zato mora sedeti po drugih argumentih, po načrtni organizaciji incidentov.

Po verodostojnih informacijah pošilja italijanska reakcija iz Italije v Julijsko krajino, posebno pa v Trst oborožene skupine z namero, da bi ustvarjali oborožene provokacije ob priliki prihoda zavezniške komitije, ki mora na terenu zbrati podatke o italijansko-jugoslovanski etnični meji. V zvezi s temi skupinami se organizira tudi kalna reakcija. Za prihod komitije ima v Trstu na razpolago četnike, ustaše, reakcijske poljske vojake, istrske fašistične begunce od Trsta do Vidma in dalje, ki so pripravljeni povzročiti incidente po naročilu, po možnosti tudi v pasu B.

Namen je prozoren. Reakcija se nahaja v slepi ulici, brez stvarnih argumentov. Treba je najti način, da se onemogoči našemu ljudstvu mlazen in dostojen izraz njegove volje in pripravi svet, da je rešitev našega vprašanja mogoča le s tujo intervencijo. V Italiji je reakcija v svojo nameno našla izhod: oboroženo monarhistično tople in reakcijsko poljsko vojsko, ki sodeluje v napadih na italijanske napredne

organizacije. Isti preizkušeni sistem je treba sedaj razširiti tudi na področje Julijske krajine, kjer ji je ljudska volja prekrizala račune. Zanimivo je, da imajo pri tem polizkus svoje prete vmes tudi nekateri reakcijski ministri sedanje vlade.

Vsi resnični demokrati bi morali končno spoznati, kam vodi vse to. Pred nami je resna nevarnost povratka fašizmu. Vsem antifašistom Julijske krajine in Italije nalaga položaj dolžnost, da se strnejo v skupno borbo proti reakcijskim provokatorjem, ker vsa nameravana akcija ni naperjena le proti Julijski krajini in Trstu, temveč v prvi vrsti proti Italiji sami. Nujno je potrebno, da se nemudoma razorože vse oborožene reakcijske formacije, še prav posebno pa poljska vojska, ki je v Italiji. Poljska vojska je znana po svojem protislovjetskem nastopu in pomeni stalno nevarnost za mir v Evropi in na svetu. To je jasno tudi delu angleških laboristov, ki so zahtevali razorožitev te reakcijske vojske.

Razorožitev te vojske je prvi neobhodni pogoj za napredek italijanske demokracije. Drugič: izročiti je treba vse vojne zločince, ki so v Italiji in Julijski krajini našli svoje najprimernejše zatočišče; izročiti jih je treba državam, kjer ljudstvo pozna njihovo zločinsko preteklost. Tretjič: treba je temeljito očistiti vse ostanke fašizma izpred 8. sept. 1943 in kasneje.

»I LAVORATORE« prinaša podobno poročilo pod naslovom »Demokrati, pozor, provokacija pripravlja orožje!« ter pravi, da se je po gotovih vestih mudil v Trstu pred nekaj dnevi Ante Pavelić in da v Trst neprestano prihajajo četniki in ustaše. Te provokacije so naperjene proti ljudstvu in imajo namen, pripraviti opravičilo za zunanjo intervencijo v Julijski krajini. To je pot, pravi list, ki vodi neposredno k obnovi fašizma. Zato naj Tržačani dobro odpro oči, ker morajo vedeti, kam jih lahko pripelje tako delovanje italijanske reakcije.

Zborovanje slovenskih izseljencev v Celovcu

Celovec, 7. februarja

Ker je položaj slovenskih rojakov ki so bili po fašističnem nasilstvu nemškega nacizma aprila 1942 in pozneje izgnani iz Koroške, postal tako brezupen, da grozi nešteti slovenskim družinam popolno uničenje, so se slovenski izseljenci po samopomoči prvič videli izraz te akcije je bil sestanek pripravljalnega odbora za ustanovitev Zveze slovenskih izseljencev. Na tem sestanku so bile sklenjene vse priprave za ustanovitev občni zbor Zveze slovenskih izseljencev.

Zborovanja v Celovcu se je udeležilo 246 zastopnikov izseljenih slovenskih družin. Predsednik pripravljalnega odbora tov. Vinko Gröblacher je v svojem poročilu nakazal veliko važnost organizirane samopomoči slovenskih izseljencev in skupni moči in enotni Zvezi slovenskih izseljencev. Naglasil je, da oblasti te Zveze ne morejo prepovedati, ko imajo celo južni Tirolci in Kanakanci, ki niso niti avstrijski državljani, svo je zveze in združenja. Znano je celo, da uživata ti dve zvezi svo podporo, pomoč in zaščito »manjšinskega referata« koroške deželne vlade, njuni predstavniki pa so celo med najboljšimi sodelavci referenta Rudolfa Cefarina. Za slovenske izseljence se do slej Cefarin in deželna vlada nista menila, kar je najbolj razvidno iz tega, da ni bil podvzet v korist slovenskim izseljencem noben pomemben ukrep.

Po kratkem pregledu obsega izselitve je odredil predsednik Gröblacher kratak molk v spomin na vse ubite in umrle žrtve nemškega nasilja nad izseljenci. Tudi te žrtve, ki jih je daroval slovenski narod na Koroškem, je dejal nato predsednik, so dokaz, da se koroški Slovenci niso bali žrtve in smrti v zavesti, da s tem najbolj dokažejo svojo povezanost z vsem slovenskim narodom.

Tov. Milka Vetičeva je kot tajnica Zveze prečitala pravila, ki so bila sprejeta. Dr. Mirt Zwitter je v podkrepitve spoznanja, da je samopomoči slovenskih izseljencev trenutno edino poročilo za odvrnitev popolne nesreče stotine slovenskih domov in družin, poročal o doslej ugotovljenem obsegu nacistične izselitve, o njenem ozadju in velikanski škodi zaradi te fašistične surovosti. Na podlagi aktov ter potvrdilo se je moglo točno ugotoviti, kdo je pripravil to brezprimerno nasilstvo nad slovenskim narodom na Koroškem. To niso bili Prusti niti ne rajhovski Nemci iz katere druge pokrajine Nem-

čije, ampak je izselitev aprila 1942 načrt in delo koroških nemških šovinistov! Ugotovitev, da med vsemi, ki so imeli svoje roke pri tej umazani, samo štirje niso Korošci, je za današnji čas naša vse važna; kajti povsod skušajo danes ustvariti mnijenje, da so vsa ta grozovita nasilstva samo delo pruskih rajhovski veljakov, medtem ko Avstriji in Koroški niso imeli nobene zveze z izselitvijo. Iz vsega tega namreč sledi, da mora koroški šovinizem popraviti, kar je povzročil in zakrivil. Da to gospodari, ki še danes sedijo na vseh merodajnih mestih in se svojih grehov ne skrivnejo gotovo zavedajo, ne gre v njihov račun, je povsem jasno, to je njihova imena so znana in čas bo, da jih spozna tudi javnost. To mora biti zahteva vseh, ki so trpeli. Edino z odstranitvijo in kaznovanjem vseh krivcev lahko koroška deželna vlada dokaže, da s temi podležimi nima ničake zveze in ne soglašja z njihovimi dejanji in uspehi. Slika obsega in krutosti izselitve je bila grozovita. Saj so bili izseljeni z isto krutostjo triinpolnedna dekdica, noseča mati 6 dni pred porodom in 90 letni starček na pragu groba. Ogorčeni zato slovenski izseljenci ugotavljajo, da se skušajo primerjati izgoni Nemcev, kulturundovcev z izselitvijo koroških Slovencev. Nobeden koroški časopis nove Avstrije se ni zapisal niti ene vrstice o grozotah, surovosti, neumljenosti in krutosti naše izselitve. Za Nemce iz Jugoslavije, ki nikdar niso žrtvovali trohice za Avstrajo ki so se brez izjeme kot najhujši hujskači in ilegalci znašali gostoljubnim sosed, ki so morili v vrstah SS-divizije »Prinz Eugen« v strašnih pokoljih po vsem Balkanu, pa imava avstrijsko nemško časopisje nevarno mero sočutja in cele stolpce prostora. Vemo zakaj o naših velikanskih žrtvah tako načrtno molčijo: Preglasen krik in dokaz so za to, da na tej naši zemlji živi drug narod, ki je za dokončno osvoboditev priinšal vsa leta nacističnega nasilja žrtve, katerih vsa ostala Avstrija kot dokaz svoje borbe za samostojnost ne more pokazati!

Gmotna škoda, ki jo je tov. Dr. Mirt Zwitter nakazal, presega vse cenitve o izgubi živine vseh vrst, orodja in opreme; poškodbe stanovanj in gospodarskih poslopj so velikanske. Največja krivda vseh merodajnih v deželi je v prvi vrsti ta, da si niso skušali ustvariti niti približne slike o velikanskem obsegu škode prizadetih. Samo tako more biti razumljiv edinstveni doprinos koroške deželne

Seja Mestnega osvobodilnega sveta v Trstu

Trst, 7. februarja

Včeraj je imel Mestni osvobodilni svet za Trst svojo redno sejo, ki ji je prisostvoval kot redni član tudi zastopnik »Gibanja za neodvisnost Julijske krajine«.

Predsednik dr. Pogacsi je sporočil, da je Anglosameriška vojaška uprava sklenila, da se ponovno uvedejo v tržaškem radiu otroške ure od 10. t. m. dalje. O tem je bil Mestni svet pisмено obveščen. Na seji so razpravljali o šolskih vprašanjih ter o ukrepih za obnovo stanovanjskih hiš in tovarn. Za pripravo konkretnega načrta je bila izvoljena posebna komisija.

Razstava fotografij iz narodno osvobodilnega boja

Pulj, 12. februarja

Združenje julijskih partizanov je priredilo razstavo v okviru »Partizanskega tedna«. Na ta način lahko vidijo prebivalci številne prizore iz narodno osvobodilnega boja kakor tudi vse bedo in strahote, ki so jo morali prenašati naši narodi med fašistično okupacijo. Poleg fotografij so razstavljeni tudi crtiči istrskega bataljona »Pino Budicin«. Crteže je izdelal po večini Gin Mehis iz Porečja, prikazujejo pa dogodke iz bojev. Razstava je naletela pri ljudstvu na veliko zanimanje.

Angleška novinarka v Istri

Reka, 11. febr. Elly Desy, dopisnica angleškega lista »New Statesman and Nation«, ki se je t dni mudila v Istri, je pri svojem odhodu izjavila:

Prišla sem, da se seznanim z gospodarskimi vprašanji Istre. Tu sem videla, da delajo kakor v vsej Jugoslaviji, ki sem jo prepotovala, za obnovo. Zanimala me je vztrajnost Istranov v tem pogledu. Videla sem dokaz o boju Italijanov in Hrvatov proti fašizmu v Istri. Videla sem porušene vasi in goroila sem z onimi katerim so fašisti odpeljali nabljuje. Zanimalo me je bratsvo Italijanov in Hrvatov kakor tudi njihova odločnost, da živijo skupno in ocerazdržno v republiki Jugoslaviji.

Kdaj bodo popravljeni srmatna dejanja nacistov?

Celovec, 7. februarja

Pod naslovom »Kdaj bodo popravljeni srmatna dejanja nacistov« piše »Volkswille«, da so nacifasisti leta 1938 v svojem besnem sovraštvu proti Slovincem odstranili v št. Janžu v Rožu spominsko ploščo, ki so jo po prvi svetovni vojni postavili v spomin na padle domačine z napisom v slovenskem jeziku. Nacisti so ploščo oddali kamnoseku Cekonju v Borovljah, kjer je še danes. Dasi so svoji padli vojaki že ponovno krat zahtevali od župana, naj ploščo postavijo na staro mesto, se to doslej še ni zgodilo, brzokone samo zato, ker je besedilo na plošči pisano v slovenskimi. List »Volkswille« dostavlja, da bi manjšinski referent pri deželni vladi inl prav tu zelo hvalježno priliko za svoje udeleževanje.

Gledališka sekcija društva za kulturno sodelovanje v ZSSR priredi danes, v aredu, ob 20.30 v dramskem gledališču predavanje moskovskega prof. Petra Bogatirjeva o problemu ljudskega gledališča. Vstopnice: se-deži 5 din, stojšča 1 din. Vstopnice v predprodaji v Opnem gledališču. Vabljeni vsi.

vlade k odškodnini za slovenske izseljence: kredit 150.000 mark, razdeljen med izseljence, pomeni namreč za vsako družino 640 mark denarja, ki ga je koroška deželna vlada 10 mesecev po zlozu nacizma pripravljena dati izseljencem, dočim stane danes ena krava molznica na Koroškem 1000 do 1200 mark povprečno, a tudi več. Odgovor more biti samo ta, da pravilne odškodnine in ureditve vprašanja slovenskih izseljencev ne moremo pričakovati od ljudi, ki se še danes očitno posmejujejo s takšnim zadržanjem ali pa s svojo brezprimerno brezbrzičnostjo vsem našim neizmernim žrtvam v borbi proti nacističnemu, nemško šovinističnemu nasilju! Kaj bi potem pričakovali šele od Cefarina, ki se je z merodajnimi gospodi v deželni vladi po 10 mesecih končno spomnil, da je »vprašanje odškodnine izseljencem neodločljivo«?

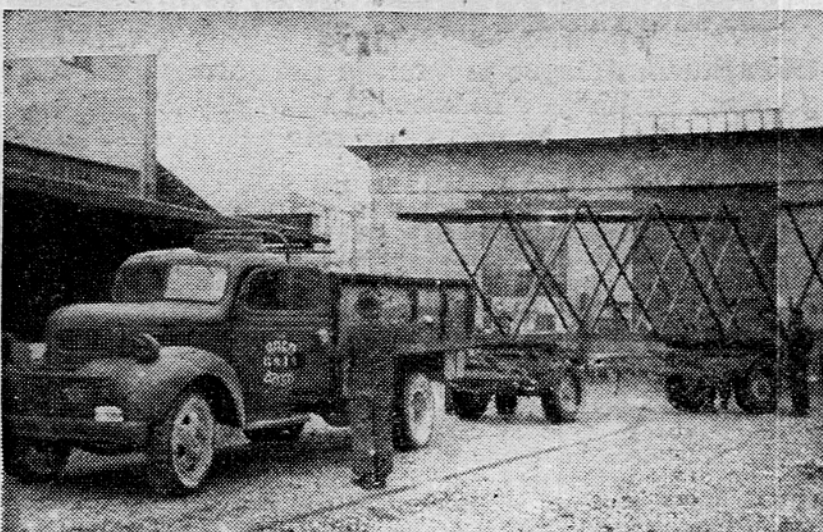
Da bi se izognil vsem tem podlim in temnim kupčijam z našimi neizmernimi žrtvami in da vsi izseljenci nedvomno pokažejo, za kakšne ideale so doprinali svoje težke žrtve, so soglasno sklenili, da vstopijo vsi izseljenci, združeni v »Zvezi slovenskih izseljencev«. V Osvobodilno fronto za Slovensko Koroško, pokrajinski odbor OF pa hočejo po svojem izvoljenem nastopu zaprositi za vsa pomoč in podporo vsega slovenskega naroda.

DA BOMO IMELI VSI ELEKTRIKO

Zvečer obrneš stikalo in drobna žarnica pod stropom razsvetli prostor - delavnico ali pisarno, šolsko sobo, dom, hlev in ulico, trg, postajo, progo, vse mesto, vso vas. Tako v Ljubljani, v Mariboru, v Soboti, v Kočevju, na Jesenicah... Sprejmeš luč in ni ti ne pomisli, kdo ti jo daje, odkod prihaja. Samo kadar nečadoma ugasne, se začudiš in se razježiš: »Ze spet defekt!« Di- jak odloži knjigo, delavčeve roke obstanejo pred strojem, ki se je ustavil, radio umolkne, tram- vaji obstoje, ceste poplavi tema in izumrejo. Mesto je kakor za- čarani grad, ki ga lahko prebudi v življenje le — elektrika.

V takšni temi je bilo v stari Jugoslaviji veliko krajev, poseb- no v zapuščenih vaseh Bele Kra- jine. Na račun elektrike so iz- vabljali oblastniki stare Jugosla- vije ob volitvah glasove. Ljudje želeli luči, prosili so zanje, pa je niso dobili. Tako so si že- leli luči, da so se sami lotili dela med vojno. Na partizanskem osvobojenem ozemlju so nape- ljali elektriko. Na postajo v Črnomlju so spravili dve pokvar- jeni lokomotivi, ki sta dajali paro stroju, da je gnil genera- tor, izposojen v Kanižarici. Iz partizanske prestolnice Črnomlja je elektrika dajala luč Rožancu, Petrovi vasi, Mihelji vasi, Lok- vam in še drugim vasem. Zice, pribite na drevesa, so preprede- velik del osvobojenega ozemlja. Namestu izolatorjev so ovijali delavci in kmetje železniške žbe- le s predvodom, z blagom ali z gumo, okovi za žarnice so bili leseni...

Tako si je belokranjsko ljud- stvo s puško priborilo svobodo in luč. Seveda je bila takšna napelja- va le zasilna. Takoj po osvobo- diti so pričeli delavci, monterji, inženirji in drugi nameščenci Državnih elektrarn Slovenije de- lati načrte in napeljevati elektri- ko. Na Rožancu se stoji nov transformator in prav kmalu bo zagorela po vaseh na novo na- peljana luč. V gradnji je daljno- vod Rožanec-Semič, konec lan- tega leta pa so dobile luč iz transformatorske postaje v Kra- sencu vasi Prilozje, Boršt, Gribe- vje in druge. Pa ne le delavci, monterji, uradniki Državne elek- trične centrale — samo ljudstvo pomaga povsod pri napeljavi elektrike, kmetje, mladina, žene, pljepe jame, dovažajo in sna- je drogeve daieio delavcem

Železni jabor peljejo iz Črnuč na Štajersko

hrano... Da bi čim prej zago- rela luč njim in še drugim, ki tudi čakajo!

VELIKO OPUSTOSENJE

je ostalo za okupatorjem. Kupi razbitin na dvorišču črnuških delavnic pričajo o tem: polom- ljeni transformatorji, prestrelje- ni in zmečkani kotlji, podrti jabori, razbiti cevovodi... Včasih je takšen material propa- dal, danes ga delavci premeta- vajo in razpravljajo, kaj bi se dalo popraviti, kakšni deli bi bili še uporabni. Iz nič izdelujejo nove kotlje, postavljajo ograjda, vlivajo varovalke, izboljšujejo stroje...

V strojno ključavničarski de- lavnici se suče ves dan okrog velike železne stružnice strugar Rafael Štular. Njegov stroj se sveti — »saj sva ves dan skupaj,« pravi Štular. Izdelal je sam zanj nova zobata kolesca in s tem od- pravil motnje in pospešil delo. To je naredil v vmesnem času, da ne bi redno delo zastajalo.

»Še bom izboljšal marsikaj,« pravi Štular in ogleduje stružni- co.

Delavnica je premajhna za to- liko ljudi. Stroj ob stroju, delav- cev ob delavcu. Na drugem kon- cu je Jože Pogeljšek, ki je izde- lal matrico za oklopne varoval- ke. Ta matrica naredi naenkrat štiri operacije — štiri izreze v ploščo. To je izumil Pogeljšek. Veliko časa prihrani takšna ma- trica, ki stisne pločevino in na- redi iz nje varovalko, ki varuje napeljavo in hišo.

»Nemci so me odpeljali na pri- silno delo,« pravi Pogeljšek. »Delal sem v Goeringovih tovar-

nah. Videl sem tam marsikaj, kar bi se dalo izboljšati, pa sem pustil. Še sabotalni sem,« pravi in se smeji. »Toda tukaj de- lam. In še kakšno izboljšavo bom izumil! Vsaka stvar se la- ko izboljša!«

Mojstra Stanka Rozmana sre- čaš zdaj pri tem pa pri onem stroju, v kovaški, strojni in v transformatorski delavnici. Za vse se zanima, povsod pomaga z nasveti in rokami. Zamislil si je vlivanje bronastih odlitkov, ki so jih pošiljali prej odlivat drugam. Zdaj jih vlivajo sami in tako štedijo z časom in s stro- ški.

PREDANI SO DELU

v vseh delavnicah, pri vseh stro- jih. Še ne ozrejo se ne, ko vstopi- piš. Zamisljeni so v svoje delo, v proizvodnjo. To je njih svet, to je njih bogastvo. Iz njihovih delovnih rok prihaja luč v vse naše kraje.

Štiridesetletni kovač Jože Lam- pe je mrk človek, vsaj izgleda tako. Ves dan je pri ognju, v usnjenem predpasniku, visok, redkobeden. Dela brez pre- stanka in težko dobi besedo iz njega.

Pravijo, da je nesrečen, če ni- ma veliko dela. Na ognjišču ima dva ognja in z velikimi kleščami krivi razbeljene opornice. Ne vpraša, ali je delo urno ali akordno — preveč ima dela. Hi- ti pa tako, da marsikdo ob njem opeša. Zato se pomočniki me- njajo.

V kovačnici najdeš elektrova- rilca Jožeta Srakarja, ki se je posebno izkazal pri izdelavi ce- vovoda za elektrarno v Zireh.

na podstavku vari dva odpadka. Očisti ju rje in naredi konzolo za pritrdjevanje izolatorjev na daljnovodu. Pomaga mu Dimic. Ob steni sloni cel kup takšnih zvarjenih konzol.

»Dobre bodo kot nove,« pravi Srakar. »Varjenje je boljše od vijakov in zakovic.«

Iz ostankov betonskega železa na bunkerjih nastajajo pod ro- kami delavcev opornice. Razžari jih električni stroj. Velika sti- skalnica, ki jo žene dva moža, oblikuje opornice. Kovač jih kri- vi, Zakotnikova pa jih vroče meče v katran, da jih obvaruje rje.

Mojster kovaške delavnice Matevž Kumer iz Žirovnice je veliko pripomogel pri izdelavi cevovoda v Zireh. Pravi, da tem rajše dela, čim več dela ima; da ga delo žene. Tane Breznik je strokovnjak za izdelovanje kot- lov za transformatorje. Pomož- ni delavec Jaka Podbevšek je postal priučen delavec in moj- stri pravijo, da se takoj vsega nauči in potem vestno dela.

VAJENCEM IZOBRAZBO

Vodstvo postaje je ustanovilo tečaj za vajence. 22 fantov sedi okrog štirih pisalnih miz, na ka- terih je polno zvezkov, papirja, ravnil. Sonce sije na mize in na vajence. Strojniki Kermauner ri- še s kredno na »šolsko tablo« na

kos pločevine. Strokovnjaki so se javili sami za brezplačen pouk: tehnika Rabič in Oblak, mojster Rozman, obratovodja Setelšek in njegov pomočnik Kralj, ing. Javornik... Vedo, da je treba dvigniti produkcijo, skrbeti pa tudi za nove kadre dobrih delavcev, strokovnjakov, mojstrov svojega dela.

TO SO PA USPEHI

Državne elektrarne Slovenije — delavnice v Črnučah zalagajo s svojimi izdelki električne na- prave po vsej Sloveniji. Zalaga- jo novo gradnjo daljnovoda za 20.000 V Hotedersica — Idrija, daljnovod Laško — Celje in več manjših gradenj. Maja meseca 1945 je bila produkcija v primeri z letom 1939 — 40%, junija in ju- lija 60%, naslednje tri mesece že 90%, za novo leto 1946 pa 120%.

Elektrodelavnica je popravila in predelala 85 transformatorjev in popravila 21 jaborov. Ob nedeljah, v dežju in snegu so jih postavljali delavci ob cestah in po polju, da bi imeli elektriko tudi v najbolj oddaljenih krajih.

Premalo je še koka, premalo železa, bakra in glicerina, pro- stori so tesni, vendar delavci, monterji, inženirji in uradniki premagujejo težave in se trudi- jo, da bi čim prej imeli elektriko vsi.

Domovi in zavetišča za socialno ogrožene otroke v Sloveniji

Neizprosna vojna ni opustošila v Jugoslaviji le gospodarstva, temveč je zahtevala tudi ogromne ljudske žrtve. Življenje so izgubili številni očetje in matere, ki so morali zapustiti otroke brez varstva in oskrbe. Pred ljudsko oblast so postavljene težke naloge, organizirati otroške domove in zavetišča ter poskrbeti za njihovo socialno, politično, moralno vzgojo in človeška vredno življenje.

Po raznih krajih Slovenije je že 6 otroških domov za sinote od 3. do 7. leta z 248 otroki, 18 mladinskih do- mov, zavetišč, okrevališč in vzgaja- lišč z 2831 otroki od 7. do 14. leta in štirje vajeniški domovi. Ministrstvo za socialno politiko je posvetilo po- sebno pozornost otrokom, ki nagiba- jo k jetični in je ustanovilo tri okre- vališča v Pomikvah pri Ribnici, v Mar- tiljku in v Predvorju. Posamezna okrožja skrbijo v domovih za vzgojo osirotelih otrok ne glede, ali so parti- zanski ali sovražniški staršev. Mnogo domov so opremile organizacije AFŽ s pomočjo mladinskih organizacij. V nabiralni akciji za osirotelo mladino, ki jo izvaja ministrstvo za socialno po- litiko od meseca septembra dalje in katero je podprla večina prebivalstva, so zbrali do sedaj 1.958.135 din go- vnine. Priglasilo se je okrog 600 rejni-

kov, ki so se obvezali, da bodo oskrbo- vali po enega osirotelga otroka. Prav tako so se obvezale številne usta- nove in podjetja, da bodo oskrbovale enega ali več otrok pri posameznih družinah ali v otroških domovih. Tako je pri zasebnikih oskrbovano okrog 5 tisoč, pri sorodnikih osirotelih otrok pa okrog 10.300 otrok. V Slove- niji je po domovih, zavetiščih, okre- vališčih, vzgajališčih in pri zasebnikih preko 18 tisoč otrok, med katerimi je mnogo partizanskih otrok iz ostalih federalnih enot, zlasti iz Bosne in Hercegovine. Po večjih krajih Slove- nije je odprtih 36 šolskih kuhinj, kjer se hranijo preko 1.700 dijakov.

Ministrstvo za socialno politiko, ki je že v poletju 1945 organiziralo po- čitniške kolonije in poslalo mladino v gorske in obmorske predele na zdrav- ljenje in okrevanje, bo v skladu z dr- žavnim proračunom in s podporami v bodočnosti pristopilo k intenzivne- mu reševanju vseh calog delce življe- nja, zdravja in pravilne vzgoje osirot- elih otrok. Po industrijskih središčih in podjetjih so ustanovili že več dnev- nih otroških zavetišč za vzgojo otrok, katerih starši so čez dan zaposleni v podjetju. Takšna dnevna zavetišča bodo morala postati last vsakega industrijs- kega podjetja.

Agrarni interesi pri Sv. Jožefu nad Celjem želijo ustanoviti sadjarsko zadrugo

Kakor med mnogimi kraji okolice mesta Celja, tako smo tudi mi, agrarni interesi KLO Sv. Jožefa pri Celju pohiteli z delitvijo zem- lje. Ni je bilo mnogo na razpolago, majhen je naš kraj, a vendar je je dovolj za nas vse. Živimo v pred- mestju, smo večinoma le delavci in nameščenci, ki želimo le po 2 ara zemlje za zelenjadne vrtove.

Nekoč je bil Jožefov hrib gozdnat ali zarasel z grmičevjem in trnjem. Te gozdiče, grmičevje in trnje so leto za letom celjski gospodje, ki so bili blizu takratnim oblastvom celjs- ke mestne občine, katere je bila ta zemlja, med njimi nekateri Nemci in nemškutarji, izkrčili in iz te pu- stinje zgradili eno izmed najlepših celjskih predmestij: vile obdane s cvetličnimi in sadnimi vrtovi. Po- stava teh Nemcev in nemškutarjev, narodnih izdajalcev, so ostala praz- na, opuščenih cvetlični in sadni vr- tovi.

Mislili smo: lahko bo podeliti to zemljo, vsakemu po 2 ara, vsakdo bo prekopal ledino in si napravil vr- tiček. Ali, ko smo pristopili k de- litvi smo zadeli na neprimliko. Uvi- deli smo, da tu, kjer so sadni vrtovi

ni mogoče napraviti zelenjadnih vr- tov, niti ne, če bi sadna drevesa po- sekali in panje izkopali. Saj to je tipična zemlja in oblika terena prav za sadne vrtove, in grehota bi bila gojiti na tej zemlji kakšno drugo vrsto kulture. Vendar se pri delitvi nismo znašli in naši pravo rešitev. Dejali smo: ker je slaba in neobde- lana zemlja, naj je vsakdo dobil to- liko več, da bo zadovoljen.

Toda kaj se je pri tem storilo. Pokazalo se je, da je teh sadnih vr- tov premalo za vse. Dobili so jih le nekateri, morda še manj ali pa prav tako potrebni in zaslužni, kakor drugi agrarni interesi. Le-ti so razmišljali, kako bi bilo boljše re- šiti to vprašanje in popraviti na- pako.

Ni bilo zastoj na razmišljanje. Saj na napakah se učimo, da na- novo nekaj lepšega zgradimo. Poro- čila se je lepa zamisel, ki vse bolj prežema agrarne interese, a to je želja, da naj se delitev zemlje izvrši ponovno, ali ne, da bi se ti sadni vrtovi podeljevali poedincem, ne, dodelijo naj se vsem agrarnim interesentom tega kraja, vsakemu enak del, a za tem bi vsi agrarni

interesi pristopili s tem svojim delom sadnega vrta v zadrugo. Osnovali bi sadjarsko zadrugo KLO Sv. Jožef pri Celju.

V tej zadrugi bi združili vse sad- ne vrtove, ki padejo pod udar agrar- ne reforme na področju tega kraja. Mnogo je teh vrtov, velika je povr- šina. Ali ne vstrašimo se tega, če- prav nismo strokovnjaki. Saj za to so sadjarske šole. Zaposlili bi enega umnega sadjarja, ki bi prevzel stro- kovno vodstvo zadruge, a mi vsi bi mu z delom pomagali. Povzdignili bi to sadjarsko zadrugo do zavidne višine v zglede vsem sadjarjem bli- že in daljnje okolice. Ali ne samo to. Izpod drevja so travniki. Na tej površini, ki jo predvidevamo za to sadjarsko zadrugo, bi mogli nako- siti sena za 5 kravic. Na ta način bi bili mi zadržani skoraj povsem obskrbljeni tudi z mlekom. Dalje so ti sadni vrtovi in travniki krasna paša čebelar. Zgradili bi čebelnja- ke, gojili čebele in na ta način iz- koristili tudi to pozabljeno boga- stvo.

Na desetine je še drugih koristi, ki bi jih imeli mi agrarni interesi od ureditve in osnovanja te zadru- ge, kakor jabolčnik, suho sadje itd. Ali ne samo, da se bomo okostili s to zadrugo samo mi zadržani. Ne, to bi bila tudi obče ljudska ko- rist. Z umnim zadržnim gospodar- stvom bi pridelali mnogo več kot poedinec, a te viške bi mogli poceni nuditi bilo tu- ali inozemskemu trgu.

Agrarni interesi.

Kolonisti so prišli v Marenberg

5. februarja so prišli v Marenberg in okolico prve družine kolonistov iz Dolenjske. Predstavniki ljudskih oblasti, množične organizacije in Ma- renberčani so jih sprejeli z godbo, petjem in velikim veseljem.

Po sprejemu so povabili nove so- sede v Mladinski dom. Tu so jih po- zdravili predstavniki oblasti, AFŽ in ZMS. Obljubili so, da bodo s koloni- sti z združenimi močmi delali pri ob- novi porušene domovine, tako da se čim prej zgradi to, kar je sovražnik upošteval.

Zastopnik kolonistov se je zahvalil Marenberčanom za lep in priščen sprejem. Obljubil je, da bodo tudi kolonisti takoj prišli za delo z vse- mi močmi. Delati bodo z verno in vztrajnostjo, ki ne bo manjša, kot je bila vztrajnost v borbi proti fašistič- nemu osvajaču.

»Z vami, Marenberčani, bomo šli na delo, tako da bomo čim prej in čim boljše obdelali zemljo, katere- nam je bila danes izročena v našo last. To zemljo bomo ljubili. Ta zem- lja bo dajala od sedaj naprej kruha nam in našim otrokom. Nikoli več ne bo postala last tujca-ljudskega izko- riščevalca.«

DELAVCI IN NAMEŠČENCI KAR- TONAŽNE TOVARNE BONAC — LJUBLJANA SO DELALI ZA KOMUNISTIČNO PARTIJO

Dne 1. februarja 1946 so se vršile v kartonažni tovarni Bonac, Ljub- ljana volitve delavskih zaupnikov. Ema sama lista je bila dokaz enot- nosti delavcev in nameščencev. Na se- stanku je celokupno delavstvo skle- nilo, da bo delalo prihodnjo nedeljo 5 ur ter izročilo zaslužek Komun- istični partiji.

Delavci in delavke ter nameščenci poznajo zasluge, ki jih ima Komu- nistična partija za osvoboditev na- ših narodov. Zavedajo se, da je Par- tija tista, ki je dala v osvobodilni vojni največji krvni davek. Zato so v nedeljo 10. februarja polnoštevilno prišli na delo in zaslužili 10.510 din, ki so jih s ponosom poslali Partiji.

Naše delavstvo se dobro zaveda pomena prvomajskega tekmovanja in bo gledalo, da bo kartonažna to- varna Bonac v Ljubljani izpolnila svojo dolžnost, saj je že doslej spravi- la proizvodnjo na predvojno višino.

L. K.

ZAMUDNIKE

»Poročamo, da poravnajo za- ostalo naročnino in naročnino za tekoči mesec, sicer bomo primorani pošiljanje lista ustaviti.«

Uprava »Slovenskega poročevalca«

POLOM NEMŠKE OFENZIVE V BRDIH

Briško-beneški odred je iz dneva v dan zadajal vse težje udarce oku- patorjevemu prometnemu omrežju in raznim vojaškim in industrijskim ob- jektom. Zato so se Nemci odločili očistiti goriška Brda partizanov.

Pravkar se je vrnil tov. major Du- je, ki nam je na kratko poročal o do- godkih in poteku ofenzive, ki je tra- jala od 21. do 25. maja 1944.

Ko sem prišel v Briško-beneški odred ter moker in ves utrujen pre- nočil — že se je začela — hajka. Trajala je štiri dni. Zato o ofenzivo so Nemci zbrali vse sile iz Kormina, Čedad, Vidma, Kanalske doline in Gorice ter jih natepli tja proti Brdom, da bi nas obkolili in uničili. Naša zaseda jih je pričakala in spu- stila nanje iz 16 mitraljezov tak ogenj, da so bili takoj učenci trije kamioni, švabska kolona pa popolno- ma stočena.

Reakcija na ta naš uspeh je bila divjaško strašna. Ne samo, da so po- žgali mnogo vasi, ampak so ob tej priliki pokazali toliko besnosti, da so v neki vasi vrgli v ogenj žive lju- di. Ko so zmetali v ogenj nekaj od-

raslih — prizor je bil tako strašen, da je bilo celo fašistom samim ne- redno — so stali tam še, nekateri otroci v obupnem voku. Tedaj je nek italijanski fašist vprašal, kaj naj počne s temi otroci; nemški koman- dant se je zadril: Vse v ogenj! Po- grabili so žive otroke in so jih zme- tali v gorečo hišo. Pozneje so ljudje našli na pogorišču deset ali enajst ožganih okostij.

Ofenziva se je začela s čiščenjem v južnih Brdih. Tistega dne so zapri- vse izhode proti Kanalski dolini in Idriji, hoteli so nas pritisniti proti vrhovom, da bi nas obkolili, toda ni jim uspelo. Tukaj nas je rešilo od- liko poznavanje terena. Naše edi- nice sta vodila komandant Briško-be- neškega odreda tov. Jožko in tov. Janez, ki sta s spretnimi premiki vse- tako zmanevirala, da naše edince niso trepetno izgub, niti se niso razbile.

Prvega dne smo imeli pet ur bo- re. Borci Briško-beneškega odreda so se v dežju prvikrat borili v odprti frontalni borbi in so se res odlično izkazali proti nemškimi SS-ovcem. So- vražnik je postal v napad 5000 do

7000 vojakov. Skupaj z raznimi po- možnimi trupami je bilo v tej borbi proti partizanskim edincem osem do deset tisoč ljudi, kar predstavlja ve- liko premoč.

V naslednjih dneh so Nemci nava- lili na Benečijo in Matajur, toda parti- zanski edinci niso razbili nikjer. Pač pa so jim partizani iz zased pri- zadel težke izgube. Nemci so se znesli nad civilnim prebivalstvom. Po vaseh so ropali svinje, kokoši in raz- no blago, kar pa so potem v sosed- njih vaseh zopet prodali. Ljudje so opazili v sovražnikovih vrstah tudi več domačih izdajalcev — četnikov, domobrancev in fašistov. Zato je ljudstvo sedaj te izdajalce še bolj za- sovražilo, ker je na svoje oči videlo njihova grozodejstva. Morala tega prebivalstva je odlična. Tudi edince italijanskih partizanov: Mazzini in Mammelli so se pokazale zelo udar- ne. Oni popolnoma razumejo naše slovenske razmere in se dobro obna- šajo, tako da so z našim prebival- stvom v dobrih odnosih. So res dobri fantje. Trudijo se in tuhtajo kakor smo mi včasih ob začetkih partizan- stva.

Švabska ofenziva v Brdih je dož- vela popoln neuspeh. kajti naše edi-

nice so imele malenkostne žrtve in jih sovražnik ni razbil kakor je bil to njegov namen. Nemci in izdajalci so požgali okrog 70 hiš, oropali vse kmetije, pobili nekaj civilistov, med njimi dva starca, sedemdesetlet. S temi grozodejstvi so Nemci dosegli, da se je naš narod po Benečiji in Brdih še bolj strnil in da se je vsa je in sovražstvo obrnilo zlasti proti belogardističnim izdajalcem, ki so Nemcem pomagali pri krvinskem poslu.

Partizanski dnevnik, 1. junija 1944.

Juriš na Vipavsko

Edinice XXX. divizije so 26. maja zvečer šle v napad na štiri sovražni- kove postojanke: Dornberg, Prvači- no, Volčjo drago ter Miln pri Dorn- bergu, v katerih je bilo po 30 do 70 sovražnih vojakov. Skupna sovražni- kova moč v teh postojankah je štela okrog 200 mož.

Že prejšnje dni so iz nekaterih po- stojank pobegnili italijanski vojaki: iz prve 17, iz druge pa 7.

Naše edince so šle v napad z novo taktiko, ki je sovražnika presenetila. Izvedle niso nobene predpriprave z ognjem iz težkega in avtomatskega orožja, kakor je to običaj pri takih napadih. Tiho in neopaženo so se pri- plazili naši borci do sovražnih stra-

žarjev, jih z nenadnim naskokom podavili, navallili na postojanko z bombami in v trenutku največjega sovražnikovega preplaha z gromkim hura udarili na posadko. Naskok se je izvršil na vseh postojankah isto- časno tako, da se je na vsej borbeni liniji slišala skoro istočasno detona- cija bomb. Tako so bile vse štiri po- stojanke likvidirane v eni ali dveh urah. Prva je vdrla v kolodvorsko postojanko in Prvačini Bazoviška bri- gada s svojim udarnim bataljonom, ki se je posebno dobro izkazal. Nato so skoro istočasno likvidirali tudi ostale postojanke, kjer so večino vo- sadk pobili in ujeli, nekaj pa jih je zbežalo. Naše borce je presenetilo veliko število ujetnikov, česar doslej niso bili vajeni. Nekateri italijanski vojaki, oziroma fašisti, kateri so ime- li že mnogo zločinov na svoji vesti, so se borili zelo zagrizeno in ko so spoznali, da se jim bliža konec in plačilo, so se sami z bombo končali.

Akcijo sta izvedli osemnajsta Ba- zoviška in devetnajsta Kosovelova brigada. Od vseh edinc se je najbolj odlikoval tisti bataljon Bazoviške brigade, ki je prvi naskakoval. Pri akciji so zelo uspešno pomagali tudi partizani iz italijanske vojaške edi- nice Garibaldi.

S to akcijo je dosegla XXX. divi- zija velik uspeh: porušeni so trije

mostovi, eden od njih je bil šele istega dne dograjen. Ujetih je vsaj skupaj okrog 100 sovražnih vojakov, ubitih 50, ušlo pa jih je okrog 70. Vse štiri sovražnikove postojanke so bile zažgane in uničene. Naši so za- plenili dva topa, dva minometa, deset mitraljezov, okrog 100 pušk, ogrom- no municije in vojaškega materiala. Med ujetniki je bilo nekaj fašistov in italijanskih alpincev. Italijanski vojaki so bili zelo veseli, da so se rešili fašističnega terorja, dočim so se zločinski fašisti večinoma že sami končali, ker so vedeli, kaj so zaslu- žili. Večina italijanskih vojakov je zaprosila, da bi jih sprejeli kot borce v italijanske partizanske edince, da bi jim bila tako dana prilika dati si duška v sovražstvu do fašističnega zatiralca. Italijanske edince so s svojimi uspehi pokazale, da se v naj- lepši slogi z našimi edincami borijo proti skupnemu sovražniku, fašisti- čnemu okupatorju.

S tem uspehom se je IX. korpus ponosno postavil ob stran zmagovi- temu VII. korpusu, ki je na podoban način likvidiral postojanko v Žužem- berku in Trebnjem na Dolenjskem. Ta uspeh je vzbudil val navdušenja med slovenskim prebivalstvom in pokazal veliko borbenost ter vojaško tradicijo XXX. divizije.

Partizanski dnevnik, 4. junija 1944.

Zasedanja skupščine Združenih narodov:

Manifestacija za ljudsko, napredno in demokratično španijo

Generalna skupščina Združenih narodov v Londonu je sprejela resolucijo Paname, da naj Združeni narodi odklonijo vsako zvezo s fašistično Francovo španijo

London, 11. febr. 2e na konferenci v San Franciscu je bila sprejeta resolucija, po kateri se odredbe Ustanovne listine Združenih narodov, ki govorijo o sprejemu v članstvo, ne morejo nanašati na države, katerih režimi so bili ustanovljeni s pomočjo orožnih sil, ki so se borile proti Združenim narodom vse dotlej, dokler bodo ti režimi na oblasti.

Po tej resoluciji, kakor tudi po sklepu poudarjenega konferenca, je panamska delegacija predložila Generalni skupščini Združenih narodov besedilo resolucije, ki pravi, da sprejema skupščina oba zgoraj sklopa in priporočila članom Združenih narodov, da se v svojih bodočih odnosih s španijo držijo teh sklepov.

Po tem so prešli na razpravo o predlagani resoluciji glede španije, ki se je udeležilo veliko število delegatov in se je izpremenila v manifestacijo za ljudsko napredno in demokratično španijo.

Prvi je govoril delegat Paname Roberto Jimenes, ki je v krajšem govoru obrazložil besedilo predložene resolucije.

Za njim je govoril francoski minister za zunanje zadeve Georges Bidault, ki je rekel: »V imenu francoske delegacije podpiram ta predlog. Imel sem že priliko izjaviti, da odsotnost nobenega izmed narodov, ki še niso v vrstah organizacije Združenih narodov, ni Francije toliko, tako globoko in grenko razžalostila, kot odsotnost našega soseda in našega prijatelja — španskega naroda. Prepričani smo, da bomo nekega dne in to kmalu srečali španski narod na poti demokracije.«

Daljši govor je imel češkoslovaški delegat Ivo Duhaček, ki je med drugim rekel:

»Združeni narodi so se sestali v Londonu, da postavijo demokratičen in pravičen temelj svetovnega miru. Gradimo svetovni mir brez nacistične in fašistične more, vendar pada na naše delo tudi neka senca — Francov režim, ki ni nič drugega, kakor tvorba dveh zločincev, Hitlerja in Mussolinija, ki je preživela poraz nacizma in fašizma. Brez osi se Francov režim ne bi mogel obdržati. Kako je mogoče, da je še vedno ta režim na oblasti, da se toliko španskih demokratov ne more vrniti v svojo domovino in da na tisoče španskih republikancev trpi po jetih in koncentracijskih taboriščih?«

Franco je postal gospodar španije, ker je bil potreben Hitlerju in Mussoliniju. Nenaravno je, da se v svetu, ki je osvobodil nacizma in fašizma, lahko drži režim, ki služi imperializmu. Na španskih tleh dobivajo zatočišče vojni zločinci in organizacije gestapa. Franco neposredno nadaljuje nacizem in s tem ogroža delo Združenih narodov.

Danes se vrši v Nürnbergu razprava proti vojnim zločincem. Med njimi je tudi Hermann Goering. Go spodje, spomnite se, da so bili prvi Goeringovi zločini izvršeni na tleh španije, da je pomagal Francu. Ta Goeringov zločin je Guernica. Zločinski bombardiranje Guernice je našlo svoje nadaljevanje v bombardiranju Anglije, Francije, Češkoslovaške in drugih dežel. Francov režim je nezakonit režim, ker je bil vzpostavljen s pomočjo nemške in italijanske sile. Ljudske množice v Evropi to zelo dobro vedo. Češkoslovaško ljudstvo je v poslednjih tednih na številnih zborovanjih in manifestacijah protestovalo proti Francovemu režimu in proti obsodbi španske demokracije. Izkušnja je naša ljudstvo naučila, da se bo čutilo varnega šele tedaj, ko bodo zbrisani z zemlje poslednji ostanki fašizma. Ko so se borili za Madrid, smo vedeli, da se tamkaj borijo tudi za Prago. Ni demokracije v Češkoslovaški, ni demokratične vlade v drugih deželah, ki bi se čutila varno vse dotlej, dokler bodo v drugi državi, pa čeprav tudi zelo oddaljeni, vlačili demokrate po jetih in koncentracijskih taboriščih. Ne samo mir, ampak tudi demokracija in svoboda sta nedeljiva.

Tri velike sile so v Potsdamu popolnoma jasno izjavile, da Francova španija po svojem poreku, po svoji naravi, po vsem tem, iz česar je vzrasla in po svoji ozki povezanosti z napadalskimi državami ne more nikoli postati član Združenih narodov. Toda, ako organizacija Združenih narodov ne more imeti nobenih odnosov s Francovo španijo, ako vsi člani organizacije nečjejo pripustiti, da bi med njimi živel fašistična španija, potem je potrebno iz tega izvajati odgovarjajoče zaključke tudi za posebne odnose vsakega člana organizacije s Francom. Nemogoče je, da bi države članice organizacije imele dve različni politiki napram španiji: eno odločno skupno politiko in eno popolnoma drugačno posebno politiko.

Proti Francu, ki danes predstavlja samo dediščino dobe, ko so bile demokracije slabe, nacisti pa izredno močni, moramo imeti samo eno sredstvo: španske republikance, s katerimi morajo člani Združenih narodov sedaj vzpostaviti odnose.

Češkoslovaška, ki je bila prva država v Evropi, ki je priznala de jure špansko republiko ob njenem rojstvu, je srečna, da se lahko pridruži resoluciji, ki jo je predložila Panama. Upamo, da bo resolucija, ki zahteva od Združenih narodov, da naj v odnosih s španijo delajo v skladu s sklepi potsdamske kon-

ference, ne samo soglasno sprejeta, ampak da bodo vsi člani te organizacije iz tega izvajali odgovarjajoče zaključke.

Zaključek govora češkoslovaškega delegata je bil toplo pozdravljen. Za češkoslovaškim delegatom so govorili delegati Mehike, Urugvaja, Norveške in Venezuele, ki so izrazili polno podporo resoluciji glede stališča napram španiji, kakor je dobil besedo delegat beloruske SSR Kisiljev, ki je med drugim rekel:

»Španskega vprašanja ni mogoče obravnavati, ne da bi se pritegnila resna pozornost resničnih borcev za svobodo in demokracijo. Spominjajte se okoliščin, pod katerimi je prišla falanga na oblast v španiji. Španska demokracija je bila premagana z obojestrano silo fašistične Italije in nacistične Nemčije. To je bil resničen primer obojestrane inozemske intervencije. Francova španija je podpirala napadalce od prvega do zadnjega dne vojne. Njena gospodarska proizvodnja je bila v celoti v službi nemškega vojnega stroja. Španska pristanišča so služila za oporišča nemškim podmornicam, ki so operirale v Sredozemlju in na Atlantiku in ki so potopile veliko število zaveznških ladij. Vi prav tako veste, da so obojestrane španske sile pod imenom »Sinja divizija« aktivno sodelovale v vojni na vzhodnem bojišču.

Beloruska delegacija smatra za nujno potrebno, da potrdi izjavo, ki je bila dana na konferenci v San Franciscu glede tega, da je Francova španija v vojnem stanju z beloruskim narodom, ki je član organizacije Združenih narodov. Fašisti »Sinje divizije« so se pokoravili navodilom, ki so jih dobivali iz Madrida in zvesto služili Hitlerju ter se niso sramovali nobenega nasilja, nobenega zločina proti mojemu narodu. Ti ljudje so rušili beloruska mesta, požigali naše vasi, pobijali otroke pred očmi staršev, matere in očete pred očmi njihovih otrok. Zakopavali so žive starce in bolnike. Na tisoče beloruskih žena objokuje smrt svojih mož, sinov in hčera, ki so padli pod roko Francovih izrodov, na deset-tisoče beloruskih otrok preklinja Franca in njegove krvnike, ki so jim ubili matere in očete, da so postali sirote. Glejte, kakaj beloruska delegacija čuti velike simpatije napram predlogu panamske delegacije in gorče pozdravlja načrt resolucije.

Beloruski narod, ki je šel skozi ogenj velikega trpljenja, ne more

ostati ravnodušen napram strašni tragediji, ki jo preživlja španski narod pod oblastjo diktatorja Franca.

Strašna slika smrti na tisoče predstavnikov španskih demokratov, mora fašističnih morilcev in grozote krvavega terorja v španiji, teptanje pravice in nezakonitost, vse to je v protislovju z velikimi načeli, ki so jih proglasili Združeni narodi. Narodi vsega sveta zahtevajo v imenu mednarodne varnosti in pravičnosti, da demokracije države podvzamejo korake glede vprašanja Francove vlade. V tem znamenju se je razvilo široko gibanje po raznih državah Evrope, v Združenih državah Amerike in v vseh državah Latinske Amerike. Naša sveta dolžnost je, da storimo vse, kar je mogoče, da se utrdi zmaga nad fašizmom. Gre za to, da Francov režim, ki je izšel iz nastila nad španskim narodom, ne more izkoristi, ne more uživati nobene podpore vlad — članic Združenih narodov.

V imenu britanske delegacije je govoril Noel Baker, ki je izrazil upanje britanskega naroda, da bo v kratkem v španiji lahko videl demokratično vlado.

Nato je dobil besedo jugoslovanski veleposlanik v Londonu dr. Ljubo Leontić, ki je poudaril, da jugoslovanska delegacija toplo pozdravlja in podpira resolucijo o španiji in je ponosna, da je na tisoče jugoslovanskih borcev sodelovalo v veliki borbi španskega naroda proti fašizmu in reakciji.

Po končani razpravi je sledilo glasovanje, kakor je predsednik Spaak sporočil, da je bila predložena resolucija o španiji sprejeta s 46 glasovi; 1 predstavnik se je vzdržal glasovanja, 4 pa so bili odsotni.

Višinski priredil večerjo britanski delegaciji

London, 11. febr. (Tass). V petek je priredil Višinski v sovjetskem veleposlaništvu v Londonu večerjo na čast britanski delegaciji na zasedanju Generalne skupščine organizacije Združenih narodov.

Večerje so se udeležili predsednik vlade in šef britanske delegacije Attlee, minister za zunanje zadeve Velike Britanije Bevin, lord kancelar Jowitt, vrhovni tožilec Shawcross, minister za prosveto Ellen Wilkinson, stalni predstavnik Velike Britanije v Varnostnem svetu Alexander Cadogan in minister brez listnice Noel Baker. Navzoči so bili vsi člani sovjetske delegacije.

KRATKE VESTI

Mladinska delegacija Združenih držav Amerike odpotovala iz Sovjetske zveze. Mladinska delegacija Združenih držav Amerike, ki je obiskala Sovjetsko zvezo na poziv protifašističnega komiteja sovjetske mladine, je odpotovala 5. februarja iz Moskve v Združene države Amerike. Delegati so preživeli v Sovjetski zvezi 7 tednov. Obiskali so Moskvo, Minsk, Leningrad, Stalingrad in Gruzinsko SSR.

Sindikati češkoslovaških književnikov poziva na kulturno osamitev Francove španije. Sindikat češkoslovaških književnikov je objavil proglas, v katerem poziva češkoslovaško kulturno javnost, naj pomaga in sodeluje pri organiziranju kulturne osamitve Francove španije in njenih pomagačev. Sindikat književnikov želi, da bi ustvarili pogoje za sodelovanje med naprednimi španci in Čehoslovaki.

Predbivalci mesteca Banovec zahtevajo najstrožjo kazen za izdajalca Tisa. V slovaškem mestecu Banovec, kjer je bil župnik bivši predsednik tako imenovane slovaške države Tiso, je prebivalstvo množično demonstriralo in zahtevalo najstrožjo kazen za tega izdajalca.

Francoški generalni konzul prispel v Bratislavo. Francoški general konzul Etienne Manach je prispel v Bratislavo v spremstvu skupine profesorjev, ki jih je francoska vlada poslala kot profesorje vseučilišča v Bratislavo.

Izročitev 16 nemških vojnih zločincev Češkoslovaki. Te dni pričakujejo v Pragi 16 nemških vojnih zločincev, ki so jih zavezniški izročili češkoslovaškim oblastem. Med njimi sta Andres, šef gestapa v Pragi, in Rauch, šef gestapa v Brnu.

25-letnica ustanovitve »Rude Pravice«. V Pragi so svečano proslavili 25-letnico ustanovitve lista »Rude Pravice«, organa komunistične partije Češkoslovaške. Generalni sekretar komunistične partije Češkoslovaške Rudolf Slansky je poudaril v svojem govoru, da je »Rude Pravice« edini list, ki je med okupacijo neprenehoma izhajal, dr. Vacek pa je očitno zgodovino ustanovitve lista po razkolu v socialno demokratiški stranki, ki je nastal po prvi svetovni vojni. Nato so bila izročena odklonjena družinam desetorice ubitih urednikov časopisa »Rude Pravice« — vojni krize, ki ga je podelil predsednik republike.

Obisk maršala Rola Zymierskega v Sleziji. Poljski Maršal Rola Zymierski je obiskal vojaške enice v Gornji in Spodnji Sleziji, kjer so mu vojaki in krajevno prebivalstvo prire-

dili prisrčen sprejem. Prebivalci so obljubili maršalu Roli-Zymierskemu, da se bodo z vsemi silami trudili za obnovo in procvit Slezije in vse Poljske.

Akcija za poljsko-sovjetsko zblizanje na področju znanosti. V okviru sovjetskega vseveznega društva za kulturne stike z inozemstvom je bila v Moskvi seja znanstvenega odseka, katere so se udeležili člani Akademije znanosti ZSSR in predstavniki poljskega veleposlaništva v Moskvi v veleposlanikom prof. Raboom na čelu. Seja je bila posvečena vprašanju poljsko-sovjetskega zblizanja na področju znanosti.

Na Dunaj je prispela delegacija sovjetskih sindikatov. Dne 5. februarja je prispela na Dunaj delegacija sovjetskih sindikatov s predsednikom centralnega komiteja sindikata poštnih uslužbencev ZSSR Bahorskim na čelu.

Postaja Stalingrad v Parizu. Pariska občina je sklenila, da bo postaja podzemeljske železnice Oberville preimenovala v postajo Stalingrad.

V vili Dina Alferija so odkrili dragocenosti v vrednosti 10 milijonov lir. V vili bivšega fašističnega ministra Dina Alferija, ki je pobegnil v Švicu, so našli 12 zabojev z nakitom in drugimi dragocenostmi v vrednosti 10 milijonov lir.

Češkoslovaški dokumenti o nemških zločinih

Praga, 12. febr. Češkoslovaške oblasti so izročile sovjetskemu tožilstvu v Nürnbergu generalu Rudenku dokumente o nemških zločinih na Češkoslovaškem. Poleg dokumentov so bili izročeni tudi dokazi o odgovornosti nemškega protektorja na Češkem Neuratha, zapisnik o Hachovem opisu v Berlinu in podatki o delovanju protektorja Fricka, ki je odgovoren za deportacijo židov v Osviecim. Ti podatki bodo dopolnjeni z dokumenti o načrtu za germanizacijo in iztrebljenje Čehov.

Obnova poljskih vasi

Varšava, 9. febr. Da bi se pomagalo izredno nujni potrebi za ponovno usposabljanje vaških posestev in postavitev razrušenih vasi v predelih ob Višli, Dunajcu, Visloki in Narvi, kjer so bile v tej vojni hude borbe, je ekonomski odbor ministrskega sveta sprejel sklep, da se mobilizirajo vsa razpoložljiva sredstva za obnovo teh predelov in za ponovno vzpostavitev okrog 50.000 porušnih vaških gospodarstev.

Indonezijski problem

Ukrajinska delegacija vztraja pri zahtevi, da naj posebna komisija v Indoneziji samu prouči položaj in vzpostavi mir

Moskva, 11. febr. (Tass). V razpravi o položaju v Indoneziji je imel šef ukrajinske delegacije Dimitrij Manuileški 9. februarja na sestanku Varnostnega sveta Združenih narodov naslednji govor:

Ob samem začetku svojega govora bi rad opozoril na tri neovrgljiva dejstva, ki jih izlučimo iz razprave o indonezijskem vprašanju. 1. Neizpodbitno dejstvo je, da so na Javi operacije med britanskimi četami in Indonezijci in da so britanske čete uporabljale tanke, topništvo, letalstvo in drugo moderno orožje. 2. Nihče ne zanika dejstva, da se japonske obojestrane sile uporabljajo v boju proti Indonezijcem, ki branijo svoje pravice, da sam odločajo o svoji usodi in določijo obliko svoje vlade. 3. Niti gospod Bevin niti nizozemski minister za zunanje zadeve van Kleffens nista postavila niti enega samega argumenta proti bistvu dejstev, ki jih je navedel zastopnik ukrajinske delegacije 7. februarja v svojem govoru pred Varnostnim svetom.

Druga točka, v kateri se ukrajinska delegacija ter britanska in nizozemska delegacija ne strinjajo, je v tem: Ukrajinska delegacija ne more sprejeti nenavadnega tolmačenja britanske delegacije o nalogah, ki so jih imele in ki jih tudi sedaj imajo britanske čete v Indoneziji. Znano je, da je bila glavna naloga, ki so jo britanske čete prejele od zavezniškega poveljstva, ta, da izvedejo določbe o kapitulaciji japonskih orožnih sil v Indoneziji in da jih razorožijo. Ali je britansko poveljstvo izvršilo to nalogo? Ta naloga ni bila izvršena v toliko, v kolikor niso bile razorožene japonske obojestrane sile, ampak so jih uporabljale in jih tudi sedaj uporabljajo v borbi proti indonezijskemu prebivalstvu.

Britanska in nizozemska delegacija skušata obiti glavno točko nesporazuma z ukrajinsko delegacijo in navajata različne argumente; predvsem poudarjata, da imajo britanske čete tudi nalogo, osvoboditi zavezniške voje ujetnike v Indoneziji. Kakor je vsem znano, je število teh vojnih ujetnikov zelo majhno in njihova osvoboditev ni pomembna nobene težave. Pred menoj je zapisnik seje poslanske zbornice obnem z govorom, ki ga je imel 11. decembra član parlamenta g. Platts Mills. Tega dne je Platts Mills izjavil: »Pred dvema mesecema so bili osvobodjeni vsi britanski vojni ujetniki. Pred šestimi tedni nam je bilo isto sporočeno. O tem je govoril minister brez listnice in isto je trdil tudi predsednik vlade. Isto sta ponovno izjavila vojni minister in minister za zunanje zadeve 30. novembra, ko je dejal, da je bilo evakuirano 2197 vojnih ujetnikov, med tem ko je 256 vojnih ujetnikov ostalo na lastno željo, da pomagajo loviti japonske zločince. Očitno je, da naše tamkajšnje skupine nimajo naloge, osvoboditi vojnih ujetnikov.« Ta izjava Platts Millsa govori jasno. On trdi dalje, da imajo britanske čete nalogo, osvoboditi tudi 200.000 Evropejcev, ki so zaprti po taboriščih.

Povsem razumljivo je, da bi nikomur nikdar na misel ne prišlo, da bi britanskim četam odrekal pravico, da čimprej osvobodijo osebe, ki so jih internirali Japonci. Toda iz tega ne izhaja niti pravica niti obveznost britanskih vojaških oblastev, da se vmešavajo v notranjo borbo, ki se je razvila med prebivalstvom Indonezije in nizozemskimi kolonizatorji. Iz tega ne izhaja, da imajo britanske oblasti pravico za izdajanje ukazov o uporabi strelnega orožja proti Indonezijcem. Na to ni sovjetska vlada še nikdar in nikomur pristala, niti ne bo mogla pristati. Pogostokrat se postavlja argument, da obstaja med Veliko Britanijo in Nizozemsko kot njenim zaveznikom sporazum, po katerem mora Velika Britanija nuditi vojaško pomoč Nizozemski. Ukrajinska delegacija ni tajila in tudi sedaj ne taženih obveznosti do Nizozemske, kadar gre za osvoboditev nizozemskih ali indonezijskih ozemelj japonskih osvajačev, smatra pa, da so vse obveznosti, ki presegajo ta okvir in določajo, da Velika Britanija pomaga Nizozemcem v borbi proti Indonezijcem, nasprotna načelom ustanovne listine Združenih narodov, pred vsem pa nasprotna čl. 1. te listine.

Če so obveznosti, ki jih je prevzela vlada Velike Britanije do Nizozemske, v nasprotju z ustanovno listino Združenih narodov, mora Varnostni svet uporabiti čl. 103 ustanovne listine Združenih narodov, ki se glasi: »V primeru neskladnosti med obveznostmi članov Združenih narodov po tej ustanovni listini in njihovimi obveznostmi po katerem koli drugem mednarodnem sporazumu, bodo njihove obveznosti po tej ustanovni listini merodajne.

Druga točka, v kateri se ločita britanska delegacija in ukrajinska delegacija, je v tem, da britanska delegacija pojasnjuje vojaške operacije britanskih čet proti Indonezijcem s potrebo samoobrambe. Gospod minister za zunanje zadeve Velike Britanije mi oporeka, da nisem v svoji izjavi omenil britanskih izgub v Indoneziji. Pripravljen sem, popraviti to, kar sem izpregledal, in bom naknadno navedel podatke o britanskih izgubah. V poslanski zbornici so bili

objavljeni podatki o britanskih izgubah do 11. januarja, ki znašajo 25.000 mrtvih, 52.000 ranjenih in 13.000 pogrešanih. Ne glede na to, da je število teh izgub razmeroma neznamno, lahko izrazimo samo obžalovanje, da je britansko poveljstvo s svojim nerazumljivim pošiljanjem britanskih čet v vojaške operacije proti prebivalstvu Indonezije povzročilo, da prenaša še nadalje izgube po končani vojni z nacistično Nemčijo in fašistično Japonsko. Obžalujemo ta primer tudi zato, ker smo bili med vojno proti fašističnim barbarom varniški po orožju z britanskimi vojaški in oficirji. Vemo, da je prijateljstvo med narodi, ki se je skovalo med vojno, trdno, gospod Bevin. Mi smo pokazali prijateljsko razpoloženje do britanskega ljudstva pri Stalingradu, toda to prijateljstvo nas ne ovira, da ne bi povedali resnice. Pravičnost nas obvezuje izjaviti, da ima vojna, ki se vrši v Indoneziji, specifično enostranski značaj. Na eni strani so sodobno obojestrane čete, med tem ko je na drugi strani neoboroženo indonezijsko prebivalstvo, ki mora naravno pod takimi okoliščinami prenašati ogromne izgube.

Govorec o potrebi obrambe britanskih čet, je minister za zunanje zadeve Velike Britanije proslil ukrajinskega delegata, naj mu odkrito pove, kako bi ukrajinska vlada postopala v pogojih, ki so nastali v Indoneziji. Na to neposredno vprašanje je sledil tale odgovor: »Vlada, ki hoče vzpostaviti red, se mora truditi, da se izogne krvopreliju. V krvopreliju v Indoneziji se je bilo možno izogniti. Znano je, da so bili po kapitulaciji japonskih čet v središču in na drugih mestih vzpostavljeni organi indonezijske nacionalne oblasti, ki so bili daleč od tega, da začnejo sovražnosti z britanskimi četami, ampak so želeli sodelovati z njimi po razorožitvi Japoncev in vzpostavitvi reda. Toda kaj se je dejansko zgodilo? Japonsko poveljstvo na Javi je zahtevalo od poveljnika zavezniških čet v jugovzhodni Aziji lorda Mountbattena navodilo, ali naj se prenese oblast na organe, ki jih je v Indoneziji postavilo prebivalstvo, ali naj dalje obdrži oblast v svojih rokah vse dotlej, dokler ne pridejo britanske čete. Japonci so dobili navodilo, naj nikomur ne izroče oblasti in naj do prihoda britanskih čet vzdržujejo red. Ta odgovor zavezniškega poveljstva jugovzhodne Azije pomeni dejansko, da je imelo več zaupanja v japonsko poveljstvo kot v novo ustanovljena indonezijska oblast. Indoneziji, ki so tri in pol leta trpeli pod japonskim jarmom, so smatrali ta sklep za globoko razžaljenje in napad na njihovo nacionalno dostojanstvo. To je bil povod žalostnim dogodkom, ki so se nato odigrali.

Ali so Indoneziji iskali sodelovanja z zavezniškimi četami? Brez dvoma so. Če je potrebno, lahko navedemo mnogo dejstev in podatkov. Ukrajinska delegacija ne more razumeti dejstva, da so kraljevine britanske oblasti opustile priložnost, da sodelujejo z zastopniki ljudstva, ki je, kakor je sam nizozemski minister za zunanje zadeve gospod van Kleffens ugotovil, v preteklosti brez pomoči od zunaj sijajno vzdrževalo red v Indoneziji. Gospod van Kleffens je namreč v svojem govoru 7. februarja dejal: »Pred vojno za upravo teh ozemelj ni bilo treba niti čet niti obojestrane. Policija je zadostovala. Za ta ogromna ozemlja so zadostovale policijske sile, ki so šteje 28.000 Indonezijcev in 1100 Nizozemcev.« Sedaj pa pravijo teme ljudstvu, da niso več potrebne njegove zasluge, vzdrževanje reda se prepusti japonskim četam — večerajšnjim zatiralcem in osvajačem. Povsem prirodno je, da je takšen sklep, ki nasprotuje sporazumu med zaveznicami, mogoče samo povzročiti dogodke, ki so se nato razvili.

Tretja točka nesporazuma med ukrajinsko delegacijo in britansko delegacijo se tiče narave nacionalnega gibanja v Indoneziji. Ni dvoma, da so japonski okupatorji skušali rekrutirati neke omahljive elemente med Indonezijci s tem, da so jih pritegnili z nacionalistično demagogijo. Ni izključeno, da so jih pustili v Indoneziji kot svoje agente. Vendar ni govora o teh elementih. Kvizlingi in agenti so lahko samo posamezniki, ne pa celi narodi. Ukrajinska delegacija je večkrat protestirala proti nepravilnim in škodljivim metodam, ki so se jih poslužili

Anglija in Holandska proti sestavi indonezijske komisije Združenih narodov

London, 11. febr. (Tass). Na seji Varnostnega sveta 9. februarja so po določitvi dnevnega reda govorili Manuileški, Bevin in van Kleffens.

Britanski minister za zunanje zadeve Bevin je v svojem govoru trdil, da britanske in indijske čete na Javi niso izstrelile niti enega strela vse dotlej, dokler niso bile napadene. General Mac Arthur je dal Britancem nalog, naj osvobodijo 250.000 oseb, ki so jih Japonci internirali v Indoneziji. Ko je bil ubit brigadni general Malaby je admiral lord Mountbatten ukazal Japoncem, da vzdržujejo red. Bevin je opozoril na britanske napore, da posredujejo med Holandoi in Indonezijci in nato rekel:

»Upam, da se bo kot rezultat sedanjih posvetovanj lahko dosegel sporazum, ki bo uredil vprašanje v Indoneziji. Izrekel se je proti temu, da bi v Indonezijo poslali komisijo Združenih narodov.

POŽRTVOVALNOST, VESTNOST — NAPREDEK, BLAGOSTANJE!

v nekih krajih Evrope, ko se je postopalo s sumljivimi elementi, ki so se z orožjem v roki borili proti Združenim narodom, včasih kot z izprebrnjenimi »demokratami« in ko so jih celo šteli pred odgovornostjo za zločine, ki so jih izvršili. Ukrajinska delegacija nasprotuje temu, da bi se indonezijskemu ljudstvu podtaklo fašizem. Če pa predčrtamo načrt ustanove, ki so ga predlagali zastopniki indonezijskega prebivalstva, bomo videli, da želijo vzpostaviti v Indoneziji parlamentarno demokracijo, ki je dosedaj niso imeli. Po čl. 14. načrta ustave imajo vsi državljani enake državljanske in politične pravice, volitna pravica pa se priznava po zakonih ustave. Vsak državljani ima pravico do šolanja, da si izbere vero in pravico besede, združevanja, zborovanj in svobode tiska. Po tej ustavi ima suvereno oblast ljudstvo, ki je izražena v Vrhovnem narodnem svetu. Jasno je, da takšen načrt ustave nima ničesar skupnega s fašizmom.

Nepotrebno je omeniti, da indonezijsko ljudstvo ne ograža nikogar. Ne ograža niti svojih sosedov in tem manj oddaljenih dežel. Edino, kar zahtevajo Indoneziji, je, da bodo gospodarji v lastni deželi. Zgodovina nam daje dovolj primerov o tem, kako so v drugih deželah tisti, ki so bili neobveščeni o naravi tega gibanja ali bili sovražno razpoloženi do tega gibanja, čisto netočno tolmačili podobna nacionalna gibanja. To je privedlo do velikih napak, ki so jih narodi krivavo plačali.

Četrta točka, v kateri se ne strinjata ukrajinska delegacija in delegacija Velike Britanije, se tiče ustanovitve posebne komisije pri Varnostnem svetu, ki bi na kraju samem preučila položaj in bi ob podpori avtoritete Združenih narodov storila korake za vzpostavitev miru na tem področju Azije. Potreba po taki komisiji se vsiljuje zaradi različnih informacij tolmačenja, ki so prišle do izraza med razpravo o indonezijskem vprašanju med britansko in nizozemsko delegacijo na drugi strani. Posebej poudarjam, da bi ukrajinska delegacija želela dobiti obvestila o tej komisiji tudi zato, da ne bi več poslušali ugovorov gospoda ministra Bevin, da se med razpravo o indonezijskem vprašanju poslužuje izključno britanskega virov. Ukrajinska delegacija ima celo mabo brzojavov od raznih indonezijskih nacionalnih organizacij, ki zahtevajo, da se preneha s prelivanjem krvi in da se ugodi težnjam indonezijskega ljudstva. Ugled Združenih narodov bi v znatni meri padel, če bi dovolili, da ostanje ti pozivi brez rezultatov.

Obveščeni smo o tem, da je britanska vlada že poslala tja gospoda Kerr, vendar pa misli ukrajinska delegacija brez ozira na diplomatsko spretnost gospoda Kerr, da bi kolektivna avtoriteta Združenih narodov imela mnogo bolj pozitivno vlogo, kot jo more imeti samo en politik. Razen tega nam je znano tudi to, da se v Indoneziji vrši večje število takih pogajanj in da na žalost niso privedla do potrebnih uspehov.

Končno bi se želel pomuditi ob formulaciji sklepov, ki jih je ukrajinska delegacija navedla v svoji glavni listini 7. februarja. Moram tako postaviti, ker je po predčrtani izjavi ukrajinske delegacije gospod Bevin dejal, da ne ve, kaj želi ukrajinska delegacija, in na kaj mora odgovoriti. Izjava g. Bevin, pomeni bolj govorniški manevar, ki je preučan na to, da se izogne neposrednemu odgovoru na vprašanja, ki so mu postavljena. Ponovl bom zaključke:

1. Ukrajinska delegacija smatra za nepravilno, da se britanske čete uporabljajo v borbi proti indonezijskemu nacionalnemu gibanju.

2. Ukrajinska delegacija smatra za nedopustno, da se uporablja kake koli sovražne japonske obojestrane sile proti indonezijskemu ljudstvu, ki brani svoje osnovne nacionalne pravice.

3. Ukrajinska delegacija zahteva, da se osnovna načela ustanovne listine uporabijo v primeru Indonezije in da se jim prizna pravica vsakega naroda, da odločajo o svoji usodi in o obliki vlade, kakršno želijo. Ukrajinska delegacija opozarja na to, da je ena izmed nalog Združenih narodov v tem, da se olajša razvoj odvisnih narodov v smeri samouprave in neodvisnosti. Končno zahteva ukrajinska delegacija, da Varnostni svet sestavi posebno komisijo, ki bo na kraju samem preučila položaj in vzpostavila mir v Indoneziji.

Holandski predstavnik in minister za zunanje zadeve van Kleffens je izjavil, da imajo Britanci nalogo, da osvobodijo civilne osebe, ki so bile internirane v Indoneziji. Ni nobenega vprašanja v zvezi s položajem v Indoneziji, ki bi ga moral obravnavati Varnostni svet. Ker je Bevin proti temu, da bi odšla v Indonezijo komisija, se v to vprašanje neče se vnaprej poglabljati. Van Kleffens je priznal, da so se poslužili japonskih čet v borbi proti Indonezijcem. Odkril je akcije britanskih čet v Indoneziji in rekel, da se položaj, ki je nudil razlog za navzočnost britanskih čet v Indoneziji, ni izpremenil. Po njegovem mnenju bo mogoče urediti indonezijsko vprašanje v najkrajšem času.

Po van Kleffensovem govoru je Varnostni svet sprejel predlog predsednika Varnostnega sveta Makina, da se obravnavanje vprašanja odloži do prihodnje seje.

Naše gospodarstvo

Proizvodnja naše tekstilne industrije naglo napreduje

Čitalnice v Sloveniji so v zadnjem trimesečju lanskega leta prekoračile postavljene delovne načrte za 27%

Prvomajsko tekmovalno leto naše tekstilne industrije, ki se je začelo 1. januarja in bo trajalo v celoti 3 mesece in pol, je že prvi mesec rodilo dobre sadove v korist nadaljnjega dviga proizvodnje naših tekstilnih tovarov, ki so že v lanskem letu izkazale velike obnovitvene uspehe. Tekmovanju so se pridružile vse tovarne, vsi obrati in oddelki tekstilne stroje, ki so si postavili za cilj kakovostni in količinski dvig proizvodnje ob vsestranski študiji surovin in pogonskih sil. V tekmovalni načrt so vključene tudi naravne sindikalne in politične značilnosti, ki naj dvigajo delavčev razred in politično zavest.

Znani so že nekateri lepi uspehi, ki jih je doseglo tekmovalstvo v prvem mesecu svojega trajanja. Iz raznih poročil je razvidno, da se vsi obrati naše tekstilne industrije zavedajo, kakošne so njihove proizvodne naloge. Dvigati je treba zlasti storitev naših predilnic, da bo čim prej dovolj preje za vse naše čitalnice, ki so bile pred vojno deloma navzane na uvoz preje iz tujine. Vzgojiti je treba novih strokovno izvežbanih delavcev, ki bodo mogli popopolniti razredne vrste našega tekstilnega delavstva. Novi delavci morajo stopiti na mesta starejših, ki so darovali svoja življenja za našo svobodo, obenem pa morajo s polnim uspehom in občutkom odgovornosti zasedati vsa prazna delovna mesta, ki so jih prej zasedali tuji strokovnjaki ali pa tisti delavci, ki so se med vojno izkazali za popolnoma nevedne ljudske zaupanja, zlasti na odgovornih mestih. Dvigati bo treba tudi delovno disciplino in zavest osebe odgovornosti vsakega posameznika za naše delovne skupnosti.

Naši tekstilci so se z veliko vnanjo vključili v tekmovalstvo. Da se zavedajo svojih dolžnosti so dosegli že v lanskem mesecu svobode, ko so v največjih količinah, takorekoč iz nič, obnovili tovarne in njihovo delo. Izredno lep uspeh so dosegli zlasti v zadnjem trimesečju lanskega leta, ko so čitalnice v Sloveniji preglede svojo proizvodnjo za 27 % prekoračile, ki ga je predvideval delovni načrt. To je ogromen uspeh, ki ga moramo pravilno oceniti in te uspehe, če se zavedamo, v kakšnem tekmovalnem stanju se je naša tekstilna industrija ob osvoboditvi.

Naše čitalnice so danes v celoti navzane na domače predilnice. Te so pa med vojno utrpeli veliko škodo. Tako so Nemci odpeljali stroje iz naše predilnice v Kranju in stavbo prerušili. Predilnica v Trzinu ni mogla priložiti, ker je bila porušena električna centrala, ki ji je dobavljala porušeni to. Predilnica v Kočevju je bila bombardirana. Iz predilnice v Lavi pri Laškem in v Vitanju so bili odpeljani stroji. Bombardirana je bila predilnica in čitalnica d. d. v Mariboru, prav tako pa je bila delno prizadeta tudi Mariborska tekstilna tovarna. Enako so bile poškodovane tudi čitalnice, kakor Jugočeška v Kranju, Zelenka v Mariboru, čitalnica v Kočevju, tovarna motovz v Grosupljem in druge.

Zaradi opisane stanja obratov in zaradi pomanjkanja surovin in strokovnega delavstva je znašala ob začetku proizvodnje vse naše tekstilne industrije le 15 % predvojne proizvodnje. Zaposlenih je bilo 25 % predvojnega stanja delavcev, ki pa se niso mogli v celoti posvetiti proizvodni delu, temveč so morali mnogo delovnih ur žrtvovati za odstranjevanje ruševin, za reševanje zasutih strojev in za zasilno obnovo najnujnejšega. Veliko pažnje so posvetili takoj tudi izobrazbi novega delovnega kadra, zlasti za predilnice, kjer je učna priprava dolgotrajna. Svoje važno delo je obnovila tekstilna šola v Kranju, ki ima 4 oddelke. Ker pa njeni napori ne bi zadostovali za naše velike in nuje potrebe, so priredili še posebne tekstilne tečaje v Kranju, Skofiji, Liki, Trzinu in Mariboru.

Obnovitveni napori so kmalu pokazali prve uspehe. Delavstvu predilnic in čitalnic v Mariboru je kljub hudim poškodbam uspelo obnoviti do konca lanskega leta 13 % vreten. Predilnica v Trzinu je začela zopet obra-

Življenje in delo v Sovjetski zvezi

Darja Garmaš

Pred štirimi leti so vedeli za to ime samo v naši Ribni in Rjanski oblasti. V poletju leta 1942. so začeli govoriti o Darji Garmaševi v zaledju in na bojiščih, za njena slavna dejanja je izvedela vsa sovjetska država. Kolhozni Rjanski oblasti so Darjo Garmašovo predložili za nedeljske volitve v Vrhovni sovjet ZSSR kot poslanca.

Kdo je Darja Garmaševa in kako to, da je postala tako znamenita? Leta 1936. je kmečko dekletko Garmaš napravila tečaj za traktoriste ter je štiri sezone delala kot navadna traktoristka Ribnovske strojno-traktorske postaje. Pred vojno se je poročila. Rodila je hčerko in Darja vse leto ni delala.

Izbruhnila je vojna. Mož Darje Matvejev je odšel na fronto, da bi branil deželo pred fašističnimi osvoboditelji. Darja Garmaš je želela, da bi šla nazaj na traktor in tako zamenjala svojega moža pri delu v zaledju ter tako pomagala borcev, da bi čim hitreje uničili največjega sov-

Naše zavezno tekstilno delavstvo je tako napravilo več, kakor je bila njegova službena dolžnost. To se je najbolje izkazalo ob zaključku zadnjega trimesečja, ko je bilo ugotovljeno, da so čitalnice kakor smo že ugotovili, prekoračile postavljene delovne načrte za 27 %. Pri tem se je posebno izkazala Mariborska tekstilna tovarna, ki obratuje v treh izmenah in je dvignila svojo proizvodnjo na predvojno višino. Uspešne so bile tudi predilnice v Kranju, Trzinu in Liti. Zaradi marljivega dela našega tekstilnega delavstva je bilo nagrajeno vse naše delovno ljudstvo z izrednim kontingentom tekstilnih izdelkov. Zvezno ministrstvo v Beogradu je odobrilo, da se polovica presežka razdeli med delavstvo, nameščenstvo, vojsko in kmete v Sloveniji po ključu: delavci in nameščenici 40 %, vojska 12 % in 48 % najbolj prizadejeni kmetijski kraji. Ta zadnji delež je bil določen na željo delavstva, ki je hotelo tako materialno manifestirati svojo povezanost s kmetom.

Naša tekstilna industrija se naglo obnavlja. Ko bo imela predvojno število strojev, predvojno število strokovno izvežbanega delavstva, bo ob rednem dotoku surovin z lahkoto dosegla in prekoračila višino predvojne proizvodnje. Že danes se njeno delo blagodejno običi v vseh naših federalnih ednicah, kjer ljudstvo, ki je med vojno izgubilo vse svoje perilo in obleko, hvaležno sprejema nove izdelke. Čeprav so potrebe še vedno zelo velike, bo stalni dotok novih izdelkov omogočil, da bodo po zaslugi zavezništva in marljivosti našega tekstilnega delavstva kmalu najnujnejše oblečeni vsaj najpotrebnejši. Prvomajsko tekmovalstvo bo nedvomno doprineslo velik delež k izpolnitvi te važne naloge.

Ustanovitev državnega kmetijskega založniškega podjetja

Zaradi čim uspešnejšega pospeševanja kmetijstva s strokovnim in kmetijsko znanstvenim tiskom, ki zvezni kmetijski minister v sporazumu z zveznim Gospodarskim svetom izdal pravilnik o ustanovitvi samostojnega Državnega kmetijskega založniškega podjetja »Priredac« s sedežem v Beogradu.

»Priredac« je državno gospodarsko podjetje, ki posluje na komercialni osnovi. V njegovo delovno področje spadajo vsi posli izdajanja, tiskanja, tehnične opreme in prodaje znanstvenih, strokovnih in poljudnih knjig domačih piscev in prevodov tujih avtorjev, nadalje šolskih učnih knjig za kmetijske fakultete, srednje in nižje kmetijske šole, kakor tudi časopisov, listov in drugih publikacij s področja kmetijstva in njemu sorodnih znanosti, kakor tudi tiskanja raznih tiskovin in obrazcev.

»Priredac« bo v Beogradu ustanovil vzorno knjigarno, v kateri bo prodajal svoje knjige, pa tudi tujaja dela, izdana na področju kmetijstva in njemu sorodnih znanosti. V glavnih mestih ljudskih republik, avtonomnih pokrajin in oblasti bo imela knjigarna »Priredac« svoje podružnice. Če v kaki ljudski republici že posluje podobno podjetje, je »Priredac« dolžan z njim poslovno sodelovati. Vse te knjigarne bodo razen knjig in časopisov v srbskem, hrvaškem, slovenskem in makedonskem jeziku na-

bavljale in prodajale tudi tuje knjige in časopise s področja kmetijstva in sorodnih znanosti.

Po pravilniku so ustanove, podjetja in oddelki zveznega kmetijskega ministrstva dolžni tiskati, izdajati, nabavljati in razširjati vse vrste tiskanih predmetov preko »Priredaca«. Federalna kmetijska ministrstva, vse ostale kmetijske ustanove in zasebni, ki pa imajo pravico do uslug »Priredaca« ob enakih pogojih, ki veljajo za zvezno kmetijsko ministrstvo, njegove ustanove in podjetja.

»Priredac« posluje pod nadzorstvom oddelka za državna kmetijska posvetila in podjetja in pod vrhovno upravo zveznega kmetijskega ministrstva. Ravnatelj »Priredaca«, ki ga imenuje zvezni kmetijski minister, predstavlja podjetje in vodi vse posle. Poslovni odnos zorne knjigarnarje »Priredaca« in njegovih podružnic do ravnateljstva »Priredaca« se uredi s posebnim pravilnikom, ki ga izda ravnatelj v soglasju z oddelkom za državna kmetijska posvetila in podjetja pri zveznem kmetijskem ministrstvu. Zvezni kmetijski minister nadzoruje delo in poslovanje »Priredaca« po svojih opodstah in bo dal »Priredacu« na razpolago 500.000 din v obliki brezobrestnega posojila, ki začne obratovati glavno. V enem mesecu se morajo opraviti vse zakonske formalnosti glede protokollacije podjetja.

Proizvodnja riža in bombaža v Makedoniji bo znatno razširjena

Kakor poroča »Nova Makedonija«, organ ljudske fronte Makedonije, bodo letos posejali v ljudski republiki Makedoniji 231.000 ha zemlje. V prihodnjih mesecih bodo posejali še vsa zemljo, ki v jeseni ni bila obdelana. Predvsem bodo letos v mnogo večjem obsegu kakor pred vojno pridelovali riž, ker je Makedonija edina dežela v Jugoslaviji, kjer se prideluje riž. Po načrtu kmetijskega ministrstva Makedonije bodo letos posejali z rižem 6000 ha nasproti 3700 ha pred vojno. Letos bodo pridelovali riž tudi v kačanskem, veleškem in strumškim okraju. Veliko pozornost posveča kmetijsko ministrstvo Makedonije industrijskim rastlinam. Med njimi bo zavezal prvo mesto bombaž. Površina, ki bo letos posejana z bombažem, bo še enkrat

večja kakor leta 1933 in bo znašala 10.000 ha. S konopjo bo posejanih 1000 ha in s sončnicami, ki so jih pred vojno gojili le v majhnem obsegu, pa 800 ha. Enako pažnjo bodo seveda posvetili tudi proizvodnji tobaka kot posebni kmetijski panogi Makedonije.

Letos bo Hercegovina vsadila 240 milijonov tobanih sadik

Okrožni ljudski odbor za Hercegovino je pozval sadilce tobaka, naj posadijo letos čim več tobaka in skrbijo, da bo tobak čim boljši. V pozivu se poudarja, da živita skoraj dve tretjini ljudstva v Hercegovini od proizvodnje tobaka. Odbor opozarja sadilce, da v stari protiljudski Jugo-

slaviji niso mogli cele vasi in občine dobiti dovoljenja za sadilce tobaka. Okrožni ljudski odbor poziva ljudstvo Hercegovine, da tudi s svoje strani pomaga pri obnovi dežele prav pri gojenju tobaka, in v svojem pozivu pravi: »Naše ljudske oblasti so poskrbele, da se nam to omogoči. Letos je bilo dovoljeno, da Hercegovina posadi 240 milijonov tobanih sadik, to je več kot kdaj koli prej. Odbor poziva, da se posadi čim boljši tobak na zemlji, ki je prikladna za sajenje tobaka, in da se to pripravi tobaki postaji. Pri srednje dobri letini bi imeli 2,5 milijona kg tobaka. Če računamo, da so sadilci letos dobili za 1 milijon kg tobaka 60 milijonov dinarjev, bodo pridelali leto pri srednje dobri pridelki dobili okrog 400 milijonov dinarjev. Ali se to ne izplača hercegovskemu kmetu? Ali mu žito in koruza lahko toliko dasta? Pripominjamo, da bi pri predelavi tolike količine tobaka dobilo delo okrog 5000 delavcev in delavk. Tu vidimo, kakšno korist prinaša tobak. Zato vsi na delo, da posadite čim več tobaka in da ga čim bolj vzgojite. To zahteva naša korist in naša bodočnost, to zahteva Titova ljudska republika.

Odločba o cenah za jajca

Na podlagi zvezne uredbe o določanju in kontroli cen z dne 24. okt. 1945. in odločbe o razdelitvi pristojnosti med zveznimi in federalnimi organi za določanje in kontrolo cen z dne 27. okt. 1945., nadalje po navodilu zveznega ministrstva za trgovino in preskrbo in navodilu zveznega urada za cene z dne 5. nov. 1945. za maksimiranje tržnih cen sadju, povrtnini in ostalim živilom je urad za cene pri predsedstvu NVS po predlogu ministrstva za trgovino in preskrbo in ministrstva za kmetijstvo NVS določil naslednje najvišje cene za jajca domačega izvora:

odkupna cena pri reju 3 din za kos, cena v prodaji na drobno 4 din za kos. Jajca morajo biti sveža in nepokvarjena, kakovosti, ki je v prometu običajna. Odkupna cena velja za reja franko na domu, v prodaji na drobno pa franko prodajalca razpečevalca na drobno. V cenah so vključene vse javne davjate in so kakršnikoli pribitki nedopustni. Cene v prodaji na drobno morajo biti razvidne iz cenika, izvešenega v prodajalni na vidnem mestu.

Prekoračenje cen je kaznivo po zakonu o pobijanju nedopustne spekulacije in gospodarske sabotaže.

Ta odločba velja od dneva objave v Uradnem listu. Istočasno preneha glede cen za jajca veljati odločba ministrstva za trgovino in preskrbo NVS o cenah za mleko, mlečne izdelke in jajca z dne 10. avg. 1945.

Opozorilo vsem, ki imajo kože divjačine

Ker so prišle po objavi v Uradnem listu FLRJ šte. 9 z dne 29. jan. 1946 kože divjačine pod načrtno gospodarstvo in ima izključno pravico odkupa teh kož Državno podjetje za promet s kožami in tekstilijami, opozarjamo vse, ki imajo te kože, da jih takoj, najkasneje pa do 20. t. m. prijavijo Državemu podjetju za promet s kožami in tekstilijami, ravnateljstvu v Ljubljani, Pred skofijo 1 ali njegovi ekspozituri in zbiralicam: Maribor, Kralja Petra 1, Celje, Prešernova 4 (preje tv. Jelenc), Ptuj, stara tovarna Pirch, Novo mesto, Rajko Erjavec, Ljutomer, Martinušič, trgovina kož, Murska Sobota, J. Benko, tovarna mesnih izdelkov.

Pod načrtno gospodarstvo spadajo naslednje kože divjih živali: kuna zlatica, kuna belica, dihur, lisica, ververica, jazbec, divji zajec. Prijava naj vsebuje vrsto kože, sortiment in število komadov. Prijavitelj se morajo tudi kože, ki so jih zasebniki dali v strojenje.

Pojasnilo k davku za hišne pomočnice

Ministrstvo za finance, oddelek za davke, objavlja pojasnilo glede pojma hišne pomočnice (pomočnika) po čl. 19. točki 1. zakona o neposrednih davkih. Med hišne pomočnice (pomočnike) spadajo vse osebe, ki opravljajo gospodinjstvo dela ali pomagajo pri njih in so naoprti gospodarju v službenem razmerju, ker se ne bavijo s temi posli samostojno. Zato ni smatrati za hišne pomočnice ali pomočnike služkinj in hlapev, ki se bavijo izključno s poljedelskim delom ali opravljajo večji del svojega posla na polju in le deloma poma-

zveznem tekmovalju. Leta 1945. je brigada izvršila pet letnih norm! V tem letu je Garmaš zaslužila tristo pudov kruha (1 pud je nekaj čez 16 kilogramov), 13 tisoč rubljev v gotovini, mnogo krompirja, povrtnine in drugih potrebščin. V njenem osebnem gospodarstvu najdeš kravo, svinje, perutnino.

Dekle živi imovito in kulturno. Darja Garmaš ni samo dober brigadir, temveč tudi aktivistka. Navzile temu, da je zelo zaposlena, vedno najde priložnost, da vodi razprave o različnih vprašanjih in da bere liste kolhoznicam in kolhoznicam. Bavi pa se tudi z drugim kulturnim delom. Postala je vidna javna delavka.

Z delegacijo sovjetskih žena je potovala v Pariz na mednarodni ženski kongres.

Sovjetska vlada pa je podelila za njene velike uspehe v proizvodnji Darji Garmaševi stalnsko premijo.

I. Černov.

Pet sto umetnikov obnavlja Stalingrad

Pred tremi leti, na dan 2. februarja, so izstrelili zadnji naboj v veliki bitki

zavoj pri bitkah opravili. Osebe, ki so dnevno zaposlene le po nekaj ur pri določenih družinah s pospravljanjem kot postrežnice, se smatrajo za hišne pomočnice.

Davek po določenih postavah za hišne pomočnice (pomočnike), znaša na leto 300 din; na ta znesek se ne pobirajo krajevne določke k davku po določenih postavah, ki ga plačajo osebe iz 2. in 3. točke 19. člena zakona o neposrednih davkih. Krajevno določke morajo torej plačati osebe, ki svojega pridobitnega dela ne opravljajo v stalni poslovalnici ali na stalni tržnici, temveč na javnih mestih ali po hišah (gostilnicah, žagari, kroginjari, ulični prodajalci) in za katere znaša davek 300 din letno (s 100 % dolslodo 600 din) ter potujoči agenti in trgovski potniki, ki nimajo stalnih

poslovnih prostorov in za katere 2 a-še davek po določenih postavah 200 din na leto (z dolslodo 400 din).

Gospodarske vesti

— Opozorilo starim viagateljem Poštne hranilnice. Poštne hranilnice v Beogradu izplačuje stare, predvojne poštne hranilnice vloge. Viagatelji, ki imajo stare poštne hranilnice knjižice, naj jih takoj oddajo na poštah ali na blagajni Poštne hranilnice, kjer dokaže vsa potrebna pojasnila.

— Zgrajen je most preko Neretve v Metkoviću. S požrtvovalnim delom delavcev in voditeljev je bil zgrajen cestni most preko Neretve v Metkoviću. Ta most je zelo važen za promet med Dubrovnikom in Sarajevom. Most ima 3 odprtine po 50 metrov razpentine.

Opozorilo vsem starim in onemoglim delavcem in nameščencem, ki še ne prejemaajo starostne in onemoglostne rente

Zvezno ministrstvo za socialno politiko je izdalo pravilnik o podeljevanju pokojnin starim in onemoglim delavcem in nameščencem iz sredstev Osvobodilne vojske za socialno zavarovanje. Po določenih tega pravilnika morajo dobiti pokojnino oni delavci, ki zaradi neizvedenega zavarovanja za onemoglost, starost in smrt niso mogli dobiti rente.

Pokojnina za onemoglost se prizna tistim, ki so onemogli v smislu predpisov o onemoglosti v socialnem zavarovanju, če so bili po 1. juliju 1935 zavarovani za bolezen najmanj 260 tednov pri kateri koli ustanovi obveznega socialnega zavarovanja.

Pokojnina za starost se prizna moškim osebam, ki so dovršile 65 let starosti, ženskim osebam, pa že dopolnjenem 60. letu starosti, če so bile po 1. juliju 1935 najmanj 520 tednov zavarovane za bolezen. Pokojnina pa se sme priznati samo onim, ki nimajo stalnega dohodka v enakem ali višjem znesku od minimalne pokojnine za onemoglost oziroma za starost.

Onemoglostna pokojnina znaša 700 din, starostna 900 din, pokojnina za vdovo 450 din, za vsakega otroka pa po 175 din mesečno.

Četudi bi izpolnjevali gori navedene pogoje, to je zavarovalno dobo, predpisano starost ali bi bili onemogli, pa ne morejo dobiti pokojnine iz teh sredstev: 1. tisti, ki so bili s sodno obsojdo obsojeni na izgubo narodne časti; 2. tisti, ki so izgubili aktivno in pasivno volilno pravico; 3. tisti, ki so bili v času okupacije pod orožjem v službi okupatorjev ali njihovih pomagačev, pa se niso pridružili narodno-osvobodilni boji in se borbe tudi na kak drug način niso pridružili; 4. tisti, ki so bili organizatorji, funkcionarji in aktivni člani v kvishinskih organizacijah ter posamezniki, ki so se zaznanovali s takim delom, razen tistih, ki dokažejo, da so samo na videz sodelovali v teh organizacijah, da bi škodovali okupatorjem in njihovim pomagačem in ki so se kasneje pridružili narodno-osvobodilni borbi ali pa so jo z delom podpirali.

Za pravico do pokojnine se zahteva za onemoglostno rento 260 tednov, za starostno rento pa 520 tednov bolniškega zavarovanja. Vendar pa se v čas tega zavarovanja vračuna tudi čas uživanja bolniških dajatev, čas aktivne udeležbe v NOV, POJ in JA, kakor tudi čas, prebit v ujetništvu, internaciji, konfinaciji, depotaciji, na pušilnem delu, v izbeglištvu in podobno.

Pokojnine se bodo priznavale od 1. januarja 1946 dalje, prijave pa je predložiti najkasneje do 31. julija 1947.

Gornjim določilom pa dodajamo še sledeča navedila in pojasnila: Dajave po tem pravilniku morejo dobiti osebe, ki doslej še niso izpolnile

predpisane čakalne dobe (staža) za pokojnino iz zakonitega zavarovanja za onemoglost, starost in smrt zato, ker se je pokojninsko zavarovanje delavcev začelo izvajati šele od 1. sept. 1937 dalje in so prej onemogli, preden so dosegli najkrajšo čakalno dobo. Te dajave pa morejo dobiti tudi oni rudarski delavci, ki niso bili pokojninsko zavarovani (manipravilci čitalni) ali pa so sicer bili pokojninsko zavarovani, vendar niso dosegli predpisane čakalne dobe po predpisih za upokojitev rudarskih delavcev in račun tako tudi železniški delavci, če zaradi onemoglosti ali starosti niso mogli dobiti predpisane čakalne dobe za pokojnino po predpisih o upokojitvi železniških delavcev.

Dobo zaposlitve morejo dokazati s delavsko knjižico, službenimi izpisi, valji, delodajalčevimi potrdili in končno tudi s potrditvijo zanesljivih oseb, ki vedo točno, kje in koliko časa je bil zaposlen oni, ki računa na to pokojnino. V primeru, da oni, ki se je za pokojnino prijavil o delni ali celotni svoji zaposlitvi nima nobenih pismenih dokazil in se izkaže tudi, da ni več delodajalca, ki bi mogel potrditi zaposlitve, tedaj bo moral vsaj z dvema pričama na pristojni podružnici ali pri krajevni ljudski odboru dokazati napovedano zaposlitev. Tako izjavo morala podati dve priči, ki po lastni vesti vesta, da je bil prosilec zaposlen in ki veta tudi dobo, je zaposlitve. Ne bo zadostala za to izjavo priče, češ da je bil pripraveden drugih več, da je bil oni, ki zahteva rento, toliko in toliko časa zaposlen. Priče nosijo za svojo izjavo seveda polno materialno in kazensko odgovornost.

Za onega prosilca, ki zaradi bolezni ali drugačnih razlogov ne bi mogel priti do podružnice ali poslovalnice Federalnega zavoda bo zbral podatke krajevni ljudski odbor ali pa jih bo zbral sindikalna organizacija. Zaposlitev se more dokazati tudi s podatki o članstvu v sindikalnih organizacijah. Vsa potrdila za te pokojnine so prosta vsah taks.

Zaradi jasnosti se dodaja, da se v čakalno dobo 260 oziroma 520 tednov računa tudi doba zakonitega zavarovanja za onemoglost, starost in smrt, torej tudi zaposlitev v dobi od 1. okt. 1937 dalje. Onemoglost ugotavlja zdravnik, zahtevano starost pa je dokazati s kakršnimi koli listinami o starosti.

Kdor smatra, da je upravičen do pokojnine po tem pravilniku, naj pošlje prijavo podružnici Federalnega zavoda za socialno zavarovanje, v katere področju je bil zadnjikrat zaposlen, železniški delavci pa oblastni upravi bolniškega fonda državnega prometnega osloba. Pokojnine bo priznaval Osvobodilni zavod za socialno zavarovanje v Zagrebu.

Federalni zavod za socialno zavarovanje v Sloveniji

DRUŠTVO ZA KULTURNO SODELOVANJE SLOVENIJE z ZSSR

prilredi v sredo, dne 13. t. m. v mali dvorani kina Matice predavanje:

O arheološkem raziskavanju v Sovjetski zvezi

O vzhodnih Slovanih na osnovi arheoloških dognanj

Predavata profesorja moskovske univerze in sodelavca Akademije znanosti ZSSR

Vladislav Ravdonikas in Peter Tretjakov

Začetek ob 8. uri zvečer.

za Stalingrad, ki se je končala s porazom in popolnim uničenjem nemške vojske, ki je štela okrog 300 tisoč ljudi.

Sovjetski umetniki, kiparji, arhitekti, pisatelji in skladatelji bodo v svojih delih ovečevali stalingradske epopeje. Tudi mesto samo bo veličasten spomenik stalingradske bitke. Okrog 500 znanih umetnikov dela za obnovo in opleševanje Stalingrada, ki ga opravljajo po načrtih arhitekta Kara Alabiana.

Siroka ulica herojev, ki bodo vzdolž nje postavili spomenike stalingraskim junakom in široka ulica Zmagne, ki bodo ob njej zgradili veličastne javne zgradbe, bosta potekali skozi mesto.

Največji grič v Stalingradu Mamaj Kuran, ki se dviga nad osrednjim delom mesta, bodo okrasili z veličastno zgradbo. Tudi novi muzej obrambe bo umetniško delo stavbarstva.

Stalingrad je dobil dostojno mesto v zgodovini velike domovinske vojne tudi v umetnosti, ki so jo ustvarili sovjetski slikarji in kiparji. V muze-

jih prestolnice hranijo slike in skulpture umetnikov Aleksandra Gerasimova, Vasilija Jakovljeva in Sokolova — Skaleja, ki prikazujejo dogodke iz stalingradske bitke.

Konstantin Finogenov, ki je bil tudi sam branilec Stalingrada, je sedaj končal vrsto velikih slik, ki so posvečene vojakom stalingraskih divizij. Velika diorama profesorja Trencina in skupine dijakov Akademije umetnosti »Junaška obramba Stalingrada« je sedaj v Moskvi na Vsesvezni umetniški razstavi. Obiskovalce te razstave privlači velika skulptura »Stalingraski branilec« Evgenija Vurčetiča.

Osvrednje gledališče Rdeče armade v Moskvi že tretje leto z uspehom vprižarja »Stalingrad« Jurija Čepurina, starega borca, ki se je udeležil stalingradske bitke. Konstantin Simonov je svoje delo »Branilci«, ki je napisano za gledališče, posvetil junaskemu mestu in tudi Nikolaj Vitase je posvetil svoje delo »Vojaki Stalingrada« temu slavnemu mestu. Tudi drugi pisatelji govorijo v svojih umetniških delih o stalingraski bitki.

KULTURNI PREGLED

Glasbene prireditve v Prešernovem tednu

II. Koncerti

V počastitev Franceta Prešerna so bili poleg drugih umetniških prireditev v njegovem tednu tudi trije koncerti. Prvi je bil pod naslovom »Prešernova beseda v pesmi«, ki je prikazal niz zborov in samospelov skladateljev B. Ipavca, Vilhanja, Emila Adamca, Hajdriha, Michla, Škerjanca, Sivica, Jenka, Premrla in Marjana Kozine. Slično kot Cankarjevi zahtevajo tudi Prešernovi teksti močno muzikalno oblikovanje, ki mu romantični način naših starih skladateljev ni mogel zadostiti. Zato so mnoge skladbe, čeprav so toliko priljubljene (n. pr. Nezakonska mati, Kom, itd.), pač le medel odsev moči, ki jo v svojih pesmih izražal Prešeren. Med vsemi izvedenimi skladbami je najbolj izstopila in je bila tudi kvalitetno najboljša Kozinova Lepa Vida za soli in mešani zbor, ki jo je skladatelj oblikoval v muzikalno izvirno in učinkovito celoto, zanimivo tudi po glasovnih izpeljavah in obdelavi solističnih vlog. Spored so izvedli pevski zbor Grafike, pod vodstvom Adolfa Gröbminga, radijski zbor pod vodstvom Cirila Cvetka, radijski kvintet in solist Franci Pertot, Klemenčičeva, Kristanovca, Karlovičeva in Betetto, Polevski, ki so lepo podale posamezne skladbe, in glasovno odličnega Betetto, omenjam se radijski zbor, ki je tehnološko in izrazno zahtevno Lepo Vidu prikazal kultivirano in umetniško zelo dostojno.

Temu koncertu, ki je otvoril Prešernov teden, je sledil koncert del partizanskih skladateljev Sivica, Kozine, Pahonja, Sturma, Adamca, Simonitja, Kuharja, Bora, Cirila in Dragotina Cvetka. Nudil je nekak pregled dela naših skladateljev-partizancev, ki se omejuje ustrezajoče slikam, v katerih se je vršilo ustvarjanje, na solistične pevke, violoniste in klavirske skladbe in zlasti na zbor. Iz značaja tega koncerta so nekoliko izpadle Sivicheve senice s podnaslovom Bežane, Polzeče in Sukovite senice, ki izrazno posebej topline in globine ne vsebujejo ter se zdijo bolj plod razumskega grajenja. Spored so izvedli radijski zbor, radijski kvintet, pevci Pertot, Orel, Gungjenčičeva, Klemenčičeva, Nada Stritarjeva, pianist Janko Ravnik in violonist Karlo Rupel. Kvalitativno izvedbe je bila v splošnem ugodna, izmed solistov je Ravnik izredno toplo in izrazno globoko prikazal Pahonjevo Slovensko suito 1941-1945 in v njej vzorno izkristaliziral značilnost posameznih slik. Klavirsko spremljavo sta oskrbela Bojan Adamci in Pavle Sivice.

Prešernov teden je slavnostno zaključil večer slovenske orkestralne glasbe, ki je slično operi podal novejši in najnovejši slovenske ustvaritve na simfoničnem polju. Ta večer je obsegal Bravničarjevo overture Kralj Matjaž, Škerjančev Koncert za violino in orkester in Arničev simfonio pesnitev Gozdovi pojejo. Bravničarjev Kralj Matjaž je delo, ki ga označuje smiselna in melodična povezovala, harmonična in melodična izrazitost in razgiban notranji izraz. Po nazivu je programskega značaja in vsebuje dramatično značilne momente, ki jih skladatelj razvija logično in tudi vsebinsko dosledno. Ta overture je vredno, resno slovensko orkestralno delo, ki izkazuje mnogo muzikalnih kvalitet. Škerjančev koncert za violino in orkester se tehnično in oblikovno poslužuje svojevrsnega uporabljanja instrumentov orkestra in solističnega instrumenta samega, tako kot v svojih solističnih koncertih prav za prav ni v navadi in zato svoje oblike v resnici ne utemeljuje. Solistični instrument v njegovem koncertu vloga solista namreč izgublja in se prilagaja orkestru, posamezni orkestralni instrumenti pa prevzamejo nekak vlogo solističnih instrumentov. Če je hotel skladatelj s tem prikazati nov način oblikovnega grajenja — po mojem mnenju se mu to najbolj ni posrečilo —, je bil to problematičen poskus, problematičen toliko bolj, ker neprestano prinaša iste istih motivov po raznih instrumentih znanjuje trdnost in jasnost linije in izvirno razvijanje muzikalnih domislekov, razbija enotnost posameznih stavkov in s tem onemogoča nastoj močno muzikalne celote. Ta način in gosto pisana orkestralna partitura znanjujeta tudi vlogi in pomen solističnega instrumenta, katerega pogosto pasaje se izgublja ne le na jakosti močnejših, temveč celo slebejših mestih in v celotni zgradbi sami. Tudi oblikovalni način kadence v I. stavku (Andante molto moderato) je neobičajen sam na sebi, pa tudi glede priprave in nadaljevanja. Solistično in orkestralno je skladba pika izredno težko in zahtevno od izvajalcev mnogo. Vse zasnetke in izdelava kazeta, da je Škerjančev Koncert za violino in orkester izrazito tehnično delo, skladba, ki poteka na razumskih temeljih in večjih izraznih možnostih ne vsebuje. V izraznem pogledu ni mogel preprečiti ne lirično zveneč II. stavek (Adagio), ne ritmi in harmonije III. stavka (Allegro molto), ne barvito se peljavajočih zvokov vseh stavkov. Iz te čustvene nestrojenosti ni bilo čutiti tistega močnega, življenjskega, svežega, kar bi dvigalo in izražalo nezadržano silo. Pač pa je v njej nekaj depresivnega, ki po rahlih in kratkih dvignih stakno pada v nemočno občutje. Te značilnosti, ki jih je nekaj zlasti v II. stavku, označujejo poteze takšne čustvenosti, ob kateri se človek vprašuje o vrednotenju pagnih čustvovanj in vsebijo kega izrazu. Naglasiti pa je treba, da kaže ta Škerjančeva skladba veliko tehnično znanje in zato močnega skladatelja in s pravočrtno razporeditvijo uporablja široko možnost učinkovitega orkestralnega grajenja. Spored je zaključila Arničeva simfonio

pesnitev Gozdovi pojejo, iz katere zveni mnogo tega, kar daje umetnini njeno amonično potenco; elementarna sila, iz katere vrejo melodije, zvoki in ritmi, življenjska moč, ki ne vprašuje po obliki, ampak po izrazu, razpoloženje, ki pozna nežna občutja in silovite izrazne dvige resnično občutje skladatelja, ki se predaja svojim doživljenjem in ustvarja zato, ker doživlja in ne zato, da bi muzikalno razpravljalo o zgolj estetskih možnostih muzikalnega oblikovanja in bi se prepuščal muzikalnemu l'art pour l'artizmu. Mislim, da je bistvo umetnine, ki sveda zahteva tudi enakovredno vnanjo obliko, prav v teh značilnostih, ki vodijo tudi Arniča v njegovem ustvarjanju. Njegova simfonio mnogo dokazuje, da je skladatelj mnogo občutil v letih groze in trpljenja in da mu bo ta izrazno bogata snov še predmet globljega razglabljanja. Preveč je to močni dramatični vzporedi, ki se spajajo s svežo liriko in v tej skupnosti ustvarjajo občutek zaključene umetniške tvorbe. Izvirnost izraza, ki je v tej skladbi zelo naglašena in oblikovno stran nadvladuje, njen pomen za sodobno slovensko simfonio tvornost se stopnjuje.

Tudi avtorji navedenih orkestralnih skladb so na večeru slovenske orkestralne glasbe pokazali svoje ustvarjalne značilnosti tako, kakor so jih pokazali avtorji opernih odlomkov na obeh večerih sodobne slovenske opere. Iz predstavljenih del je bilo mogoče spoznati njihovo smer, njihova naziranja, njihove razlike v načinu obravnavanja snovi in njihov odnos do problema umetniškega ustvarjanja. Ki sicer ne more biti individualno zelo različen, ne pa tudi vedno enako pravi. Zato se mi zdi, da sproža prikaz njihovih del v bistvu ista vprašanja kot prikaz najnovejših slovenskih opernih del. Njihove skladbe so spet enkrat potrdile zakonitost, ki velja, odkar zavestno govorimo o umetniških problemih: da je umetnina izraz svojega ustvarjalca. Pri tem pa ne smemo preiti na druge, prav tako važne polovice te zakonitosti: da je umetnina tudi izraz svoje dobe in dobi, ki prihajajo in jih po njihovih značilnostih umetniki že zaslužio in v svojih ustvaritvah nakazujejo. Da bi ta del omenjene zakonitosti bil uresničen vsaj po eni strani v delih vseh naših simfoničnih in opernih skladateljev, ki smo jih spoznali v Prešernovem tednu, pa ni mogoče trditi. Prav

„Letopis Matice Srpske“

Te dni je izšla prva dvojna (za januar in februar) številka tradicionalne srbske književne revije »Letopis Matice Srpske« na 176 straneh. To je doslej edina naša revija, ki je ohranila staro, predvojno ime. Pri naša uvodno besedo živana Milosavca, ki je tudi odgovorni urednik, članek Vase Stajića: Novi Sad, srbsko kulturno središče, pesmi Zarka Vasiljevića, Desanke Maksimović in Dušana Kostića, proza Jovana Počivca, Iva Andrića in Čedomira Minderovića, obsežen esej Miladna Leskovic: Srbsko meščansko pesništvo osemnajstega stoletja, ki je pa samo odlomek večjega dela, ki bo prav tako letos izšlo v zasebni knjigi, članke Sretena Vukosavljevića o postanku nekaterih oblik feudalizma v 18. in 19. stoletju, Aleksandra Belića o nalogah narodnih univerz, Petra Konjovića o Stanislavskem in Isidoru Sekuliću o Mileti Jakšiću. Na koncu je govora o mnogih knjigah, ki so izšle po osvoboditvi in nekrolog znanemu srbskemu skladatelju dr. Vojislavu Vučkoviću, ki je padel kot žrtve fašističnega nasilja 26. decembra 1942. leta.

Razen tega pripravlja Matica Srpska še sledeče knjige: Pesmi Branka Radičevića (izbrane), dve deli Jakova Ignjatovića (Uveo listak, Pojeta i advokat), izbrane pesmi Djure Jakšića, novele Bogdana Cipića z naslovom »Preko Tise« in še zgoraj omenjeni esej Miladna Leskovic.

Geo Milev: „September“

Stari bolgarski pisatelj Anton Strashimirov je ob priliki dejal: »Talent, kakršni je Geo, se rodi enkrat v sto letih«. Kam bi se razvil, lahko samo zaključujemo, soditi ga moramo pa potem, kar je napisal. Kaj je bilo v septembru l. 1923 v Bolgariji, je splošno znano. Takratna vstaja delavskega razreda je bila v krvi zažusena. Voditelj reakcije je bil znani bolgarski politik Cankov. Niti dve leti po tem, v aprilu in maju l. 1925, je ponovil krvoprelitje. In v tistih dneh so padli tudi trije znani in močno cenjeni bolgarski pesniki: Geo Milev, Hristo Jasevov in Sergej Rumjanecov. Padli so za svobodo bolgarskega naroda, za svobodo, ki jo je bolgarski narod dosegel šele v septembru 1944. leta.

Zato je več kot razumljivo, da so poemo Geo Mileva »September« ki v bujnih stihih na 16 straneh opisuje je septembrski upor in septembrski pokol leta 1923, znova napisal. Književna pot Geo Mileva je zanimiva. Prvotno je bil pristaš futurizma, kasneje je postal ekspresionist in potem realistični revolucionarni pesnik. Tak je tudi v tej poemi, ki pomeni cvet vsega njegovega pesniškega dela. Prvotno je izšla v septembrski številki revije »Plamen« (l. 1924) in še v potrebnih knjižici, ki je bila na takoj zaplenjena. Po osvoboditvi l. 1944, je poema izšla že v treh izdajah kolikor mi je znano, mogoče pa še v večih. Kazalo bi jo prevesti v slovenščino. Prevajalec jesenjinovskih verzov bi jo prav lahko, ponasli. T. P.

ta problem je v zvezi z vprašanji, ki sem jih že nakazal in o katerih bomo v bližnji bodočnosti načelno morali razpravljati.

Ves spored večera slovenske orkestralne glasbe je odlično izvedla Tržaška filharmonija, ki ji je dirigiral Jakob Cipci in izkristaliziral vse oblikovne in izrazne značilnosti. Imel sem vtis, da se je dirigent s člani orkestra vrh te meje poglubil in v finese teh skladb, ki so v izvedbi Tržaške filharmonije dosegle zelo lepo umetniško stopnjo. Zanimivo pri tem orkestru je dejstvo, da je prav Tržaška filharmonija v Prešernovem tednu predstavila sodobno slovensko orkestralno glasbo, vzorno prikazala osnove in smeri, na in v katerih se razvija in s tem naglasila široke možnosti slovenske simfonio glasbe v novem, svobodnem življenju, ki vedno bolj zajema slovenski značaj in slovenski ustvarjalni duh. Solistični del je v Škerjančevem Koncertu za violino in orkester tehnično izvrstno izvedla Jelka Staničeva, ki razen v drugem stavku ni imela prilike izrazitejšega vsebinskega podajanja, pa je tudi v njem pretežno tehnično usmerila svoje izvajanje.

Vsi koncerti so dosegli pri poslušalcih mnogo priznanja in zanimanja, ki je bilo zlasti veliko ob koncertu del partizanskih skladateljev in slovenskih orkestralnih skladb. Skupno z obema večeroma sodobne slovenske opere so dopolnili velik pomen Prešernovega tedna, ne le zaradi počastitve mojstra slovenske besede, marveč zato, da so nas s tvornostjo seznanili na vseh področjih slovenske glasbe. Opozorili so nas na vrline in pomanjkljivosti našega glasbenega ustvarjanja in življenja in na velike naloge, ki čakajo slovensko glasbo in bodo v našem bodočem glasbenem razvoju zahtevale svojo izpolniteljsko. Zlasti to poslednje dejstvo se mi zdi važnejše od vsega drugega, važnejše zato, ker se nanaša na vprašanje celotnega progressa slovenskega življenja, ki bo zahtevalo resničnosti, pristnosti in izvirnosti v slovenski glasbeni umetnosti, in ker se najbolj ujema z mislijo, ki nas je vodila in usmerjala v Prešernovem tednu, ko smo slavili spomin pesnika, ki je pred sto leti zaslužio potrebo in duh našega časa in ki je v svojih delih že nakazal progresivne ideje, kakršne morejo doseči svojo popolno uresničitev šele v našem zares svobodnem obdobju.

Dr. Dragotin Cvetko

Sovjetski film „Mavrica“

Mehiko: Tass poroča: Tu so predvajali prvi sovjetski film »Mavrica«, ki je izzval med prebivalstvom mehiške prestolnice veliko zanimanje. Ves tisk in celo konservativni časopisi so poveljevali v številnih člankih ta sovjetski film. Časopis »La Voz« svetuje, da bi mehiška filmska podjetja in igralci proučili ta film, ki ima zelo veliko umetniško vrednost. V časopisu je nadalje rečeno:

»To, kar bi se naučili iz tega filma, bi v precejšnji meri koristilo mehiškanski filmski industriji.«

Časopis »El Universal« piše: Ni mogoče, da bi gledali ta film, brez razumljivega zanimanja. V njem je realistično prikazana zgodovina ljudskega odpora, kar je značilno za ruske filme.

Časopis »Esto« pravi, da prikazuje film »Mavrica« pravo življenje in borbo. V tem krasnem filmu so prikazane najboljše tradicije ruske kinematografije.

Časopis »El Nacional« piše v daljšem članku sledeče:

»Po takem filmu gremo iz dvorane vznemirjeni, bolj občutljivi, z bolj plemenitimi občutki in z večjim smislom za razumevanje. Ta film dvigne gledalca s svojimi silami in s požrtvovalno rodoljubnostjo.«

Volitev članov predsedstva Akademije znanosti ZSSR

Generalna skupščina Akademije znanosti ZSSR je včeraj končala svoje delo. Na svoji zadnji seji je skupščina ponovno izvolila člane predsedstva Akademije in tajnike posameznih oddelkov Akademije, katerih mandati so potekali.

S tajnimi volitvami so za člane predsedstva bili izvoljeni naslednji akademiki: Aleksander Bajkov, Aleksander Bogomolov, Nikolaj Deržavin, Trofim Lišenko, Vladimir Potemkin, Nikolaj Čičin, Evgenij Sevdakov, Igor Kurčatov, Nikolaj Muškel'svilij in Vladimir Obručev.

Generalna skupščina je odobrila volitve akademikov - tajnikov, ki so se izvršile na sejah posameznih oddelkov Akademije. Za akademike - tajnike so izvoljeni naslednji člani: Aleksander Zavarikič v geološko-geografskem oddelku, Leon Ordilij v biološkem oddelku, Abram Jofe v oddelku za fiziko in matematiko, Boris Čredenski v tehničnem oddelku, Boris Orehov v oddelku za zgodovino in filozofijo, Ivan Mešarinov v oddelku za književnost in jezik, Aleksander Nesmejanov v oddelku za kemijo in Ilja Trajnin v oddelku za pravo in gospodarstvo. Ivan Bardin in Vjačeslav Volgin sta izvoljena za podpredsednika Akademije. Član Akademije Nikolaj Bručevič je izvoljen za akademika - tajnika Akademije znanosti. Predsedstvo Akademije sedaj sestoji iz 27 znanstvenikov. Zaključno zasedanje je predsednik Akademije Sergej Vavilov nagovoril pri-

MANIFESTACIJE ZA JUGOSLAVIJO NA TOLMINSKEM

Na svečnico se je vršila pri Sv. Luciji ob Soči velika ljudska manifestacija za priključitev naše Primorske k Jugoslaviji. Obenem je bila to demonstracija proti poskusom internacionalizacije Trsta in Julijske krajine, katero si zadnje čase zamislila mednarodna in domača reakcija v medsebojni tesni zvezi.

Okoli 11. ure se je zbralo na trgu veliko število prebivalstva iz Sv. Lucije in bližnjih okolskih vasi, ki se deloma nahajajo tudi na zavezniški strani demarkacijske črte. Naša vas se je ta dan celotno odzvala povabilu tukajšnjih organizacij, razen par elementov, ki se še na noben način ne morejo prilagoditi novim razmeram. Prav tako je bil zastopan polnoštevilno Mdrje in tudi druge vasi. V splošnem je naše ljudstvo ob tej priliki jasno pokazalo, da, ko gre za usodo Primorske, prehaja preko raznih nesoglasij krajevnega značaja.

Manifestacija se je začela v dvorani Mikuz, kjer so nam tovariši v svojih govorih lepo pojasnili pomen prireditve. Izven priključitve k novu Jugoslaviji bi vsak drugi izhod pomenil za nas povratek v stare čase in suženstvo, čeprav v drugi obliki, češar si pa nihče ne more želeli. Medvzklikaj za novo Jugoslavijo in njene voditelje so poleg partizanskih pesmi, katere je zapel tukajšnji pevski zbor skupno z ljudstvom, pživili navdušeno razpoloženje prisotnih.

Velik spored po vasi, pri katerem si je ljudstvo dalo duška z vzkliki maršalu Titu, generalisimu Stalinu, tov. Kardelj, novi Jugoslaviji in petje partizanskih pesmi je zaključilo manifestacijo. Posebno ob priložnosti na most, ki tvori razmejitveno črto med obcama A in B, so naši ljudje pokazali ogorčenje nad krivico, čeprav le začasno mejo.

Kot vsa ostala Primorska je tudi naše ljudstvo s to manifestacijo jasno in odločno izpričalo in to tik pred prihodom mednarodne razmejitvene komisije, da se sedaj z našim narodom ne bo več barantalo kot po prvi svetovni vojni.

OENOVA TEKSTILNE TVORNIC »ATAMA« V KOŠAKIH PRI MARIBORU

Malokdo ve, kje leži ta tovarna! Nahaja se v Koških pri Mariboru na čednem mestu. Ob prevzemu tovarne po naših ljudeh je bilo podjetje v brezupnem položaju. Letalski napad 19. IX. 1945 je tovarno težko poškodoval. Strehe so bile popolnoma porušene, stroji zakopani v blatu in izpostavljeni čez zimo vremenskim neprivikam. Novi obratovodja pa se ni ustrašil dela. S kopljo zvestih tovaršev je sam pomagal pri vseh delih. Ob osvoboditvi ni bil namreč niti en stroj uporaben! Danes je v obratu že 40 stavov. Štiri stavbe je treba še popraviti, ker so bile razbite od padajočega kamenja. Delavstvo in uprava so si ob tekmovalni unadeli nalogo popraviti tudi te stroje, ter jih postaviti na razpolago novi Jugoslaviji. Celotno knjigovodstvo in vse tehnične podloge so Svabi uničili. Naši ljudje se tega niso ustrašili. Tudi delavstvo, ki so jih Svabi prisilno mobilizirali za tovarno letal Tezno in kopanje raznih utrjevalnih jarkov, se je vrnilo na svoja mesta z zavestjo, da sedaj delajo za sebe — za novo Titovo Jugoslavijo. Za časa okupacije je bil v tovarni pravi pekel! Lastniki in višje vodilno osebje je bilo izključno (švabski) in sam »partejgenos«. Slovenska beseda je zamrla. Toda samo na videz. V srcih vseh je gorela zavest, da pride dan vstajenja! Glavni naš buditelj in voditelj je bil sedaj naš tovarni obratovodja. Po osvoboditvi je poskrbel, da je delavstvo dobilo svojo sobo za odmor in jo lepo opremlil. Soba sedaj rabi za prosvetne večere, seje, zborovanja. Pisarno ESZDNJ in OF odbora. Tudi »udar-niško« se prav pridno dela, v razne svrhe. Tako za Rdeči križ, revno delo, slovensko knjigo in KP ter sindikalno podružnico, ki je tudi ustanovila svojo knjižnico. Tov. delegat se prav prijetno smeje, ker vidi, da je v tovarni zaposlena ena sama družina — pravi tovariši pri obnovi. Tui ni razlike med obratovodjem in navadnim delavcem — vsi so pravi tovariši, kakor nas je naučila borba proti okupatorju.

Podružnica ESZDNJ je priredila v soboto 9. I. 1945 dostojno Prešernovo proslavo. Vsak mesec pa izdaja prav resn okusne Sten-čase, ki jih skrbno hranijo. Volitve delavskih zaupnikov so se vršile v najlepši slogi in soglasno je bila izvoljena predlagana lista. Ravno tako delajo riko v roki podružnica ESZDNJ in OF odbor ter delavski zaupniki. Tromesečno tekmovalno bo prav uspelo, saj se je produkcija že v mesecu januarju dvignila za 20%. Zemljišče za tovarno bodo tudi oddelali za vrtove svojih delavcev in sicer z udarnim delom! Upamo, da bomo dobili potrebne surovine za zaposlitev ljudi, ki so res mnogo pripomogli k obnovi tovarne in domovine.

E. S.

IZ DOLENJE NEMŠKE VASI

Priredili smo gospodinski in kmetijski tečaj. Obiskuje ga predvsem mladina pa tudi starejši pozorno sledimo pouku. Ker nimamo drugih prostorov, smo tečaj priredili v šoli, ki je v naši vasi zbirališče mladine in odraslih. Niso redki uspehi, ki jih žanje na prireditvah naša mladina; toda to za žrtvuje tudi mnogo truda. Kolikokrat so na skušnjah do pozne noči, uče se in popravljajo napake, da bi prireditev čim bolj uspela, da bi ljudje čutili, da se naše

sotne z nekaj besedami, s katerimi je izrazil svoje prepričanje, da bo novo predsedstvo s svojim delom omogočilo izvršitev važnih nalog Akademije.

predstave izboljšujejo. Pa še naši najmlajši, šolo obvezni otroci, so s svojimi nastopi staršem v Pravo veselje.

Naše žene in dekleta so sklenile, da bodo preskrbele sladkor materam z dojenčki.

Sestali so se agrarni interesi in se pogovorili o zemlji, ki bo do splošni razdeljena med najpotrebnejše. Vašcan.

NA KOROŠKI BELI IN JAVORNIKU

smo pospešili delo za obnovo, pa tudi kulturno delo ne počiva. V nedeljo 3. febr. so žene in dekleta iz Javornika razvile svoj prepor, delo tov. Ambrožičeve, ki je izredno lepo vezeno. Pevski zbor AFŽ, ki ga vodi upravitelj šole na Koroški Beli, je zapel nekaj narodnih in partizanskih pesmi; vrstile so se deklaracije in govori. V imenu AFŽ Javornice je govorila tov. Stebihova, spregovoril je tudi zastopnik vojske. V živi sliki so nastopile tovarišice v narodnih nošah. Simbolično so prikazale izgnanke, partizanske vdove in sirote. S himno »Hej Slovanci« smo zaključili lepo slovesnost.

B. R.

V PREVALJAH SEDEŽ OKRAJA

Pred nekaj dnevi se je dokončno izvršila preureditev šostanjskega okraja in se je sedež okraja preselil iz Soštana v Prevalje. Že zaradi zemljepisnega položaja ni bilo mogoče združiti Mislinjske s Saleško dolino, ker sta preoddaljeni druga od druge. Sedaj smo vključeni v mariborsko okrožje, kar pozdravljamo tudi iz gospodarskih vidikov. Pa tudi drugi stiki so nas že vsa leta ovobodilne vojne vezali s temi predeli.

Imamo velike medokrajne smučarske tekme, katerih se tudi naši fantje uspešno udeležujejo. Naše igralske družine hodijo gostovat na Koroško in koroške obiskujejo nas.

Nujno bi bilo potrebno urediti se avtobusni promet, da človek ne bi izgubil kar dveh dni, ko gre iz Slovenjgradca na okraj in nazaj. Z razmejitvijo pa so nezadovoljni prebivalci St. Florjana, Kozjaka in Dolica, ki so dodeljeni v oddaljene Konjice, s katerimi nimajo prave prometne zveze. Izjavljajo, da so za priključitev Prevaljskemu okraju, kamor bi se lahko peljali, z vlakom, Fele Marija.

ST. JANŽ PRI DRAVOGRADU

Pred kratkim so članice AFŽ priredile igro »Razgranci«, katere se je udeležilo mnogo ljudi, zlasti našega delavstva. — Ustanovili smo krajevni odbor Rdečega križa, ki ima tudi v šoli svoj Podmladek Obnove, ki je gasilska četa v St. Janžu. Tekstina tovarna Ornik v bližnjem Otškem vrhu je v polnem obratu. Delavstvo se zaveda novega časa in je s podvojeno silo prišlo za delo. Mnogo prostovoljnih delovnih ur je žrtvovalo za pomoč najpotrebnejšim in onemoglim, za kar jim je naše prebivalstvo hvaležno.

F. Gnamuš

MOŠČANCI-PEČARJEVI V PREKMURJU

Na svečnico je, minulo leto dni, odkar je preminil Klanšek Bernard, daleč naokoli znani in priljubljeni šolski upravitelj v Moščancih. Zločinski nacisti so ga odvedli v Dachau, kjer je podlegel neznanemu mukam in trpljenju. Tukajšnjim ljudem je bil kažipot in velik pobornik za pravico, ki ni klonil pod nobenim pritiskom.

Na predvečer obletnice njegove mučeniške smrti smo se ga spomnili s svečanostjo v Moščancih. Na svečnico jutraj je bila zanj darovana maša v Pečarovcu, ki jo je braj njegov zvesti prijatelj župnik Bejek. Maše se je udeležilo mnogo ljudstva, v velikem številu so prišli tudi evangeličani in s tem dokazali veliko ljubezen in spoštovanje, ki so ga gojili do svojega bivšega dragega upravitelja. Očitno so se oglasili zvonovi poleg župnijskih tudi v sosednjih kapelah. Naše ljudstvo je ponovno dokazalo, kako globoko spoštuje ljudi, ki so stali v najtežjih dneh svojega unarodu ob strani.

Župnik iz Pečarovcev.

IZ ST. JERNEJA

St. Jernejani nismo tako srečni, da bi skozi našo dolino puhala lokomotiva. Prevažamo se z avtobusom, kakor vemo in znamo.

Morda bi se dala tudi ta zadeva nekako urediti. Avto vozi le enkrat na dan v obe smeri, kar pa ne zadostuje za potrebe tukajšnjih krajev. Bilo bi nujno, da bi volji vsaj dvakrat dnevno. Če se hočemo peljati v Novo mesto ali v Brežice, pride avto z obeh strani že tako natrpan s potniki, da imaš le redkokdaj srečo, da lahko vstopiš. Pri vstopu v Novem mestu imajo prednost seveda predvsem tisti, ki se vozijo do Brežic; isto je, če se vozi v obratno smer. Za naš St. Jernejane, ki smo nekako na sredini, velja pravilo, da naj hodimo peš. Prav bi bilo, da nam bi šli merodajni činitelji s polnim razumevanjem na roke, da tudi St. Jernejani ne bomo ostali odrezani od sveta.

T. R.

OENOVA INDUSTRIJE NA REKI

Mnogo industrijskih podjetij na Reki je bilo v vojni poškodovanih, bodisi zaradi bombardiranja, bodisi zaradi miniranja. S požrtvovalnim trudom delavcev so pri obnovi industrijskih podjetij toliko napredovali, da so postavili v obrat skoraj vse tovarne, razen tistih, ki so bile popolnoma uničene. Tovarna za vezane plošče in žaga »Rivolta« bi lahko delala s celotno zmogljivostjo, če bi ne bilo težko pri dovozu okroglega lesa.

Kvarnerska ladijedelnica je prav tako obnovljena. Ladijedelnica izvršuje vsa popravila na ladjah in gradi nove ladje do 1000 ton. V ladijed-

elnici bodo kmalu končana dela za zgraditev dvigalnega mostu, drugi je pa v delu. Ladijedelnica je doslej zgradila štir motorne vlačilce. Sedaj je v gradnji dvoje tovornih ladij s 1000 tonami in troje tovornih vlačilcev s 340 tonami. Ladijedelnica izvršuje tudi popravila dvigal v pristanišču.

Rafinerija mineralnega olja »Rom-sa« je prav tako obnovljena in proizvaja večje količine tehničnih olj.

Tovarna za sodi in bitumen je že v obratu, čeprav se vrše še obnovitvena dela. Tovarna ima tudi oddelek za izdelovanje sveč in dnevno izdelava veliko količino sveč.

Mlin in tovarna za testenine »Vezila« proizvaja določeno količino testenin in moke. Livarna »Kusar« opravlja za razne tovarne na Reki dela, ki spadajo v livarsko stroko.

CESTNI MOST NA REKI KALINI

Ob navzočnosti številnega prebivalstva ter predstavnikov ljudskih oblasti in množičnih organizacij je bil izrčen promet nov most preko reke Kaline pri Sušaku. Novo zgrajeni most stoji na mestu dveh porušeni mostov. Za postavitev mostu je bilo porabljenih 7000 delovnih dni ter okrog 2.200.000 din. Ministrstvo za gradnje Hrvatske je nagradilo etnična voditelja Lujka Rača in Julija Locija s častnimi diplomami, 3 delavce pa z denarnimi nagradami.

PRISKREN SPREJEM SOVJETSKIH UMETNIKOV V SRBIJI

Po odličnem gostovanju v Skoplju je državni ansambel za narodne plese ZSSR 8. t. m. jutraj prispel v Niš. Na postaji so sovjetske umetnike sprejeli predstavniki Jugoslovanske armade, profitašističnih organizacij in meščanstva. Pri prihodu vlak na postaji je godba zaigrala sovjetsko in jugoslovansko himno, navzočim so pa vzklicali generalisimu Stalinu in maršalu Titu. V imenu družstva za kulturno sodelovanje z ZSSR je umetnike pozdravil predsednik Milenko Marković, v imenu ljudskih oblasti pa predsednik Mestnega ljudskega odbora Nedeljko Simović. V imenu sovjetskih umetnikov se je zahvalil za sprejem Martinov. S poslaže so umetniki odšli v Narodno gledališče, kjer jih je pozdravil Jaroslav Kratina. Zvečer je ansambel priredil svojo prvo predstavo.

BORBA PROTI NEPISEMSTVU

Iz Sabca poročajo: Po osvoboditvi je bilo v Podrinju okrog 57.500 nepismenih. Čeprav je leta 1945, vojne, še trajala, so ljudske oblasti pričele ustanavljati analfabetične tečaje. V zelo težkih okoliščinah se je vršilo 134 analfabetičnih tečajev, na katerih se je naučilo čitati in pisati 3559 oseb. V začetku šolskega leta 1945/46 so povpase odprli 95 novih analfabetičnih tečajev. V. Danes deluje 220 analfabetičnih tečajev z okrog 7000 tečajniki. Ti podatki so nepopolni, ker primanjkujejo poročila iz različnih krajev. Pričakuje se, da bo tekom tega leta dovršilo analfabetične tečaje najmanj 12.000 nepismenih

Telesna vzgoja

Sezona v odbojki in košarki odprta

Tri zmage Udarnika nad Železničarjem (v odbojki 2:0 in 2:0, v košarki 85:18)

Preteklo nedeljo dopoldne smo v Domu Ljuba Serčerja v Šiški odprli sezono v odbojki in košarki. Dve ženski in tri moška moštva Udarnika in Železničarja so se pomerila med seboj in dokazala, da se dasta obe dve igri igrati prav tako v zaprtih prostorih kakor na prostem.

Najprej sta se spoprijeli ženski športniki. Najboljše zmage so bile igralke Udarnika nekočeno v tehnični premoči. Nasprotnice iz vrst Železničarja so se odlikovale z večjo žilavostjo kar daje sklepati, da bodo po nekoliko treningih trd oreh igralcem Udarnika. Pri obeh sestorih se je kajpa poznalo »zimske spenjanje« predvsem zato v igri še ni bilo izpolnjenega sistema, kar je vpravi odbojki velikega pomena.

Prvi polčas se je končal z rezultatom 15:11 v korist Udarnika, drugi pa s 15:12, tudi v korist Udarnika. Končno stanje je bilo torej po polčasi 2:0 za Udarnika.

Nato so zaigrali moški. Udarnikovo moštvo je nekočeno razočaralo, vsaj v prvi polovici igre. Od igralcev, ki so že igrali na državnih prvenstvih, bi pričakovali nekočeno več. Igrali so vse preveč ležerno in neobčutljivo gledanje žog v čisto drugačni luči so se pokazali igralci Železničarja, ki so zaigrali z večjim enom in po pozitivnosti in bi bili zmago zaslužili vsaj v prvem polčasu, ki so ga po »smoli« izgubili s 14:16. Moštvo Železničarja bo moralo v bodoče posvetiti večjo pozornost podajanju in zbiranju žog.

V drugem polčasu je Udarnik razvil malo več sistema, medtem ko je Železničarja nekočeno popeljal najbolj zaradi pomanjkljivega treninga. Ta polčas se je končal s 13:11 v korist Udarnika, tako da je bilo končno stanje v polčasih 2:0 v korist Udarnika.

Obe igri v odbojki je dobro in pravilno sodil tov. Savnik.

Kot tretje srečanje tega dopoldneva je prišla na vrsto igra v košarki, ki je bolj razživela gledalce. Ker je Udarnika je bilo bolj vigrano, ker je ostro prejel prišlo vaditi to igro, medtem ko so Železničarji igrali komaj prvo v popolni sestavi. To se je videlo pri lovljenju žoge, ki so jo

igralci Železničarja preveč odbijali, saj velja pri košarki pravilo, da je treba žogo odbiti in jo šele nato oddati prostemu igralcu.

V prvem polčasu je igrisče neoporečno obvladalo moštvo Udarnika, kar je razvidno tudi iz rezultata, 20:6 v korist Udarnika. Precej se je spreminila slika v drugi polovici igre. Moštvo Železničarja se je že nekočeno privadilo igrati in izvedlo nekaj krepkih napadov ter tudi večkrat potreslo nasprotnikov koš. Vkljub temu pa da se je moštvo zagrizlo, ni mogla zagrizenost nadoknaditi tehnične premoči nasprotnika, tako da se je tudi ta polčas končal v korist Udarnika in sicer s 15:12. Skupni končni izid je bil torej 35:18 v korist Udarnika.

Ta prva igra z žogo in koši je pokazala, da si bo košarka zaradi svoje hitrosti in zanimivosti ne samo pri igralcih, temveč tudi pri gledalcih utrila pot med naše priljubljene športne panoge. Gledalci se niso mogli vzdržati navijanju in so ob vsakem »košu« nagrajali svoje ljubljence s ploskanjem.

Nedeljska prireditev v Domu Ljuba Serčerja v Šiški je prav gotovo uspeša. Uspeša največ zaradi tega, ker je navdušila mladino zapustila tejovalnost z najboljšim vtisom o odbojki in košarki. Prav mladina pa je tista, ki bo pripomogla, da bosta ti dve igri postali pri nas množični, s čimer ju bomo lahko dvignili tudi po kakovosti. Dr. D. P.

Prvi nastopi naših športnikov v odbojki in košarki, dveh igrar, ki sta bili dozdaj po krivici postavljene, čeprav imata kar malokateri mnogih pogojev za množični razmah med mladino, sta seveda minili brez pravega odmeva med širšim krogi, ki se zanimajo za telesno vzgojo. Začetek je pač začetek in nobena športna zvrst se posebno še pri nas ni uresničila kar čez noč. Čeprav smo s prireditelji in propagatorji odbojke in košarke in ugotovili, da so trdno odločeni dati obema igram solidno, trajno in množično podlago. Prvi korak so storili uspešno, vsi naslednji bodo še lažji in uspešnejši. Želimo da bi kmalu spet kaj slišali o njih! Op. ur.

SMUČARSKI DAN V GUŠTANJU

Guštanj, 4. febr.

Včeraj so bile tudi v Guštanju smučarske tekme. Udeležilo se jih je okoli 50 članov, mladincev in pionirjev. Pionirji: I. skupina je imela km dolgo progo. Teren je bil ponos. Najboljši čas je dosegel Rebernik Jože v 4 min. 12 sek.

Stali oddelki: t. j. II. skupina pionirjev, mladinci in člani so pa nastopili na startu pri koči. Vse skupine se smučale na isti progi, v 1½ km dolgem smuku z višinsko razliko 300 metrov. Pri članih so dosegli najb. čase: 1. Stefič Andrej v 2 min. 2. Dolinšek Maks v 2 min. 15 sek. 3. Leš Oto v 2 min. 16 sek.

Mladinci: 1. Dretnik Dušan v 2 min. 33 sek. 2. Kotnik Beno v 2 min. 40 sek. 3. Steharnik Anton v 2 min. 47 sek.

Pionirji od 10-14 let: 1. Kamnik Emil v 2 min. 38 sek. 2. Vinkler Alojz v 2 min. 56 sek. 3. Kotnik Alojz v 3 min. 09 sek.

Popoldne so se predstavili najboljši tekmovalci v smučskih likih na progi, dolgi okrog 400 m z višinsko razliko 120 m. Vsak je moral presmučati progo dvakrat.

Člani: 1. Dolinšek Maks v 1 min. 38 sek. 2. Stefič Andrej v 1 min. 50 sek. 3. Leš Oto v 1 min. 51 sek.

Mladinci: 1. Kotnik Beno v 2 min. 40 sek. 2. Godec Anton v 2 min. 49 sek.

Pionirji: Kamnik Emil v 2 min. 38 sek.

Alpska kombinacija (člani): 1. Dolinšek Maks v 188.89; 2. Stefič An-

drej v 188.50; Leš Oto v 175.40 točk.

Mladinci: 1. Kotnik Beno 195; 2. Godec Anton 183 točk.

Pionirji: Kamnik Emil 200 točk.

Po dolgem premoru je življenje okoli smučarske koče zopet oživel. Prihodno nedeljo bo priredila AFŽ sankaske tekme s startom v bližini koče ter s ciljem v Kotljah. Proga je dolga okrog 3 km z viš. razliko okoli 350 m. Kdor pozna take prireditve Kotljčanov, jih bo gotovo prišel pogledat tudi to pot.

T. D. Svoboda (centralni odbor) ima sejo v četrtek ob 19. na Taboru. Važno zaradi občnega zbora, za vse obvezno! Tajnik.

T. D. Krim (nagometaška sekcija) Drvi ob 19.30 sestanek vseh nogometašev v domu. Po sestanku obvezno trening. Sek. cila za bokse) Pozivajo se vsi prijatelji člani kakor tudi novinci, da se udeležijo treninga drvi ob 20. v domu. Opremo prinesite s seboj! Odbor.

ČITAJTE

TEDENIK ZA TELESNO VZGOJO

Darujte za RDEČI KRIŽ!

Cene Logar:

NAŠA ŠTIRINAJSTA NA ŠTAJERSKEM

(Nadaljevanje)

V Dubravi nas je prebivalstvo že pričakovalo. Vsi so se vedeli za naš miting v Čazmi, vedeli so, da nas je zelo veliko, da smo sijajno oboroženi, da imamo topove in drugo. Po vseh zidovih in oglasnih deskah so vsi hoteli napisati: »Živeli brača Slovenec, živel slovenačka divizija« in drugi. Komanda mesta je poslala do nas odposlance, ki so izrazili željo prebivalstva, da ostanemo vsaj en dan v Dubravi. Zvečer so v dvorani kina vrteli za našo vojsko kulturni film. Nato kratek nastop pevcev in kulturne skupine naše divizije, pa smo že morali dalje. Ob slovesu se je zbrala na trgu na sredi Dubrave množica domačinov. Domača godba nam je v pozdrav zagrala nekaj koračnic. Dubravčani in Dubravčanke so se poslavljali od nas, kakor se poslavljajo mati od svojega ljubljene sina, ko odhaja v svet. Pozdravov nam Slovincem ni bilo pravi samo na letakih, brali smo jih z obrazov vseh prisotnih, brali smo jih z obrazov vseh, s katerimi smo prišli v stik v času našega potovanja po Hrvaški.

Naključjevali smo pohod po obsežnem osvojenem ozemlju, ki se razprostira severno od proge Zagreb-

Šisak pa vse do madžarske meje, od slovensko-hrvaške meje na Sotli pa vse do Koprivnice in še dalje. Na vsem tem ozemlju le pa nemško-ustajskih postojank. Pravijo, da se Nemci z njimi in z njimi vsi njihovi podporniki borijo za širši življenjski prostor, pa so se vražje na ozko zbili in stisnili v te postojanke. Videli smo, da obsega »neodvisna« Pavličeva Hrvatska samo tisti del hrvaškega ozemlja, ki so ga Nemci in ustaši ogradili z žico, bunkerji in pa par metrov široki pas ob nekaterih progah. Na vsem ostalem prostornem prostoru živi hrvaški narod svobodno. Vzpostavil je na tem ozemlju narodno oblast, ustvaril si je narodno vojsko, ki preprečuje, da bi sovražnik za dalj časa to oblast motil. Imeli smo dovolj prilike videti, kako ta narod čeni svojo vojsko. Vsi organi ljudske oblasti od najnižjih do najvišjih so nam samozvestno pripravljali, da se je njihova vojska v nekaj mesecih za petnajstkrat povečala in da imajo svoj korpus, ki so ga imenovali zagrebački korpus.

Ustavili smo se malo dalje pod Kalkinikom. Pa kmalu po našem prihodu v te kraje je prišlo na štab di-

Dnevne vesti

Koledar

Sreda, 13. februarja: Katarina, Spominski dnevi

13. febr. 1813. — Kopitar pohvali jezik pisatelja Matevža Ravnikarja, rojenega na Vačah pri Litiji, ki da je ohranil nenavadno intimen kontakt z gojenjenci svojega rojstnega kraja.

Dežurne lekarne

Danes: Lekarna Leustek, Resljeva cesta 1; lekarna Komotar, Vič, Tržaška cesta.

Vremenska napoved ZA SREDO

Pojemanje oblačnosti do popolne razjasnitve. Močni in sveži vetrovi. Dnevna temperatura bo padla, a bo ostala nad ničlo.

NARODNO GLEDALIŠČE

Drama

Sreda, 13. febr. ob 15. uri: P. Golja: Triglavska bajka. Zaključena predstava za dijaštvo gimnazije v št. Vidu. — Ob 18. uri: Triglavska bajka. Zaključena predstava za pionirje.

Četrtek, 14. febr. ob 20. uri: V. Zupan: Rojstvo v nevihti. Red. Četrtek.

Petek, 15. febr. ob 20. uri: Molier-Vidmar: Šola za žene. Sindikalna abonma. Red SD.

Sobota, 16. febr. ob 20. uri: Nušič: Pokojnik. Sindikalna gled. sobota. Red SE.

Izprememba repertoarja v ljubljanski Drami. V petek 15. t. m. ob 20. uri bo mesto »Tujega deteta« Molierova komedija »Šola za žene« za sindikalni abonma SD.

Opera

Sreda, 13. febr. ob 19.30: Dvofak: Slovenski ples. Baletni večer. Red Sreda.

Petek, 15. febr. ob 19.30: I. večer sodobne slovenske opere. Sindikalni abonma. Red SC.

(Sobota 16. in nedelja 17. sta rezervirani za gostovanje ruske baletne skupine.)

Abonenti reda Sreda bodo imeli drevi ob 19.30 baletni večer Antonin Dvofaka: Slovenski ples. Sodelujejo solisti opernega baleta in ves baletni zbor. Dirigent: S. Hubad. Koreograf in režiser: P. Golovin. Načrti kostumov: J. Vulfanova.

V nedeljski številki »Slovenskega poročevalca« je po pomoti izostala notica, s katero je Uprava Narodnega gledališča obveščala občinstvo, da je začetek operne predstave »Traviata« v nedeljo ob 15. uri in ne ob 19.30. Del občinstva, ki je imelo vstopnice za »Traviato«, zaradi izostanka omenjene notice ni prisostvovalo predstavi. Uprava Narodnega gledališča obvešča prizadete, da jim bo nadomestila posest pri prihodnji predstavi »Traviata« in to na podlagi neporabljenih vstopnic, ki jo je predložiti v prvih urah predprodaje za prihodnjo predstavo »Traviata« pri operni blagajni v zamenjavo.

Mariborsko gledališče

Sreda, 13. febr. ob 19. uri: Leonov: Vdor. Predstava za Sindikate.

Četrtek, 14. febr.: Zaprt. (Gostovanje v Rušah. Linhart: Veseli dan ali Matiček se žen.)

Petek, 15. febr. ob 18. uri: Nušič: Sumljiva oseba. Predstava za ZMS. — Ob 20. uri: Smetana: Prodana nevesta. Gostujeta Jože Gostič in Anton Orel. Izven.

Sobota, 16. febr. ob 20. uri: Leonov: Vdor. Predstava za sindikate.

Nedelja, 17. febr. ob 15. uri: Linhart: Veseli dan ali Matiček se žen. 25. uprizoritev. Znižane cene. Izven. — Ob 20. uri: Smetana: Prodana nevesta. Gostujeta Jože Gostič in Anton Orel. Izven.

Mestno gledališče v Celju

(Narodni dom)

Četrtek, 14. februarja ob 19.30 uri: Gogolj: »Revizor«. Komedia v petih dejanjih. Zaključna predstava. Predprodaja vstopnic v Domu Ljudske prosvete pri blagajni.

Mestno gledališče Kranj

Sreda, 13. februarja ob 20. uri: Arx-Albrecht: Izdaja pri Novari (izven), slavnostna predstava ob desetletnici odrskega udejstvovanja režiserja Petra Malca.

Četrtek, 14. februarja ob 20. uri: Arx-Albrecht: Izdaja pri Novari (izven).

Sobota, 16. februarja ob 20. uri: Arx-Albrecht: Izdaja pri Novari (izven).

Nedelja, 17. februarja ob 16. uri: Arx-Albrecht: Izdaja pri Novari (izven), ob 20. uri: Trije vaški svetniki.

Slovensko ljudsko gledališče Jesenice

Sreda, 13. februarja ob 19.30 uri: Skvarkin: »Ljubi se življenje«.

Sobota, 16. februarja ob 19.30 uri: Golja: »Princeska in pastirček«, premiera.

Nedelja, 17. februarja ob 15. uri: Golja: »Princeska in pastirček«, ob 19.30: Bor: »Raztrganec«.

KINEMATOGRAFI

Kino Union: Češki film »Gabrijela«, tednik. Ob 16.15, 18.15 in 20.15. uri.

Kino Matica: Sovjetski film »Zoja Kosmodemjanskaja«, tednik. Ob 16.15, 18.15 in 20.30. uri.

Kino Sloga: Sovjetski film »Otroci kapitana Granta«, tednik. Ob 16.15, 18.15 in 20.15. ubri.

Kino Kodeljevo: Ameriški film »Zena ustvarja zgodovino«, tednik. Ob 20. uri.

Maribor, kino Esplanade: Jugoslovanski dokumentarni film »Beograd«, tednik.

Ministrstvo za socialno politiko

ljudske republike Slovenije poroča: Po odredbi predsedništva ministrskega sveta FLRJ se delavcem na celnem področju Federativne ljudske republike Jugoslavije izplača normalna mezda za dneva 29. november 1945 in 1. januar 1946, čeprav ta dva dneva niso delali.

Zveza uslužbencev gospodarsko-upravnih in tehničnih ustanov, podružnica ministrstva za industrijo in rudarstvo v Ljubljani je poslala ministrstvu za socialno politiko za socialne namene znesek 20.005,50 din. Denar je izkupiček od blaga, ki je bil namenjen za vsebinski miting, ki se pa ni vršil. Ministrstvo za socialno politiko se podružnici zahvaljuje. Delavci in nameščenci ostalih ustanov, posnemajte jo!

Tržaška filharmonija bo koncertirala z novim sporedom v ponedeljek, dne 18. februarja ob 20. uri v veliki Unionske dvorani. Spored bo naslednji: Weber: Oberon, uvertura, Haydn: Koncert za violončelo in orkester, solist D. Barzani in v drugem delu koncerta Čajkovski Simfonija št. 5. Dirigent Jakob Cipci. Vstopnice od jutri jutraj dalje v Knjarni Glasbene Matice.

Akademiki! Dne 15. t. m. bo odprto zimsko kopališče. Vsi, ki nameravajo obiskovati tečaj, ki bo dvakrat tedensko zvečer, naj se javijo pri vratarju na univerzi ter naj podpišejo prijavno polo. Za enkratni vstop bo vstopnina 5 din. Prijavite se v čim večjem številu, da povdamo najmanjši današnjega časa t. j. množičnost. Prijave bo vratar sprejemal do 15. t. m. Referent.

Bolničarji — bolničarke! Vse bolničarje in bolničarke RK pozivamo, da se v četrtek 14. t. m. ob 20. uri udeležijo sestanka na poljanski gimnaziji. S seboj naj prinesejo izpolnjene vprašalne pole. Kdor se tega sestanka ne udeležil in ne odda vprašalne pole, ne bo prejel legitimacije.

V sklad za pomoč makedonskemu narodu so prispevale podružnice ZPPDNJ: Ljubljana kurirnica 8308.50 dinarjev, Ljubljana mostovna delavnica 245.50 din, ZMS železniska uprava 1000 din, Šiška kurirniska delavnica 500 din, Ljubljana-Rakovnik 345 din, skupaj 10.399 din. Posnemajmo zavednost delavske skupnosti tovarišev iz navedenih podružnic, ki so poslali prvi denarni prispevek v sklad za pomoč makedonskemu narodu.

poplačali izdajalskim morilecem ta njihov zločin.

Ves čas potovanja po Zagorju so bili z nami člani okrožne organizacije »NO pokret«. Če smo se le za kratek hip ustavili v vasi, že so nam ljudje pripravili hrano. Zelo pogosto smo srečavali večje in manjše skupine mladih Zagorcev, ki so se prostovoljno javili v našo vojsko. V polni opreml, samo brez orožja so odpotovali v štab odreda, da jih bo razporedil na dolžnost po enicah. V dveh mesecih je dalo Zagorje tisoč partizanov, nam je povedal Nekretov Marjan.

Približali smo se Klanjcu, rojstnemu kraju maršala tov. Tita. Ponosni so Zagorci na svojega velikega rojaka in zadovoljno so se smehljali, ko smo jim povedali, da Tito ni le njihov, da je tudi naš.

Približali smo se svojem cilju. Samo še Sotla in dva metra visoka žična meja onstran reke nas je ločila od Štajerske. Bežno smo se spomnili prijetnega bivanja med bratskim hrvaškim narodom. Tako kakor so nas sprejemali Hrvatje, more sprejeti narod samo vojsko, ki se bori proti istemu sovražniku in za iste cilje kakor on sam. Ob slovesu s tovariši Hrvatji, ki so nas sprejeli prav do meje, smo sklenili, da bomo s skupnimi močmi pomendrali žice ob Sotli, s katerimi nas hočejo ločiti barbari nemški fašisti, da bomo prav tako pomendrali vsakega, ki bi

narodu za odpravo napramenosti, za kulturni in gospodarski dvig! Zveza železniških, prevoznih delavcev in nameščenov Jugoslavije, Ljubljano za Slovenijo, Ljubljana, Miklošičeva cesta 22/1.

Služitelje glasbene akademije v Ljubljani obveščamo, da bo danes, v sredo 13. februarja 1946 množični sestanki v mali filharmonični dvorani ob 5 uri popoldne. Udeležba je obvezna!

Sporočam, da se lahko vsak pusti pedikirati v kopališču Okrožnega urada, četudi ni član. Pediker Anželj Rudolf.

Vsi odri, ki želijo igrati »Raztrganec«, naj se obratujejo le na Odeček za gledališče pri ministrstvu za prosveto, kjer bodo dobili dokončno redakcijo »Raztrganec«, ki jih je avtor v zadnji časti popolnoma predelal.

Predavanje pri Štajerski in vrtnarski podružnici Ljubljana, L. V. četrtek 14. t. m. ob 19. uri predava univ. prof. dr. Gabrijel Tomazič o sprememljivosti rastlinskih lastnosti in nje upoštevanju pri izbiri (selekciji) sort v sadjarstvu in vrtnarstvu. Kraj: predavalnica mineraloškega inštituta na univerzi. Vstop prost. 363.n

Ljudska univerza za Četrti Moste

Danes ob 8. uri zvečer se vrši v kino dvorani v Mostah predavanje o temi: Naša ljudska oblast in odnos do nje.

Vabimo na polnoštevilno udeležbo. Obvestilo. Mestni ljudski odbor za okrožno mesto Ljubljana, oddelček za notranjo upravo, obvešča vse tuje državljane, ki prebivajo na območju okrožnega mesta Ljubljane in ki so vložili prošnje za bivanje v Ljubljani, da se bodo od 15. t. m. dalje izdajale tujim državljanom dovolilnice za bivanje v Ljubljani. Zato se pozivajo tujci državljani, da se v roku 10 dni po objavi tega obvestila zglasne na prijavnem uradu za imence na Bleiweisovi c. 22 (prilifile, soba št. 5) in prinese s seboj potrdilo o zaposlitvi ali šolanju.

Podružnica zobozdravstvenih ustanov vabi vse strokovne tovariše na množični sestanek v petek 15. t. m. ob 20. uri v dvorani Pokojniškega zavoda, Gajeva ulica. Predaval bo tov. dr. Hlavaty Robert.

PRESKRBA

DELITEV KRAVICO

Potrošniki okrožnega mesta Ljubljane, ki so upravičeni prejemanju mesa, bodo prejeli pri svojih stalnih mesarjih na odrezek »B I-13« ali »B III-33« osnovne živilske nakaznice, izdane od MNOO-odsek za preskrbo, Ljubljana, po 15 dkg krvavice.

Potrošniki, ki prejemale meso pri mesarjih od črke K do vključno črke M, prejmejo krvavice pri teh mesarjih v četrtek 14. t. m. od 7. do 11. ure.

Istočasno deli krvavice tudi mesar Josih Anton iz Novih Jarš.

Mesarji naj dvignejo krvavice v skladišču Navoda pri Slamiču na Gosposvetski c. 6 v sredo 13. t. m. od 14. do 16. ure.

Prodajna cena krvavicam je 27 din za kg.

Ostali potrošniki bodo prejeli krvavice v prihodnjih dneh.

Obračunavanje odrezkov bo javljeno naknadno.

TRGOVCI IN PEKI

morajo oddati obračune in odrezke živilskih nakaznic za LD in TD iz meseca januarja t. l. brezpogojno dne 14. t. m. ob 8. do 13. ure v kontrolnem oddelku, oddelku za trgovino in preskrbo MLO v Wolfovi ul. I-1, v kolikor tega doslej še niso storili. Odrezki morajo biti v zapečatenih vrečah in tako priloženi obračunom.

VAŽEN SESTANEK V LJUBLJANI

Sestanek vseh uličnih (blokovnih) odborov vseh deset mestnih četrti, kakor tudi krajevnih ljudskih odborov Kozanje—Podsmreka in Vrhovci, se bo vršil v četrtek, dne 14. t. m. ob pol 8. uri zvečer v telovadnici srednje tehnične šole, vhod iz Aškerčeve ceste (glavni vhod).

Sestanka se morajo obvezno udeležiti od vsakega uličnega, krajevnega odbora vsaj ulični sekretar in poverjenik odnosno njih namestnika.

Na sestanku se bo razpravljalo o važnih spremembah poslovanja glede

šah

Šampionat Moskve za l. 1946 se je pričel. Zasedba je zelo močna, saj se ga udeležujejo 4 veliki mojstri, osem mojstrov in 4 kandidati za mojstra. Zrebo je odločil tale vrstni red: 1. Bošč — Osmolovski, 2. Smagin, 3. Kamišev, 4. Bondarevski, 5. Smislov, 6. Baturinski, 7. Lilienthal, 8. Alatorcev, 9. Bronstein, 10. Kotov, 11. Ravinski, 12. Auerbach, 13. Solncev, 14. Panov, 15. Jestrin in 16. Čistjakov. Po sedmem kolu vodita s pet točkami Smislov in Bronstein, dva izmed najmlajših udeležencev.

Iz bežigranske sekcije. Drevi ob 20. odigrano v Domu armije prijateljski match z vojaškimi šahisti. Srečanje bo zanimivo, ker bo odigrano na čim večjem številu desk. Naša sekcija je želela do 30 desk, kar pa ne bo mogoče, ker šahisti armije niso vsi na razpolago. Vsekakor pa bo teknovalo do 20 nasprotnikov. Naše moštvo naj se zbere ob pol 20. pred Domom armije (hotel Miklič).

Sorodnikom izseljencev v Ameriki

V severno-ameriški združenih državah obstaja »Hrvaška bratska jednica«, katere temeljna svrha je podpora. Svojim članom izplačuje dobrote in primerne bolezn, operacije ali pohabljivosti, istočasno pa dedičem umrlih članov pripadajočo posmrtnino, kakor to določajo društvene pravila. Društvo si prizadeva, da tudi dediči njegovih pokojnih članov, ki živijo v stari domovini Jugoslaviji, dobijo tisto vsoto, ki jo je zapustil pokojnik, kateri je bil član imenovane družbe.

Društvo se je že obrnilo na posamezne krajevne odbore, kjer žive dediči njegovih članov, s prošnjo za pojasnilo, ali so še pri življenju. Ker je denarni promet med Severno Ameriko in Jugoslavijo že urejen, izplačuje vsa nakazila Narodna banka v Beogradu preko najbližnje pošte in bo vsak dedič prejel izplačano vse, kar mu pripada. Društvo opozarja vse dediče v naši domovini, naj zaradi dedovanja ne iščejo nobenih posredovalcev in nikogar ne pooblašča, ker bo »Hrvaška bratska jednica«, ki ji je povojna beda poindincev dobro znana, sama skrbela za to, da bo vsak dedič neposredno prejel to, kar mu pripada.

Zato poziva društvo vse dediče v naši domovini, da javijo svoje točne naslove »Hrvaški bratski zajednici« — Glavno tajništvo, 3441 Forbes St. Pittsburgh, Pa. U. S. A.

Poziv velja tudi za ostale podporne organizacije naših izseljencev v Združenih državah Severne Amerike, ki prav tako izplačujejo družinam umrlih članov posmrtno zavarovanje (zavarovalnine).

Ministrstvo socialne politike v Ljubljani more na izrecno prošnjo sorodnikov v domovini

Nezakonski otroci

Kako je bilo pod staro Jugoslavijo?

Cerkev in država sta gledali skozi očala tedanje morale na nezakonske otroke kot na nekaj manj vrednega. Prejšnji predpisi, ki smo jih podedovali še od ranke Avstrije in so bili že nad 100 let stari, so pisali dobesedno: nezakonski otroci ne uživajo enakih pravic z zakonskimi. Na tem ne-socialnem načelu so slinele nadaljnje zakonske odločbe, tako: Z vpisom v rojstne matične knjige se je že takoj označil tak otrok vidno kot nezakonski. Prvotno je bilo za vpise nezakonskih otrok celo dolženo posebno mesto v matični knjigi na koncu njenega prvega dela, da se ti »izrodk« mislo pomešal med zakonske in da je imel župnik lažji in točnejši pregled o nemoralni svojega okolja. Nezakonski otrok je dobil izključno dekliško rodbinsko ime svoje matere. Do očetovega rodbinskega imena ni imel pravice, tudi če je bil njegov naravni roditelj vpisan v matice kot oče in tudi, če bi sam želel dati otroku svoje ime. Se celo rojstno ime se je često vsililo tekmu otroku. Znanj so primeri, ki so proti volji matere dal takemu otroku kak župnik povsem tuje in v dotičnem kraju neobičajno ime, kot n. pr. Polikarp, Pankracij in podobno, samo, da je s tem še bolj podčrtal nezakonsko rojstvo in trajno izpostavil otroka in mater javni sramu.

Nezakonski otrok ni imel zakonitnega dednega nasledstva do zapuščine očeta in očetovih sorodnikov, temveč le do zapuščine matere in materinih sorodnikov, šla mu je le pravica zahtevati od očeta po svojem varstvu primerno oskrbo, vzgojo in prehrano po imovinskih prilikah očeta. Znamo pa je, kako se je plačevanja teh alimentov skušal utrditi vsak oče na ta ali oni način, po navadi s tem, da je zanikal očetovstvo, kar je vedno vodilo do zelo zamudnih in često zelo obširnih procesov. Se celo, če je bil nezakonski otrok pozneje pozakonjen — kar se je lahko zgodilo samo z naknadno poroko staršev, ali pa po zakonodavčevi milosti — ni bil povsem izenačen z zakonskimi otroki iz tega zakona. Kot pozakonjen s kasnejšo poroko staršev na mogoč po tedanjih predpisih izpodbijati lastnosti prvorojstva in drugih že pridobljenih pravic otrok zarojenih v istem zakonu. Pri pozakonjenih po zakonodavčevi milosti pa je imel otrok zakonito dedno pravico do očetove zapuščine le, ako je bil pozakonjen na očetovo prošnjo zato, da bi užival enake pravice z zakonskimi otroci do proste dedne imovine.

Tudi glede domovinstva in državljanstva se je tak otrok ravnal prej izključno po svoji materi, če ni bil pozakonjen. Pristojen je bil v občino, kamor je bila pristojna njegova mati ob času poroda. Domovinstvo pa je bilo prej odločilno tudi za presojo državljanstva. V morebitni spremembi domovinstva in državljanstva je sledil materi d svojo polnoletnosti (prej do 21. leta starosti) samo, ako je mati dobila novo domovinstvo in državljanstvo samostojno in neposredno, ne pa tudi v primeru, ako ga je pridobila posredno, na primer s kasnejšo poroko z možem, ki ni bil otrokov oče. Stvari so bile eiser zelo komplicirane in posledice zelo krute. Navajamo tale primer: naša državljanka ti je na pr. s poroko z Avstrijcem pridobila po možu domovinstvo v Grazu in je postala avstrijska državljanka. Karneje se je ločila od moža in se vrnila domov. Tu pa je par let kasneje rodila nezakonskega otroka, katerega oče je bil naš državljan. Po zgoraj obrazloženem je bil njen otrok pristojen tja, kamor je bila pristojna njegova mati ob porodu, torej v Graz in se je šel po materi za avstrijskega državljanca, četudi je bil rojen pri nas, vzgojen pri nas in sploh ni znal drugega jezika, kot našega. Edino, če je mati postala vdova in se je poročila z očetovim otrokom, je otrok s pozakonitvijo postal po očetu naš državljan, ako ni bil že polnoleten.

Zaradi omenjenih zastarelih, skrajno nesocialnih in trdnih dotičnih iz bivše Jugoslavije je bilo povzročeno marsikomu mnogo gorja in neprijetnosti.

II.

Kako pa je že sedaj v naši osvobodjeni Jugoslaviji?

Staroveški predpisi so bili odpravljeni z odlokom AVNOJ-a z dne 3. 2. 1945, ko so proti duhu sedanje nove dobe in niso v skladu s pridobitimi naše narodno-osvobodilne borbe.

Naša nova zakonodaja skini na sodo-bnem načelu, da so nezakonski otroci popolnoma izenačeni z zakonskimi. Naša nova ustava, ki je bila sedaj sprejeta, pravi: »Starši (torej oboje, oče in mati) imajo do nezakonskih otrok iste obveznosti in dolžnosti kakor do zakonskih. Nezakonski otroci imajo enake pravice kakor zakonski. To ustavno načelo vsebujejo že razni naši novi zakoni, ki so izšli do sedaj, zlasti zakon o državljanstvu. Pričakujemo pa v kratkem še druge važne predpise, kot so zakon o matičnih knjigah, zakon o civilnih porokah in zakon o očetovih imenih, ki bodo prinesli podrobnejše določbe na osnovi istega načela.

Ze sedaj pa se postopa v uradnem

poslovanju dosledno po omenjenem načelu:

1. Iz vseh matičnih knjig in izvlečkov je odpravljen označba »nezakonski«. Ni nikake zapreke, da se vpíše kot oče naravni oče otrokova. Treba mu je iti samo k matičarju in podati tam svojo izjavo v prisotnosti otrokove matere in dveh prič, ki vsi podpisajo zapisnik. Tedaj se tudi oče in mati lahko sporazumeta glede imena otroka, ali naj dobi otrok očetovo ali materino ime ali pa oboje.

Jasno pa je, da v primeru spora glede očetovstva odloči sodišče. Nezakonski otrok nosi materino ime, če ni sporazuma, ali če mati noče navesti očeta. Toda tudi to se ne označuje na zunan nezakonskega rojstva, kajti po novih predpisih bodo lahko imeli tudi zakonski otroci rodbinsko ime ali po materi, ali po očetu ali pa oboje, kakor se bosta pač sporazumela s očetelja ob poroki. Iz drugega načela namreč da je žena popolnoma enakopravna z moškim, sledi logično, da odvisi zgolj od njihovega sporazuma ob sklenitvi poroke kakšno ime bodo nosili njihovi otroci.

Kako pa je z otroki, ki so kot nezakonski že vpisani od prej v matične knjige? V neštetih primerih je že oblastvo (sedaj ministrstvo za notranje zadeve) odredilo, da so se popravili taki prejšnji matični vpisi v edobnem smislu tako, da je izginila označba »nezakonski« in da se je po sporazumu staršev vpisal naravni oče otroka in da je otrok dobil po želji staršev očetovo ime. S tem so se popravile zlasti številne prejšnje težke krivice, ko so se razveljavljale poroke, sklenjene po starokatoliškem obredu in so se beležili otroci iz takih zakonov kot nezakonski. Sedaj otroka ni treba več biti sram, ko se vpíše v šolo, ker ne more nihče več s prstom kazati na njegovo poreklo kot prej.

2. Nadalje sledi logično iz navedenega načela da ima nezakonski otrok dedno pravico tudi do zapuščine očeta in očetovih sorodnikov, tudi, če se ti novih podrobnejših zakonskih določil, ki bi urejala to vprašanje, če se kak staropokojnik sodnik eklicije na stare paragrafe, je to le dokaz, da ne pozna novih smernic in ne more presoditi, kaj nasprotuje pridobitvam narodno - osvobodilne borbe.

3. Institucije pozakonitve naša nova zakonodaja več ne pozna. Ni več nezakonskih otrok, zato je tudi pozakonitev nepotrebnost in odveč.

Tudi domovinstva naša nova zakonodaja več ne pozna, ker je nepotrebnost. Domovinstvo je namreč služilo pretežno samo zat, da so vsakega v starosti in onemoglosti, če je bil brez sredstev, naptili domovni občini. In bitj občinski revež je v pretežnih primerih pomenilo, imeti posebno občinsko pravico, za beračenje po občini od hiše do hiše, običajno ob točno določenih dneh. Drugega smisla domovinstvo ni imelo. Naša nova država bo pač z drugimi sredstvi, predvsem s starostno preiskavo in ustreznimi socialnimi ustanovami in zavodi skrbela, da ne bo več revežev v nekdanjem smislu.

Glede državljanstva se po novih predpisih ravna otrok po starših, ne glede na to, ali sta poročena ali ne. Če je eden od staršev, oče ali mati, naš državljan, se šteje otrok praviloma za našega državljanca. Se celo, če ima inozemski otroka izven zakona z našim državljanom, se šteje tak otrok, tudi če je bil rojen v inozemstvu, za našega državljanca, če biva stalno v Jugoslaviji ali je tu na vzgoji. Če pa biva v inozemstvu, ga lahko pustijo oče v roku petih let po otrokovem rojstvu registrirati pri našem zastopništvu v inozemstvu kot našega državljanca. To je znatna razlika od prejšnjih predpisov.

Označili smo samo nekaj bistvenih razlik med preje in sedaj. Odprti pa je seveda še mnogo vprašanj, na katere bi nekateri želeli pojasniti. Odgovoriti bomo mogli na taka vprašanja šele, ko bodo izšli zadnji novi predpisi, na katere pa ne bo več treba dolgo čakati. Stvari, ki v stari Jugoslaviji sploh ni bile urejene in so se morale obravnavati po zastarelih in često nesocialnih predpisih, bodo urejeni v naši svobodni domovini že v grem času obstoja nove države.

I. L.

Radio Ljubljana

SPORED ZA SREDO

6.30-7. Slovenske pesmi (partizanske narodne). 7-7.15. Napoved časa. vesti, objave in pregled sporeda. 7.15-8. Slovenska glasba. 12.30-12.40. Srebrna in hrvaška kola. 12.40-12.55. Napoved časa. vesti, objave in pregled sporeda. 12.55-13.30. Orkestralni koncert slovenske glasbe. 13.30-13.45. Napoved časa. pregled tiska, objave in pregled sporeda. 13.45-14. Slov. samospoje poje sopran. Mara Tiranova, pri klavirju Ciril Ovetko. 14-14.30. Koncert. Radij. orkestra, vodi Rudolf Starčič. 14.30-14.45. Napoved časa in poročila. 14.45-15. Partizanske koračnice. 15. Polzevbe. 17.30-18. Fantije na vasi po slovenskih partizanskih in nar. pesmi. 18-18.20. Mladina v šoli. 18.20-18.30. Skladbe za violino in klavir. 18.30-18.45. Oddaja turističnega odseka trg. ministrstva. Voljo Arrigler. 19.00-19.15. Napoved potovalnega urada. 19-19.15. Napoved časa. vesti, objave in pregled sporeda. 19.15-19.30. Hrvatske narodne pesmi. 19.30-19.45. Ljudska univerza RL. Varčevanje — oržje na gospodarski fronti. 20-21. XXX. Ljudska glasbena ura: Poletski romantike pri Rusih. Z. ilustracija predava dr. D. Cveto. 21-21.15. Slovenska glasba: Šostakovič: Godalni kvartet. 21.15-22. Večer slovenske glasbe. Sodelujejo: pianist J. Ravnik. basist Julij Betetio in violinist M. Petrovič. 22-22.30. Iz naših jutrišnjih časopisov, nato re-producirana glasba.

Mali oglasi

JAVNA BORZA DELA

LJUBLJANA — DELAVSKI DOM

ima na razpolago sledeča prosta mesta: Pri obnovi naše živinoreje so nam nujno potrebni 3 hlapi, ki imajo vsejelo do kmečkega dela in živali. Naši obrtniki potrebujejo za ključavnice, čaršakla sledeča delovna orodja: 1. samostojnega orodjarja, 1. stavbenega ključavnika. Za napravo opreme in lesnih izdelkov potrebujejo 3 poštvene mlazarje in dva sodarja.

Služba iščejo

TRGOVSKI POMOČNIK mešane stroke, z večletno prakso, vajen tudi pisarniških poslov, išče primerne zaposlitve. Gre tudi za skladiščnika ali sliko. Ernest Peklar. Hraštnik 37. 2941-1. SLUŽBA KLIČOVJE išče. Imam večletno prakso, včasem voditi vsake vrste pisarniške posle ter strojeplasti. Ponudb na Javno borzo dela v Murški Soboti. 3132-1. ZNAM SIVATI, rada bi se izpopolnila pri boljši šivili. Sprejemam službo vajenice. Naslov v Javni borzi dela. 3224-1.

Služba dobe

REKTORAT AKADEMJE ZA GLASBO v Ljubljani razpisuje naslednja službena mesta: 1. profesorja teorije in zborovske petja, 2. profesorje klavirja in 2 profesorje violine; vseh na nižji in srednji stopnji Akademije za glasbo v Ljubljani; nadalje mesto ravnatelja in 1 učitelja glasbe na Glasbeni šoli v Celju ter ravnatelja Glasbene šole v Trzinu. Redni učitelji predložijo pravilno opravičeno prošnjo z natančno navedbo kvalifikacij in obširnim življenjepisom. Rektoratu Akademije za glasbo v Ljubljani. 3197-1. POTRBUJEJO TAKOJ SAMOSTOJNO GOSPODINJO k dvema odraslim osebam in polletnemu otroku. Zdrava, poštena, delavna, vajena otrok. Plača po dogovoru. Ponudbe pustiti pri Javni borzi dela z oznako »ženeznir-zdravnica«. 3213-2.

Zasluzek

PRIPRAVLJAM SREDNJEŠOLCE (KE) in privatiste v vseh predmetih, posebno v matematiki. Istotom pouk jezikov. Vrhovska 12, visoko prilicje, levo. (Cena bor). 3153-4.

Prodaj

LOVSKEGA PSA PTICARJA in začinjen z desetim predali prodam. Leopold Jesih. Medvođe. 3105-5. BERKEL TEHTNICO nosilnosti 20 kg prodam. Naslov v ogl. odd. »Slovenskega poročevalca«. 3134-5. BLAGAJNO »WERTHEIM«, elektromotor 7½ HP, rotirni električni vrtni stroj (Bosch), cirkularni in nekaj gradbenega inventarja prodam. Ogled v Ljubljani. Naslov v ogl. odd. »Slov. poroč.«. 3140-5. PREPROGO, krasen izdelek bivše banovinske tkanice Split, velikost 2x3,30 m, prodam. Ogled od 10 do 13 ure. Ambrožev trg št. 3/I. levo. Cukrarna. 3160-5. PIR, PERJE prodajamo. Trgovina »Julijana«, Franciskanska ulica št. 3, levo, tel. »Sion«. S. P. 15-5. BLAGO ZA MOSKO OBLEKO ali kostim in jahalne hlače prodam. Sv. Petra cesta št. 8. 3159-5. UČEDNO PRODAM: šivalni stroj, foto aparat, več raznih šip za okna in vrata, kitaro za din 580.— in moške škornje št. 43. Ogled pri Peterlinu, Gallusovo nabrežje 27. 3157-5. DOBRO OHRANJENO TRGOVSKO FOLIO s predali prodam. Ivan Prišič. Jesenice, Delavska 8. 3190-5. ELEKTROMOTOR 10 KS, orodje za vodo in instalacijo, osi ter jermenike prodam. Stanko Ambrožič, Jesenice, Obrtniška 2. 3191-5. LEPO SLIKO, omario za umivanje s posodo, posteljni vložek, gugalno mrežo, novo in kavni servis prodam. Ogled samo od 3.—4., Jegličeva 1. I. nad. 3192-5. VEV, 50 m za stavbenike ali tesarje, ugodno prodam. Viktor Puklavc, zid. mojster, Poljane 56, Ljubljana 7. 3193-5. GLOBOK OTROŠKI VOZICEK, dobro ohranjen prodam. Naslov v ogl. odd. »Slov. poročevalca«. 3180-5. SUKOJO PAZLA IN KLOBUK za letošnje fanta prodam ali zamenjam za žensko blago ali obleko. Naslov v ogl. odd. »Sl. por.«. 3182-5. PAR MOSKIH VISOKIH ČEVLJEV, boks, rjavih in kovanih, največje za 2 okni, vrata, 2 okni, lestenec prodam. Naslov v ogl. odd. »Slov. por.«. 3183-5. MODERNO KUHINJSKO OPRAVO prodam. Lomkarjeva 3, Vič. 3184-5. HERDER'S KONVERSATIONS-LEXIKON, III. izdaja, prve štiri knjige in Goethe Werke, 18 zvezkov, popolnoma novih, krasno vezanih, prodam. Naslov v ogl. odd. »Slov. por.«. 3187-5. VOZ ZAPRAVLJATELJICE poceni na prodaj. Vodnikova cesta 102, pri kovaru. 3215-5. ŠOŠKA, 1. nadstropje, prodam. 3195-5. GLOBOK VOZICEK, modern, skoraj nov, ugodno na prodaj. Bleiweisova 56. 3195-5. RADIO TELEFUNKEN, 4evni, 3 valovne dolžine, ugodno prodam: Borštnikov trg št. 1, desno. 3200-5. SKORNIJI 42 in kitara na prodaj. Herbersteinova 22. 3155-5. POSTELJNO MREŽO, manjšo, stol, plošče za okroglo mizo, nekoliko desk, večjo vrata, 2 okni, lestenec prodam. Damilo Čerar. Gledališka 16, III. nad. 3154-5. RADIO »INGELNE«, 5evni, 3 valovne dolžine, odlični, selektivni, prodam. Ogled od 18.—19. Ladi Pleša, Gradšče 8a, S. P. 15-5. KRZENO MODERNO JOPO, moški, črn, nov plašč, prvotnosti blago, prodam. Naslov v ogl. odd. »Sl. por.«. 3225-5. 3 FOTELJE z mizico, trd les, dobro ohranjeni, prodam ali zamenjam za klobuko, Zrinjskega cesta št. 5, pritičje, desno. 3222-5. RADIO »ZERDIK«, 4 evni, z magičnim očesom, popolnoma nov, prodam. Ogled od 2. do 6. Drazli, Miklošičeva cesta št. 7, drugi vtič, podstropje. 3224-5. MOSKO KOLO, dobro ohranjeno, z novimi plašči, prodam. Poljanska št. 46. Herkules-Kuhar. 3210-5. OJACEVALEK električen zvoničnik, dinamičen, in električno dozo za gramofon, prodam. Primerno za društva. Goljat. Ob Ljubici št. 5. 3219-5. GLOBOK OTROŠKI VOZICEK prodam. Vrtača št. 5/I. nadstropje, levo. 3208-5. RAVJE SKORNIJE in črne nizke čevlje št. 43. prodam. Naslov v ogl. odd. »Slov. poročevalca«. 3206-5. OTROŠKO POSTELJICO prodam. Naslov v ogl. odd. »Slov. poročevalca«. 3206-5. MOSKO OBLEKO, pulover, novo, in moške gozdarje prodam. Rožna dolina, C. bil 10 t. m. 3204-5. SIVALNI STROJ, dobro ohranjen, ugodno prodam. Naslov v ogl. odd. »Slov. poročevalca«. 3202-5. MLADEGA PSIČKA, dobrega čuvaja prodam ali zamenjam za hrano ali drva. Zelenjakarjeva ulica št. 4. Ljubljana. 3200-5. MODERNO KUHINJSKO OPREMO prodam. Vojkova 31. 3168-5. UČEDNO PRODAM ALI ZAMENJAM: 1. par moških čevljev št. 44, 1. par ženskih čevljev št. 37, 1. par otroških št. 5 do 6 letnega. Naslov v ogl. odd. »Slov. poročevalca«. 3166-5. KRAVOJ mlado brejo, prodam. Zgornja Zadorova št. 6. 3165-5. OMARE ZA OBLEKO in omario, primerne za predsoho ali kuhinjo, proda Krže, pohištvo, Vrhnika. Ogled v skladišču. Ljubljana, Tyrseva cesta št. 47/b. 3162-5. SKRINJO, vloženo, proda Krže, pohištvo, Vrhnika. Ogled v skladišču. 3161-5. SPORTNI VOZICEK v zelo dobrem stanju prodam. Rožna dolina, Cesta VIII/26. Vovk. 3172-5.

KOSTIM IN ŽENSKI PLAŠČ za visoko postavno prodam. Rimska cesta št. 13, pritičje, desno. 3175-3. SIVALNI STROJ, rabljen, v dobrem stanju, ugodno napredaj. Gerbec, Gospodarska cesta št. 13. 3217-5. PISALNI STROJ, pisarniški »Underwood«, dobro ohranjen, prodam. Gospodarska cesta št. 13, Gerbec. 3216-5. VOZICEK, globok, nov, zelo lep, ugodno prodam. Jesenkova št. 2/II, Ljilja 3214-5. HARMONIKO, dobro ohranjeno, klavirsko, 4 glasno, 3 registre, 120 basov, prodam. Kosova št. 6. 3212-5. 700 KG KORENJA, rumenega, napredaj. Naslov v ogl. odd. »Slov. por.«. 3211-5.

Kupim

KUPUJEM IN NAJBOLJE PLAČAM: vsakovrstne rabljene pisalne, računske, šilvalne in pletilne stroje (tudi okvarjene), razne stroje iz vseh panog obrti, vsakovrstno orodje, motorje, diname, agregate, kompresorje, elektrotehnične, medicinske, merilne instrumente, radio, foto in kinoparate, projektorje, glasilniha in druge predmete. Po več ponudbah iz istega kraja pridem posebno. »Starina« Novakovič, Zagreb, Vloška št. 101, telefon 24583. 2580-6. DOBRO OHRANJEN SIVALNI STROJ kupim. Ponudbe na Hotel »Krona«, Škofja Loka. 3166-6. MOČNO MOTORNO KOLO s priklopi in tovorni avto do 1000 kg nosilnosti s karoserijo ali brez nje, kupim. Razen v denarju plačam z važnimi avtomobilnimi deli, Anton Forenta, Vače št. 16. Ljilja. 3101-6. KOMPLETNO ZBRIRKO ali posamezne partije znamk kupim. Ponudbe na ogl. oddelku »Slovenskega poročevalca« pod »Cel svet«. 3178-6.

VSAKO DOBRO SLOVENSKO IN TUJO KNJIGO, kupi knjigarna Janez Dožan Ljubljana, Stritarjeva ulica št. 6, tel. 44-24. S. P. 57-6. VSAKO KOLIČNO DOZ ZA MLEKO MA kupujemo po najvišjih cenah. Ponudbe na Medič-Zanki, Ljubljana. 2867-6. RAVNINSKO PLOŠČO do 350 mm premera, novo ali rabljeno, za stružnico, kupimo nakol. Ponudbe na J. Bonac, sin, Količeva, P. Domžale. 3158-5. RADIJSKO ZARNICO za Telefunkensko značko AŽ I, kupim. Ponudbe na ogl. odd. »Slov. poroč.« pod »Zarnica AŽ I«. 3178-6. KITARO IN GOZDARJE št. 42 kupim ali zamenjam za kompletne smuči. Naslov v ogl. odd. »Slov. poročevalca«. 3179-6. SCHÖNHER FRANZ, Violinska šola, I. t. l. t. zvezek kupim. 3181-6. SPREJEMAMO V KOMISIJSKO PROJEKTO zopet kristalne servise, pribore, harmonike in druge dobro ohranjene predmete. Ivan Sax, Mestni trg 19. 3185-6. BLAGO ZA KAVČE in fotele kupim. Dem. projekt predmet v suhem lesu. Naslov v ogl. odd. »Slov. poroč.« pod »Kavč«. 3196-6. APARAT EKSPRES za kavo in MALIGAN za merjenje vina potrebujemo za kavarstvo. Ponudbe PUTNIKU, Ljubljana, tel. 24-72. 3198-6.

OTROŠKI VOZICEK, športni, nov ali dobro ohranjen, kupim, eventualno zamenjam za protivrednost. Ponudbe na ogl. odd. »Slov. poroč.« pod »Kornarica«. 3199-6. OTROŠKO REBO iz celuloze, velikost 40 do 70 cm, kupim. Ponudbe z navedbo cene na ogl. odd. »Slov. por.« pod »Reba«. 3169-6. KOLO, možko ali žensko, kupim. Ponudbe na ogl. odd. »Slovenskega poročevalca« pod »Kolo«. 3205-6. OTROŠKI VOZICEK, samo staro železo, kupim. Naslov Hrovat, Jenkova ulica št. 4. 3173-6. STARINSKE NOVICE, neveljavne bankovce, bone (partizanske, taborične) kupi Slov. numizmatični klub, Ljubljana. Gosposka cesta št. 10/I. 2982-6. OPRAVO ZA SAMSKO SOBO ter kredenco iz orehovine za jedilnico kupim. Ponudbe na ogl. odd. »Slov. poročevalca« pod »Samska soba«. 3176-6. OTROŠKI BIKELJ za 8 do 10 letnega kupim takoj. Naslov Kotnikova št. 12. 3210-6. ELEKTROMOTOR okrog 18 ks., 1400 obratov, kupi Jugokometek, Malgaševa ulica št. 10. 3215-6.

Zamenjam

OBLEKO, črno, najfinjšo, skoraj novo, zamenjam za kolo ali pisalni stroj. Od 12.—15. Dunajska 92/I, desno. 3126-7. ZAMENJAM 4 SOBNO STANOVANJE v središču Zagreba za Kranj ali pa za Ljubljano. Prodajam tudi trgovski lokal. Vprašati, prosim, na naslov: Pavle Počar, Primskovo, Kranj. 3164-7.

Posest

HISIČO Z VRTOM zamenjam za stavbno parcelo 600 m², v mestu ali bližnji okolici. Naslov v ogl. odd. »Slov. por.«. 3177-8. PRODAM HISO ¼ ure izven Celja, v še ne izgotovljenem stanju, eventualno za zamenjati za manjšo, z nekaj zemlje v Ljubljani. Prodajam tudi trgovski lokal. Vprašati, prosim, na naslov: Pavle Počar, Primskovo, Kranj. 3164-7.

V najem

PIANINO ALI KRATEK KLAVIR vzamem v najem. Ponudbe na ogl. odd. »Slov. poročevalca«, pod »Pianino«. 3171-9.

Razno

IMAM ČEVLJARSKO ORBIT, istem družabniku ali družabnico ali primernejšo mesto, za popravila. Tržič, Ljubljanska c. št. 28. 3052-14. DESNO USNjeno ROKAVICO sem izgubil. Poštenega najditelja prosim, da jo vrne vratarju Del. doma proti nagradi. 3158-14. PREKLIC, Kar sem govorila o tovarišu Francu Trampušu z Golega brda Medvođe preklicujem, ker je neresenico. — Ivanka Košenina. 3189-14. OSEBO, ki je v soboto 9. t. m. našla na Vodovodni cesti listino z denarjem in dokumenti, poroča, da takoj vse vrne lastniku F. Pogačniku, Vodovodna cesta št. 54, pri Čebelu da se izogne posledicam. 3167-14. NA POTI OD MLADIKE mimo gl. pošte do ženskega učiteljskega sem izgubil belomodro švedsko rokavico. Poštenega najditelja prosim, da mi jo vrne proti nagradi v ogl. odd. »Slov. por.«. 3223-14.

IMAM ČEVLJARSKO ORBIT, istem družabniku ali družabnico ali primernejšo mesto, za popravila. Tržič, Ljubljanska c. št. 28. 3052-14. DESNO USNjeno ROKAVICO sem izgubil. Poštenega najditelja prosim, da jo vrne vratarju Del. doma proti nagradi. 3158-14. PREKLIC, Kar sem govorila o tovarišu Francu Trampušu z Golega brda Medvođe preklicujem, ker je neresenico. — Ivanka Košenina. 3189-14. OSEBO, ki je v soboto 9. t. m. našla na Vodovodni cesti listino z denarjem in dokumenti, poroča, da takoj vse vrne lastniku F. Pogačniku, Vodovodna cesta št. 54, pri Čebelu da se izogne posledicam. 3167-14. NA POTI OD MLADIKE mimo gl. pošte do ženskega učiteljskega sem izgubil belomodro švedsko rokavico. Poštenega najditelja prosim, da mi jo vrne proti nagradi v ogl. odd. »Slov. por.«. 3223-14.

IMAM ČEVLJARSKO ORBIT, istem družabniku ali družabnico ali primernejšo mesto, za popravila. Tržič, Ljubljanska c. št. 28. 3052-14. DESNO USNjeno ROKAVICO sem izgubil. Poštenega najditelja prosim, da jo vrne vratarju Del. doma proti nagradi. 3158-14. PREKLIC, Kar sem govorila o tovarišu Francu Trampušu z Golega brda Medvođe preklicujem, ker je neresenico. — Ivanka Košenina. 3189-14. OSEBO, ki je v soboto 9. t. m. našla na Vodovodni cesti listino z denarjem in dokumenti, poroča, da takoj vse vrne lastniku F. Pogačniku, Vodovodna cesta št. 54, pri Čebelu da se izogne posledicam. 3167-14. NA POTI OD MLADIKE mimo gl. pošte do ženskega učiteljskega sem izgubil belomodro švedsko rokavico. Poštenega najditelja prosim, da mi jo vrne proti nagradi v ogl. odd. »Slov. por.«. 3223-14.

IMAM ČEVLJARSKO ORBIT, istem družabniku ali družabnico ali primernejšo mesto, za popravila. Tržič, Ljubljanska c. št. 28. 3052-14. DESNO USNjeno ROKAVICO sem izgubil. Poštenega najditelja prosim, da jo vrne vratarju Del. doma proti nagradi. 3158-14. PREKLIC, Kar sem govorila o tovarišu Francu Trampušu z Golega brda Medvođe preklicujem, ker je neresenico. — Ivanka Košenina. 3189-14. OSEBO, ki je v soboto 9. t. m. našla na Vodovodni cesti listino z denarjem in dokumenti, poroča, da takoj vse vrne lastniku F. Pogačniku, Vodovodna cesta št. 54, pri Čebelu da se izogne posledicam. 3167-14. NA POTI OD MLADIKE mimo gl. pošte do ženskega učiteljskega sem izgubil belomodro švedsko rokavico. Poštenega najditelja prosim, da mi jo vrne proti nagradi v ogl. odd. »Slov. por.«. 3223-14.

IMAM ČEVLJARSKO ORBIT, istem družabniku ali družabnico ali primernejšo mesto, za popravila. Tržič, Ljubljanska c. št. 28. 3052-14. DESNO USNjeno ROKAVICO sem izgubil. Poštenega najditelja prosim, da jo vrne vratarju Del. doma proti nagradi. 3158-14. PREKLIC, Kar sem govorila o tovarišu Francu Trampušu z Golega brda Medvođe preklicujem, ker je neresenico. — Ivanka Košenina. 3189-14. OSEBO, ki je v soboto 9. t. m. našla na Vodovodni cesti listino z denarjem in dokumenti, poroča, da takoj vse vrne lastniku F. Pogačniku, Vodovodna cesta št. 54, pri Čebelu da se izogne posledicam. 3167-14. NA POTI OD MLADIKE mimo gl. pošte do ženskega učiteljskega sem izgubil belomodro švedsko rokavico. Poštenega najditelja prosim, da mi jo vrne proti nagradi v ogl. odd. »Slov. por.«. 3223-14.

IMAM ČEVLJARSKO ORBIT, istem družabniku ali družabnico ali primernejšo mesto, za popravila. Tržič, Ljubljanska c. št. 28. 3052-14. DESNO USNjeno ROKAVICO sem izgubil. Poštenega najditelja prosim, da jo vrne vratarju Del. doma proti nagradi. 3158-14. PREKLIC, Kar sem govorila o tovarišu Francu Trampušu z Golega brda Medvođe preklicujem, ker je neresenico. — Ivanka Košenina. 3189-14. OSEBO, ki je v soboto 9. t. m. našla na Vodovodni cesti listino z denarjem in dokumenti, poroča, da takoj vse vrne lastniku F. Pogačniku, Vodovodna cesta št. 54, pri Čebelu da se izogne posledicam. 3167-14. NA POTI OD MLADIKE mimo gl. pošte do ženskega učiteljskega sem izgubil belomodro švedsko rokavico. Poštenega najditelja prosim, da mi jo vrne proti nagradi v ogl. odd. »Slov. por.«. 3223-14.

IMAM ČEVLJARSKO ORBIT, istem družabniku ali družabnico ali primernejšo mesto, za popravila. Tržič, Ljubljanska c. št. 28. 3052-14. DESNO USNjeno ROKAVICO sem izgubil. Poštenega najditelja prosim, da jo vrne vratarju Del. doma proti nagradi. 3158-14. PREKLIC, Kar sem govorila o tovarišu Francu Trampušu z Golega brda Medvođe preklicujem, ker je neresenico. — Ivanka Košenina. 3189-14. OSEBO, ki je v soboto 9. t. m. našla na Vodovodni cesti listino z denarjem in dokumenti, poroča, da takoj vse vrne lastniku F. Pogačniku, Vodovodna cesta št. 54, pri Čebelu da se izogne posledicam. 3167-14. NA POTI OD MLADIKE mimo gl. pošte do ženskega učiteljskega sem izgubil belomodro švedsko rokavico. Poštenega najditelja pros